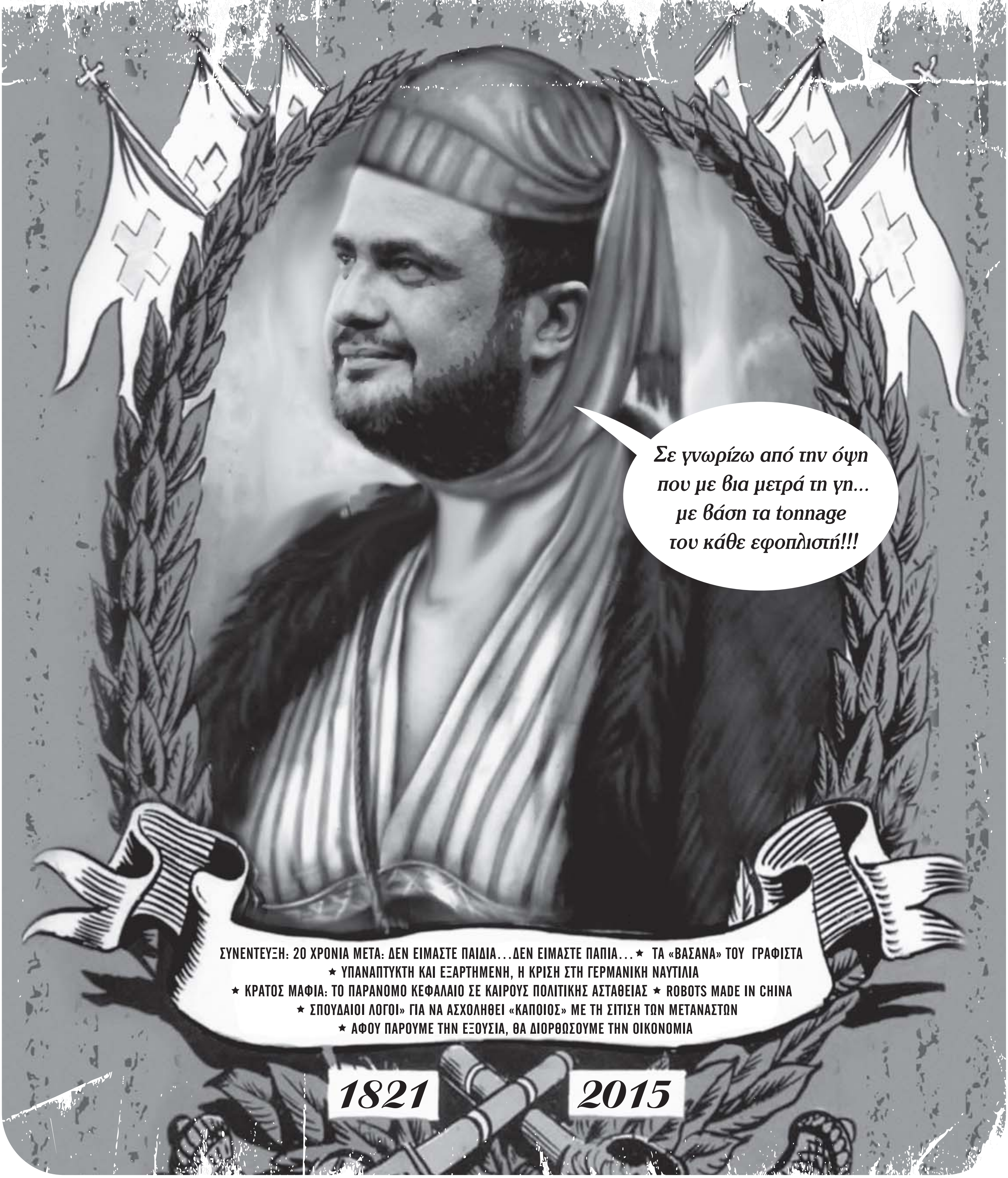
CLASSWARDOGZ

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 04

Τιμή 1€ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2015

CLASSWARDOGZ
classwardogz@gmail.com - autonomia71.wordpress.com

Οι **class war dogz** είναι μια αυτόνομη πολιτική ομάδα που δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβρη του 2013, μετά από τη συγχώνευση των ομάδων *metro tools* και *σαχ*. Ώς εργάτες και άνεργοι, στα κεφάλια των οποίων σκάει μία πραγματικότητα που έχει πίσω της σαράντα χρόνια ταξικής ήττας και ειρήνης με τα αφεντικά -έχουμε, με πικρό τρόπο, συνειδητοποιήσει ότι εκεί ακριβώς βρίσκεται η καταγωγή της οικονομικής κρίσης και του νέου ελληνικού φασισμού. Ξέρουμε πια ότι ο μόνος τρόπος να επιβιώσουμε, υλικά και διανοητικά, είναι μόνο μαζί με τους ταξικούς μας συντρόφους και μόνο αν μιλάμε και αν ενεργούμε με τις δικές μας δυνάμεις και για λογαριασμό μας. Μόνο αν προσπαθούμε να βγάλουμε άκρη συλλογικά κι αυτόνομα και ταυτόχρονα, αυτή τη γνώση την κάνουμε δημόσιο λόγο.

Το συγκεκριμένο περιοδικό λοιπόν που κρατάτε στα χέρια σας είναι ένα ακόμη μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Είναι μέσο για να μιλάμε δημόσια και πολιτικά για την κρίση, για την εργασία, για τη βίαιη αναδιάρθρωση του ελληνικού καπιταλισμού, για τα τεχνολογικά και οργανωτικά εργαλεία με τα οποία τα αφεντικά διαχειρίζονται την υποτίμησή μας, για τον κόσμο που αλλάζει γύρω μας. Ελπίζουμε όσο περνά ο καιρός να το κάνουμε και καλύτερα.

Οι class war dogz βρίσκονται και συζητάνε στην κατάληψη Αρχείο71, στη γωνία Καλλιδρομίου και Ζωσιμάδων 7 στα Εξάρχεια. Το Αρχείο71 είναι ανοιχτό κάθε Πέμπτη 17.00 - 20.00 και Σάββατο 12.00 - 16.00. Οπότε, εάν αυτά που διαβάζετε σας φαίνονται ενδιαφέροντα, ελάτε να τα πούμε από κοντά και να βρείτε και έντυπο υλικό της ομάδας.

Το περιοδικό θα κυκλοφορεί κάθε τρεις μήνες και μπορείτε να το βρίσκετε σε αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, στο βιβλιοπωλείο Ναυτίλος και σε περίπτερα των Εξαρχείων.

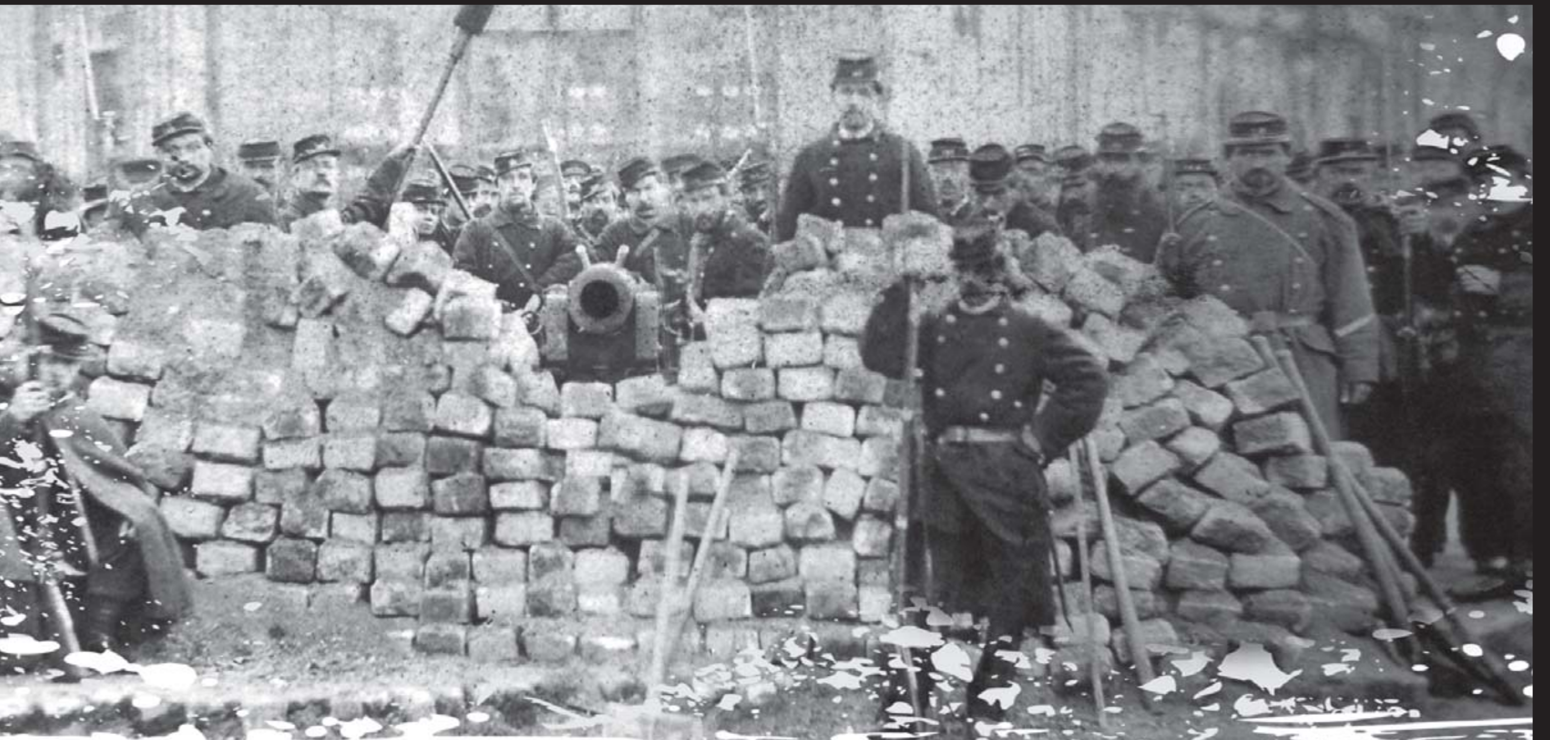
EDITORIAL

40 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ;

ΣΤΙΓΜΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΕΙΕΣ ΤΑΞΙΚΟΥ ΞΕΣΤΡΑΒΩΜΑΤΟΣ

Πριν από μερικούς μήνες (συγκεκριμένα, στις 27 του περασμένου Ιούλη), η ομάδα μας πραγματοποίησε μια πολιτική εκδήλωση στον κατειλημμένο χώρο του Αρχείου 71. Εκεί, επιδιώξαμε να τοποθετηθούμε επάνω στο πρόσφατο δημοψήφισμα και το κάλεσμα για στήριξη του «όχι» από το σύνολο σχεδόν του χώρου που θέλει να αυτοπροσδιορίζεται με κινηματικά χαρακτηριστικά. Υποστηρίξαμε πως το κυριότερο μέρος των λεγόμενων «διαπραγματεύσεων» του ελληνικού κράτους με τους δανειστές του, κάθε άλλο παρά την ελάφρυνση των βαρών των από κάτω αφορούσε. Αντίθετα, η όλη διαπραγμάτευση κινούνταν γύρω από το δίλημμα που έχει επιβάλει η κρίση στα ελληνικά αφεντικά: από την μια μεριά, πόση ζημιά μπορεί να επιτραπεί στις ελληνικές τράπεζες να δεχτούν χωρίς να οδηγείται το όλο σύστημα σε αστάθεια· από την άλλη, πόσο μπορεί να υποχωρήσει το ελληνικό κράτος από τον προστατευτισμό που παρέχει προς το ελληνικό κεφάλαιο απέναντι στο διεθνή ανταγωνισμό, ώστε να καταφέρει να δανειστεί τα χρήματα που θα του επιτρέψουν να ανακουφίσει τις τράπεζές του. Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα δηλαδή, με τον γκρεμό να έχει χοντρικά την εικόνα της δραχμής και της υποτίμησής της και το ρέμα την υποβάθμιση του ελληνικού κεφαλαίου. Όσο για εμάς· η θέση που μας φύλαγαν ήταν στον σκουπιδοτενεκέ είτε έτσι είτε αλλιώς. Εκτός και αν φαντάζεται κανείς πως ο περίφημος Σόιμπλε παρακάλαγε τα ελληνικά αφεντικά να μειώσουν τους μισθούς των υπαλλήλων τους και αυτά αντιστέκονταν. Με λύσσα...

Εν ολίγοις, μέσα στη διαπραγμάτευση εμείς είδαμε, αντί για τον «περήφανο ελληνικό λαό που ορθώνει το ανάστημά του», έναν ανελέητο διακρατικό ανταγωνισμό, ένα ακόμα επεισόδιο μετατροπής της λυκοφιλίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ανοιχτή οικονομική σύγκρουσηστα και τα κόκκινα δάνεια των τραπεζών να φτάνουν στο σημείο έκρηξης. Αυτή η μπροσούρα που περιέχεται ως ένθετο στο περιοδικό που κρατάτε στα χέρια σας, απο-

Οδόφραγμα Voltaire Lenoir, Παρίσι 1871.

τελεί την εισήγηση της παραπάνω πολιτικής εκδήλωσης. Όσοι/ες βρίσκουν ενδιαφέροντα αυτά τα περίεργα που λέμε σύντομα εδώ, μπορούν εκεί να διαβάσουν αναλυτικότερα τις θέσεις μας.

Στην εισαγωγή της μπροσούρας ξεκαθαρίζουμε ότι

> τα περιεχόμενά της, οι ιδέες, οι πολιτικές θέσεις που υποστηρίζει και τελικά η συνολική πολιτική στάση της ομάδας απέναντι στα γεγονότα των τελευταίων μηνών [...] δεν ανήκουν (μόνο) στην ομάδα. Αυτό συμβαίνει για τον απλούστατο λόγο ότι για την παραγωγή αυτών των ιδεών, θέσεων και πολιτικής στάσης δεν εργάστηκε μόνο αυτή η ομάδα.

Αυτό, για όσους μας ξέρουν και μας παρακολουθούν δεν θα πρέπει να φαίνεται καθόλου παράξενο. Πάντα βλέπαμε τον συλλογικό εαυτό μας ως κομμάτι της πολιτικής κοινότητας, του ζωντανού οργανισμού που συγκροτείται και βασίζεται στο σώμα κοινών οργανωτικών πρακτικών και συλλογικών αντιλήψεων που συνήθως αποκαλούμε αυτονομία. Εντός αυτής της κοινότητας η ζύμωση, η κριτική, η έμπνευση και η ενθάρρυνση είναι που κάνουν τις ιδέες και το λόγο κοινό κτήμα όλων μας. Και μεταξύ μας, είναι πολύ ωραίο να βλέπεις αυτή την κοινότητα να μεγαλώνει διαρκώς, σε πείσμα των καιρών του ζόφου και της απόσυρσης.

Να δούμε τη σύνθετη διαδικασία της ταξικής μας ήττας με τα μάτια της τάξης μας

★

Για να έρθουμε και στο παρόν, όμως. Μπορεί αυτή η υπόθεση με το δημοψήφισμα να φαντάζει κάτι μακρινό και ξεχασμένο, τα θέματα που πραγματεύεται η εισήγηση σίγουρα δεν είναι. Έτσι κι αλλιώς, τέτοια γεγονότα είναι πάντα μια αφορμή. Κατά τα άλλα, η αιτία πίσω από την αφορμή ήταν -και παραμένει- **η θέση ότι η μεταπολιτευτική ιστορία του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού πρέπει να ξαναδιαβαστεί με στοχοπροσύλωση στην ταξική ανάλυση.**

Πρέπει να δούμε τις μεταλλάξεις της ελληνικής κοινωνίας, τη γέννηση του νέου εθνικού κορμού, την καθολική επικράτηση της μικροαστικής ιδεολογίας και την αλλαγή της τεχνικής και πολιτικής σύνθεσης του συνόλου της εργατικής τάξης που εξακολουθεί να συμβαίνει μέχρι και σήμερα. Να τις συνδυάσουμε με τις κινήσεις και τη στρατηγική του ελληνικού κράτους εντός και εκτός συνόρων. Να ανακαλύψουμε ότι πίσω από τη γέννηση του μεταπολιτευτικού «κοινωνικού κράτους» όσο και πίσω από την «κατάρρευσή» του κρύβεται η διαχείριση της εργατικής μας δύναμης προς όφελος των αφεντικών. Να κατανοήσουμε ότι το μόνο πολιτικό κόμμα που εκφράζει τα αφεντικά μας ήταν, είναι και θα είναι, το ίδιο το κράτος. Πρέπει τελικά να μπορέσουμε να δούμε τη σύνθετη διαδικασία της μεγαλειώδους ταξικής μας ήττας με τα μάτια της τάξης μας. Είναι μια οδυνηρή, αλλά απαραίτητη, προϋπόθεση για την οργάνωση των όποιων αναχωμάτων απέναντι σε μια επίθεση που συνεχίζεται αμείωτη.

Κατά τα άλλα, είναι νομίζουμε σαφές ότι το ταξικό ξεστράβωμα αφορά πρώτα απ' όλα εμάς τους ίδιους. Μέρα, με τη μέρα, συνέλευση με τη συνέλευση, βλέπουμε όλο και πιο ξεκάθαρα πού στεκόμαστε σε αυτό το πεδίο ταξικού πολέμου που ονομάζουμε «ελληνική κοινωνία». Βλέπουμε τους φίλους μας και τα κοινά, υλικά, πνευματικά και ηθικά, συμφέροντα που μας ενώνουν. Ταυτόχρονα, γίνεται όλο και πιο διακριτός και ο εχθρός. Το τρομακτικό του μέγεθος αλλά και οι κρυμένες του αδυναμίες. Να άλλο ένα ωραίο πράγμα που συμβαίνει σε αυτούς τους ζοφερούς καιρούς.

εφημερίδεεεες ...είδες;

11-10-2015

ΡΕ ΠΟΙΑ ΡΟΜΠΟΤ;

Εντάξει· είπαμε να διαβάζουμε την Καθημερινή επειδή είναι η φωνή των αφεντικών και πρέπει να ξέρουμε τι λένε (και τι δεν λένε). Αλλά αυτό παραπάει. Να ανοίγουμε την εφημερίδα και να πέφτουμε πάνω σε άρθρο που λέει ότι αν η Ελλάδα γεμίσει ρομπότ, η κρίση θα ξεπεραστεί; Δηλαδή ένα βράδυ πήγε ο εν λόγω αρθρογράφος και είπε στον αρχισυντάκτη «θα γράψω σε 700 λέξεις ότι το πρόβλημα της χώρας είναι ότι δεν έχει σοβαρό σχέδιο και θα κάνω μια απόλυτα ρεαλιστική για τα ελληνικά δεδομένα πρόταση: ότι πρέπει οι ελληνικές επιχειρήσεις να επενδύσουν στα ρομπότ» κι αυτός του είπε «μπράβο, αυτό να γράψεις»; Κύριε Αλαφούζο, επιτέλους· τι έχετε μαζέψει εκεί μέσα; Δεν υπάρχει ένας άνθρωπος να εξηγήσει σε αυτούς τους μεταμοντέρνους αναλυτές ότι τα ρομπότ δεν παράγουν αξία κι ότι τα ελληνικά αφεντικά επιλέγουν διαχρονικά τη «λύση της φθηνής εργασίας»;

19-10-2015

ΣΥΓΝΩΜΗ, ΑΝ ΣΕ ΣΤΕΝΑΧΩΡΩ

Δεν φτάνει που δουλεύουμε, όσοι δουλεύουμε, για 500 ευρώ, σε λίγο θα μας βάλουν να ζητήσουμε και ταπεινά συγνώμη που κουράζουμε τους προϊσταμένους μας. Στην πρόσφατη εργασία τους *(Rigidities through flexibility: flexible labour and the rise of management bureaucracies)*, οι Alfred Kleinknecht, Zenlin Kwee και Lilyana Budyanto διαπίστωσαν, λέει, ότι το εργατικό δυναμικό που παίρνει πολύ χαμηλό μισθό χρειάζεται αυξημένη εποπτεία για να κάνει τη δουλειά του. Κι έτσι οι εταιρίες πρέπει να προσλαμβάνουν στρατιές από μεσαία και μικρομεσαία στελέχη που θα επιτηρούν τον πάτο και θα τον πείθουν (πώς άραγε;) να είναι πιο παραγωγικός και να σκέφτεται το καλό της επιχείρησης. Κοίτα να δεις προβλήματα που δημιουργούμε: μας προσλαμβάνουν με 500 ευρώ, υποπτεύονται ότι κρατάμε «κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα» και δεν προσφέρουμε τη δημιουργικότητα και τις ιδέες μας προς όφελος της εταιρίας, ξενερώνουν που είμαστε αποστασιοποιημένοι (αφού έτσι κι αλλιώς η σύμβαση είναι για μερικούς μήνες), αναγκάζονται να μας βάζουν μια στρατιά επόπτες στο κατόπι μας για να μην τα τινάξουμε όλα στον αέρα με την αδιαφορία μας. Τι να πούμε στους κοινωνικούς επιστήμονες και στα αφεντικά που χρηματοδοτούν όλη αυτή τη διανόηση; Σόρυ παιδιά· είναι που είμαστε πολύ dark τύποι και δεν μας βγαίνει να λειτουργούμε με κέφι, μπρίο και ζωντάνια. Μην το παίρνετε προσωπικά.

26-10-2015

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ ΞΑΝΑΝΙΩΝΕΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ REAL ESTATE

Όλοι αυτοί οι ιδιοκτήτες ακινήτων που τόσα χρόνια κλαίγονται για την υποτίμηση των σπιτιών τους, για τον ΕΝΦΙΑ «που τους έχει ξετινάξει», για το ότι αναγκάζονται να τα συντηρούν χωρίς να τους αποφέρουν ούτε ένα ευρώ, βρήκαν επιτέλους κάποιον να τους συμπονέσει. Κι αυτός δεν είναι άλλος από τον Τσίπρα. Ο τελευταίος, έδωσε «μάχες» έναντι των άλλων ευρωπαίων αρχηγών για να διασφαλίσει ότι η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών θα γίνεται με όσο πιο αποδοτικούς όρους για το ελληνικό κράτος γίνεται. Συγκεκριμένα, ο Τσίπρας κατάφερε να γίνει αποδεκτή η ελληνική πρόταση για την επιδότηση του ενοικίου 20.000 σύρων μεταναστών για όσο διάστημα αυτοί παραμείνουν στην Ελλάδα. Ο κύριος πρωθυπουργός υποστήριξε τη συγκεκριμένη πρόταση λέγοντας ότι η κίνηση αυτή θα αποτελέσει μια «ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας». Κάτι μας λέει πως ο κάθε ιδιοκτήτης θα δηλώνει όσους περισσότερους ενοικιαστές μπορεί, προκειμένου να παίρνει όσο μεγαλύτερη επιδότηση γίνεται. Όπως πιθανώς να έκανε και ο πατέρας του τη δεκαετία του '80 στο χωριό, όταν δήλωνε παραπάνω στρέμματα για να πάρει λίγα ακόμα χιλιάρικα από το πακέτο Ντελόρ...

Πάταξη της μαύρης εργασίας:

Ο θανάσης είναι άνεργος εδώ και τρία περίπου χρόνια. Πριν, δούλευε σε έναν φούρνο στον Πειραιά. Σκληρή δουλειά, σκληρά ωράρια, αλλά τουλάχιστον έπαιρνε 800 ευρώ καθαρά και ένσημα. Αυτά μέχρι το 2012, βέβαια, όταν ο φούρνος έκλεισε λόγω του αιφνίδιου θανάτου του αφεντικού. Κι ο θανάσης βρέθηκε με την κάρτα του ΟΑΕΔ στο χέρι, να ξυπνάει από συνήθεια μέσα στα άγρια χαράματα και να μην ξέρει τι να κάνει. Για πρώτη φορά στη ζωή του, ο θανάσης δεν είχε κάποια από τις μέχρι τότε γνωστές του ιδιότητες: δεν ήταν μαθητής, δεν ήταν σπουδαστής στη σχολή ζαχαροπλαστικής, δεν ήταν αρτεργάτης. Ήταν άνεργος. Αυτή θα ήταν στο εξής η ιδιότητά του και πλέον θα άρχιζε να ασχολείται με πράγματα που μέχρι πριν τον άφηναν αδιάφορο: προκηρύξεις για 5μηνα προγράμματα voucher, για 8μηνα στα ΕΛΤΑ και τις υπηρεσίες των δήμων και γενικά για κάθε είδους «ευκαιρία» που προσφέρει το ελληνικό κράτος στους ανέργους. Ο θανάσης δεν άργησε να καταλάβει ότι η κάρτα του ΟΑΕΔ τού γινόταν όλο και πιο «πολύτιμη»: όσους περισσότερους μήνες ανεργίας κουβάλαγε η κάρτα του, τόσο πιο ψηλά στη λίστα με τους «ωφελούμενους» θα τον τοποθετούσε το σύστημα μηχανοργάνωσης. Με κοντά 36 μήνες ανεργίας που είχε αυτός, δεν είχε να φοβάται τίποτα: μα ένα 8μηνο μα ένα 5μηνο, δεν μπορεί, κάποια στιγμή θα το άρπαζε.

Φυσικά, καμία κρατική υπηρεσία διαχείρισης ανέργων δεν ρώτησε ποτέ τον θανάση τι έκανε όλους αυτούς τους 36 μήνες. Κι η αλήθεια είναι ότι έκανε πολλά: δούλεψε ντελίβερι σε μια πιτσαρία για 3 ευρώ την ώρα, μοίρασε διαφημιστικά φυλλάδια και καθάρισε πολυκατοικίες για λιγότερο από 2 ευρώ την ώρα, το καλοκαίρι του 2013 έκανε λάντζα σε ψαροταβέρνα της Ρόδου. Κι όλα αυτά χωρίς ένσημα, εννοείται. Άλλωστε, «τι να τα κάνεις τα ένσημα; Μήπως θα πάρεις σύνταξη;», όπως του είπε και το αφεντικό του στην ταβέρνα. Κι ο θανάσης δεν μπορούσε να πιστέψει το πόσο γρήγορα είχαν αλλάξει όλα στην καθημερινότητά του: έκανε κωλοδουλειές που ποτέ δεν φανταζόταν, ψόφαγε στην κούραση χωρίς να βγάζει αρκετά ούτε για το νοίκι και τους λογαριασμούς, δεν είχε ένσημα. Αλλά στο ΙΚΑ του έλεγαν: «δεν πειράζει, είσαι τυχερός που ως άνεργος δικαιούσαι ιατροφαρμακευτική περίθαλψη». Κι έτσι άρχισε να θεωρεί το 8μηνο στα ΕΛΤΑ «καλή περίπτωση», κρίνοντας με βάση το τι υπάρχει εκεί έξω.

Και κάθε φορά που ο θανάσης συμπλήρωνε την αίτηση για το επόμενο πρόγραμμα, voucher ή όπως στο διάολο λεγόταν η «νέα ευκαιρία που του δινόταν για να γλιτώσει από την ανεργία», η ίδια σκέψη γύρναγε μέσα στο κεφάλι του: το ελληνικό κράτος πριμοδοτεί όλο και περισσότερο τη μαύρη εργασία, αφού εγκλωβίζει όλο και μεγαλύτερα κομμάτια του εργατικού δυναμικού σε ένα καθεστώς ημι-ανεργίας, ημιδουλειάς, ωθώντας τα σε σκατοδουλειές όλων των ειδών. Ο θανάσης το έβλεπε ξεκάθαρα: τα 8μηνα και τα 5μηνα είναι μια στιγμή της εργασιακής διαδικασίας κι όχι η διαδικασία η ίδια. Κάθε άνεργος έχει πίσω του (και μπροστά του, εδώ που τα λέμε) μεγάλες περιόδους εναγκαλισμού με τη μαύρη εργασία, έχει αμέτρητες εργατοώρες στις πιο ευφάνταστες δουλειές που όμως δεν καταγράφονται πουθενά· έχει χιλιάδες αόρατες εργατοώρες, τις οποίες τα αφεντικά χρησιμοποιούν για να ξελασπώσουν σε συνθήκες κρίσης. Το τυροπιτάδικο που επεκτάθηκε, ενώ τα διπλανά έκλεισαν, το μανάβικο που γλίτωσε τον πλειστηριασμό, η ταβέρνα που «αντιστάθηκε στην κρίση», επιβίωσαν και συνεχίζουν να επιβιώνουν σε μεγάλο βαθμό γιατί το ελληνικό κράτος δημιουργεί και εγγυάται τους όρους επέκτασης της μαύρης εργασίας που σταδιακά αφορά όλο και περισσότερους.

Το αποφάσισε, λοιπόν, ο θανάσης. Όταν τον ξαναρωτήσει κανείς πόσους μήνες ανεργίας έχει, αυτός θα απαντήσει «36 μήνες μαύρης εργασίας». Κάποιοι θα τον κοιτάξουν με απορία, ίσως και αποστροφή, κάποιοι άλλοι όμως θα καταλάβουν αμέσως τι εννοεί. Έχουν κι αυτοί άλλους τόσους μήνες και ξέρουν.

27-10-2015

ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΕΣ ΕΠΟΧΕΣ ΓΙΑ ΕΞΟΔΑ, ΑΦΕΝΤΙΚΟ;

«Σε μια εποχή που η ανεργία έχει εκτοξευθεί στο 26% και η μια επιχείρηση μετά την άλλη βάζουν λουκέτο, κάθε αύξηση του μισθολογικού κόστους αποτελεί βόμβα στην εύρυθμη λειτουργία της επιχειρηματικής αγοράς αλλά και της αγοράς εργασίας». Έχει τα δίκια του ο πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος και του ΕΒΕΑ, Κωνσταντίνος Μίχαλος. Σου λέει, τόσα χρόνια δεν κολλάγαμε ένσημα ή κολλάγαμε μισά ή τα καθυστερούσαμε και δεν μίλαγε κανείς, τώρα θα μας βγείτε κι από πάνω; Όμως κακώς αγχώθηκε ο κύριος Μίχαλος. Το ελληνικό κράτος έχει ήδη σπεύσει να δώσει απάντηση στο ποιος τελικά θα δώσει κανένα φράγκο στα ασφαλιστικά ταμεία: μα οι μετανάστες! Ναι, ναι. Το είπε ο πρόεδρος της Βουλής, κύριος Βούτσης, πριν από λίγες ημέρες. Ο αντιρατσιστής κύριος Βούτσης, λοιπόν, πρότεινε να αποτελέσουν οι 550.000 μετανάστες με χαρτιά την «πρώτη ύλη» για τη συγκέντρωση ασφαλιστικών εισφορών. Ε, τι έτσι; Ας στηρίξουν κι αυτοί λίγο το φιλόξενο ελληνικό κράτος που τόσα χρόνια τούς δείχνει την αγάπη του. Η συριζοξεφτίλα δεν φαίνεται να έχει τελειωμό.

ΑΦΟΥ ΠΑΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ, ΘΑ ΔΙΟΡΘΩΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ...

Η ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Το καλοκαίρι που μας πέρασε, η ιδεολογία της ελληνικής άκρας αριστεράς έφτασε στο σημείο έκρηξής της. Θα ξεκινήσουμε από ένα φαινομενικά άσχετο θέμα, το οποίο όμως μας βοηθάει κι εμάς να καταλαβαίνουμε τι είναι αυτό για το οποίο μιλάμε όταν αναφερόμαστε στην περίφημη άκρα αριστερά.

Το βιβλίο «Η βαριά βιομηχανία στην Ελλάδα» του Δημήτρη Μπάτση, είναι ένα βιβλίο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εμβληματικό της ελληνικής αριστερής ιδεολογίας και το οποίο έχει βρεθεί στο επίκεντρο μιας σειράς συζητήσεων από την έκδοσή του έως και σήμερα· είτε τροφοδοτώντας ιστορίες συνωμοσίας, είτε αποτελώντας αξιοσημείωτη παραλλαγή του «αγώνα για την ανεξαρτησία». Τέλος πάντων, αν αναφερόμαστε σε αυτό το βιβλίο, ασχέτως της επιρροής του, είναι γιατί καταφέρνει να συλλάβει μια σημαντική στιγμή της ελληνικής ακροαριστερής ψυχής.

Ο Δημήτρης Μπάτσης, λοιπόν, ήταν γόνος μεγαλοαστικής οικογένειας, αλλά ο ίδιος εμπνεόταν από την αριστερά. Το βιβλίο του, το οποίο εκδόθηκε το 1947, εν μέσω εμφυλίου και από τις εκδόσεις του ΚΚΕ, έχει για θέμα του το πώς θα αναπτυσσόταν η βιομηχανία στην Ελλάδα. Κάτι που κατά τη γνώμη του αποτελούσε βασική προϋπόθεση του σοσιαλισμού· του σοσιαλισμού τόσο ως ολοκλήρωση του σταδίου της αστικής ανάπτυξης (όπως απαιτούν οι μ-λ γραφές), όσο και ως δρόμου για την απελευθέρωση από την «εξάρτηση» και τον «παρασιτισμό». Μερικές γραμμές μόνο από την εισαγωγή του συγγραφέα πείθουν για την σκοπιά του βιβλίου:

> Η δημιουργία βαριάς μεταλλουργικής και χημικής βιομηχανίας στην Ελλάδα μπορεί να υποστηριχθεί όχι μονάχα επειδή υπάρχουν σημαντικά ευνοϊκές τεχνικές προϋποθέσεις στη χώρα μας [...] αλλά μπορεί και πρέπει πρωταρχικά να υποστηριχθεί σαν μια από τις βασικές επιδιώξεις της λαϊκής δημοκρατίας για την ολοκλήρωση του αστικοδημοκρατικού μετασχηματισμού του τόπου και τη ριζική μετατροπή στη διάρθρωση της οικονομίας του.[1]

Έτσι μετά από μια σύντομη εισαγωγή που εξηγεί τις αναγκαιότητες και τους σκοπούς ενός τέτοιου σχεδίου, το βιβλίο ξαφνικά γίνεται τρομακτικά τεχνικό για τις επόμενες 500 σελίδες του. Με κεφάλαια για τη «μεταλλουργία χρωμίου, μαγγανίου, νικελίου» και άλλα τέτοια, ελάχιστα συναρπαστικά. Αν όλα αυτά δεν τα βρίσκουμε και τόσο συναρπαστικά, είναι γιατί δεν νιώθουμε πως βρισκόμαστε προ των πυλών της «κατάληψης της εξουσίας» από το κόμμα. Τα στελέχη του κόμματος όμως τότε είχαν ανάγκη από ανθρώπους που ήταν σε θέση να μπουν στα υπουργεία, να καθίσουν στις καρέκλες και μετά να επιβάλουν τη «λαϊκή κυριαρχία», γνωρίζοντας στοιχειωδώς ποιο είναι το θέμα τους και έχοντας κάποιες βασικές γραμμές. Ο οραματισμός ή η προλεταριακή αγριάδα δεν θα ήταν τόσο χρήσιμα στη «μετά την επανάσταση» εποχή (στην κατάληψη του κρατικού μηχανισμού, δηλαδή, όπως εννοείται από την παραδοσιακή σταλινική αριστερά)· εκείνο που θα χρειαζόταν θα ήταν άνθρωποι ικανοί να διοικούν. Αυτή είναι τουλάχιστον η σταλινική οπτική που για δεκαετίες ολόκληρες επικράτησε στην αριστερά/άκρα αριστερά.

> Ο οραματισμός ή η προλεταριακή αγριάδα δεν θα ήταν τόσο χρήσιμα στη «μετά την επανάσταση» εποχή

Ο ίδιος ο Μπάτσης, παρότι προοριζόταν προφανώς για το υπουργείο Εσωτερικών, βρέθηκε από τη μεριά των πττημένων στο τέλος του εμφυλίου όταν και τελικά συνελήφθη, δικάστηκε για προδοσία και τελικά εκτελέστηκε μαζί με τον Μπελογιάννη· πέφτοντας θύμα, αν μη τι άλλο, της ανικανότητας του μετεμφυλιακού κρατικού μηχανισμού να χρησιμοποιήσει τις φωνές που θα ήταν «χρήσιμες» για τον «εκσυγχρονισμό» του. Αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία.

ΑΠΟ ΔΙΑΔΗΛΩΤΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γιατί τα λέμε αυτά; Από τη δικιά μας οπτική, μια οπτική που αναγνωρίζει την ανάγκη ανασύνθεσης ενός εξωκοινοβουλευτικού αυτόνομου ταξικού κινήματος, δημιουργούνται διάφορες παραμορφώσεις και παρανοήσεις. Γενικώς κάποιοι από εμάς πέρασαν μερικά χρόνια παρέα με την άκρα αριστερά, άλλοι έχουν την τάση να θεωρούν τους ακροαριστερούς «συντρόφους»· συντρόφους που έχουν ακολουθήσει άλλες διαδρομές κι έχουν κάνει άλλες επιλογές, αλλά γενικώς βρίσκονται στην ίδια μεριά της διαχωριστικής γραμμής. Στην πλευρά των κινημάτων. Κάτι, βέβαια, που δεν έχει και μεγάλη σχέση με την πραγματικότητα. Αν τώρα καμιά φορά μπερδευόμαστε, είναι γιατί ερχόμαστε κι οι ίδιοι σε επαφή με τον πάτο του πάτου της ιεραρχίας της αρι-

στεράς, με μέλη αριστερών οργανώσεων που βρίσκονται εκεί ελάχιστα χρόνια ή ακόμα «ψάχνονται» και μάλλον έχουν βρεθεί κάπου «που δεν θα έπρεπε» και είναι «για να φεύγουν». Υπάρχουν και τέτοιοι άνθρωποι που οργανώνονται σε αριστερές οργανώσεις, αλλά αυτοί σε καμία περίπτωση δεν τις χαρακτηρίζουν. Αντίθετα, όσο ανεβαίνουμε τις κλίμακες της ιεραρχίας και της παλαιότητας, τόσο συναντάμε ανθρώπους που όλο και περισσότερο μοιάζουν με τον Μπάτση.

Δεν μοιάζουν όμως ούτε στην ευρύτητα των γνώσεων (όσον αφορά τον βωξίτη, τουλάχιστον) ούτε όσον αφορά τις σχεδιαστικές ικανότητες (γιατί και σε αυτόν τον τομέα δεν τα πήγαινε άσχημα το βιβλίο του Μπάτση). Εκεί που μοιάζουν είναι στην απόλυτη ταύτιση του κινήματος με μια διαδικασία που το αναπόφευκτο τέλος της θα είναι να δώσει στις (μικρο)οργανώσεις τους, κι ειδικότερα στους ίδιους, υπουργικές καρέκλες. Και μάλιστα τις ίδιες τις υπουργικές καρέκλες του καπιταλισμού. Είναι απόλυτα πεπεισμένοι ότι οι «επαναστατικές» ιδέες ήρθαν στον κόσμο για να διορθώσουν τα λάθη και τις αστοχίες της «άναρχης» καπιταλιστικής οργάνωσης της παραγωγής. Είναι απόλυτα πεπεισμένοι ότι οι ίδιοι, ως φυσικά πρόσωπα, μπορούν να δώσουν «ορθολογικές» απαντήσεις στα ίδια τα ερωτήματα του κεφαλαίου. Και μη χειρότερα... Έχει όμως και χειρότερα· όλοι συμφωνούν μεταξύ τους ότι μια αστυνομία κι ένας στρατός στα χέρια ενός σοσιαλιστικά ελεγχόμενου κράτους (δηλαδή ενός καπιταλιστικού κράτους που έχει υπουργοποιήσει κάποιους από αυτούς) είναι απόλυτα δικαιολογημένο να χρησιμοποιούν όση βία κρίνουν οι ίδιοι ότι «είναι απαραίτητη”.

Θα ήταν αρκετά τρομακτικό αν δεν είχαμε να κάνουμε με κάτι μικρές οργανώσεις, οι οποίες κατά βάση αδυνατούν να επιβιώσουν έξω από τους πανεπιστημιακούς φράχτες. Όσο κι αν συντηρούν οράματα μεγαλείου· πασπαλισμένα με λίγο Λένιν, βέβαια. Για αυτούς τους ανθρώπους, η προσπάθεια ανασυγκρότησης των κινημάτων από τη βάση αποτελεί μια τυχοδιωκτική και βολονταριστική ανούσια πράξη. Γιατί, λοιπόν, να ασχολείται κανείς με τα μικρά και τα ασήμαντα; Γιατί να θεωρεί πως οι «από κάτω» μπορούν να οργανωθούν ακόμα κι όταν «δεν έχουν ωριμάσει οι αντικειμενικές συνθήκες”;

> Το σχέδιο ήταν ξεκάθαρο: όποια προβλήματα έχει η εργατική τάξη, αυτά έρχονται απ' έξω

ΚΑΙ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΛΑΪΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ίσως το πιο κραυγαλέο παράδειγμα αυτής της ιδεολογίας να υπήρξε η δημιουργία του κόμματος του Λαφαζάνη, της «Λαϊκής Ενότητας», καθώς κι η σύντομη δημοσιότητα που είχε μέχρι να φάει τα μούτρα της στις εκλογές. Εκκινώντας από το «κίνημα» των αγανακτισμένων του 2011, όπου παρέα με τον κάθε εθνικιστή ο Λαφαζάνης και ο περίγυρός του αναζητούσαν λύσεις για το πρόβλημα των «κλεφτών» που «έκλεψαν τα λεφτά», κουβαλούσαν τον κάθε κατεστραμμένο δεξιό οικονομολόγο να πει τις εξυπνάδες του σχετικά με τη «λύση στην κρίση». Κι αφού κοπίασαν πολύ, ανακάλυψαν πως το πρόβλημα του καπιταλισμού (το πρόβλημα που συναντάμε κάθε πρωί στη φάτσα του αφεντικού, δηλαδή) δεν έχει να κάνει με τα ντόπια αφεντικά και επιλύεται με τη δημιουργία μιας «επιτροπής λογιστικού ελέγχου του χρέους»· πέρασαν στη μεριά της διακυβέρνησης και του ελέγχου υπουργικών θέσεων, και από εκεί ξανά στην αντιπολίτευση κάνοντας προπαγάνδα υπέρ της επιστροφής στη δραχμή και τη μετέπειτα υποτίμησή της.

Το σχέδιο ήταν ξεκάθαρο: όποια προβλήματα έχει η εργατική τάξη, αυτά έρχονται απ' έξω. Για όλα φταίνε οι Γερμανοί (αλήθεια οι «φονιάδες των λαών» Αμερικάνοι, τι γίνανε;)... Δεν φταίνε καν οι Γερμανοί, φταίει η «καριόλα» η Μέρκελ και ο φασίστας Σόιμπλε που το ανθελληνικό τους μίσος έχει βάλει στο στόχαστρο τη μικρή ελλαδίτσα. Εμείς όμως θα τους την φέρουμε και χάρη στη σοφή διακυβέρνηση του Λαφαζάνη και με οργανώσεις όπως η ΑΡΑΣ στο πλευρό του, θα βγούμε από το ευρώ και θα υποτιμήσουμε το νέο νόμισμα. Η υποτίμηση του νομίσματος, εκτός από τις όποιες επιπτώσεις που θα έχει στο χρέος, θα υποτιμήσει ταυτόχρονα και τους μισθούς των εργαζομένων στην Ελλάδα. Κάτι που θα κάνει τα προϊόντα που παράγονται στην Ελλάδα ελκυστικά για εξαγωγές, οπότε όλα καλά.

Γιατί τι άλλο θα είναι μια υποτίμηση του νομίσματος (κατά 40% και πλέον, όπως διαλαλούσαν) παρά μια ανάλογη υποτίμηση των μισθών; Ας μην ξεχνάμε, τα ίδια τα αφεντικά μας αυτό που μας έκαναν από το 2010 ως το 2012 το ονόμαζαν «εσωτερική υποτίμηση», προσπαθούσαν εν ολίγοις να φέρουν τα αποτελέσματα μιας υποτίμησης του νομίσματος, κρατώντας όμως το νό-

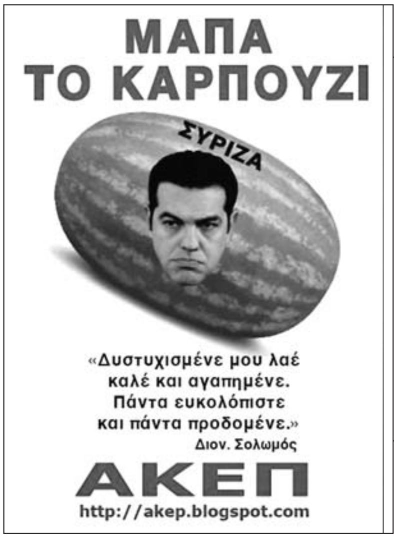
μισμα σταθερό. Η λεγόμενη άκρα αριστερά τώρα, παλεύει να φάμε και δεύτερη τέτοια κατρακύλα προκειμένου «να γίνουμε οικονομικά ανταγωνιστικοί». Δεν μασάνε τα λόγια τους και δεν το κρύβουν, μια επιστροφή στη δραχμή θα συνεπάγεται «μερικά δύσκολα χρόνια», αλλά μετά θα έχουμε «εθνική κυριαρχία» και «ισχυρή οικονομία», λένε· θα μας έχουν πατήσει τόσο κάτω, δηλαδή, που ακόμα και τα μπάζα του ελληνικού κεφαλαίου θα μπορούν να είναι κερδοφόρα στην καμπούρα μας.

Εδώ βάζουμε ένα μόνο απόσπασμα από μία τεράστια συλλογή που δείχνει πώς τα έβλεπε τα πράγματα η Λαϊκή Ενότητα και η αντιμνημονιακή (ενάντια στον ταξικό ανταγωνισμό) αριστερά. Είναι νομίζουμε ενδεικτικό του τρόπου σκέψης της: «Αν πάμε στη δραχμή φυσικά θα πρέπει να καταγγείλουμε μνημόνια, επονείδιστο χρέος, αγγλικό δίκαιο κλπ., και να είμαστε έτοιμοι για μια περίοδο υψηλού βαθμού αυτάρκειας, με τις επώδυνες συνέπειες της σχετικής μας διεθνούς απομόνωσης. Το ερώτημα, ωστόσο, που έρχεται και παρέρχεται ακατάπαυστα, είναι το αν αξίζει να θυσιάσουμε την ελευθερία, την εθνική κυριαρχία, την εθνική αξιοπρέπεια, την επιβίωση της οικονομίας μας, την αποφυγή δουλοπαροικίας παιδιών, εγγονών, τρισέγγονων (και βάλε) επειδή φοβόμαστε να επωμιστούμε θυσίες κάποιων μηνών, αν επιστρέψουμε στη δραχμή. Μια τέτοια επιλογή σημαίνει, εξάλλου, ότι αναγνωρίζουμε πως είμαστε ανίκανοι να επιβιώσουμε (και να μεγαλουργήσουμε), χωρίς τις εξευτελιστικές εντολές της Τρόικας, χωρίς τις ειρωνείες και την προσβλητική συμπεριφορά του Σόιμπλε και χωρίς το ανειλικρινές χαμόγελο της Μέρκελ. Και, όμως, μπορούμε. Φθάνει να το πιστέψουμε».[2] Κάποιοι δύσκολοι «μήνες» για την εργατική τάξη, αλλά μετά εθνικό μεγαλείο... Αλήθεια, πόσο διαφορετικά είναι αυτά από τη ρητορεία του παραδοσιακού «φιλελευθερισμού» για τις θυσίες που πρέπει να κάνουμε για την «ανταγωνιστικότητα» ή τον «εκσυγχρονισμό»; Όπως και να το κάνεις όμως, ο κρατικός σοσιαλισμός έχει άλλες χάρες...

Το ζήτημα της «εθνικής ανεξαρτησίας» δεν είχε ποτέ κανένα ταξικό περιεχόμενο

Το προεκλογικό σύνθημα της Λαϊκής Ενότητας, άλλωστε, τα έλεγε όλα: «αντιμνημονιακή - δημοκρατική - πατριωτική συνεργασία». Αντιμνημονιακή, γιατί το πρόβλημα είναι η Μέρκελ κι όχι ο ταξικός ανταγωνισμός στην Ελλάδα, τα ελληνικά αφεντικά είναι φίλοι μας κι όλοι πρέπει να βάλουμε πλάτες για να συντηρηθεί η κερδοφορία τους· ειδικά τώρα που τραβάνε ζόρια λόγω κρίσης. Δημοκρατική, γιατί θα πρέπει να έχει ακροαριστερούς ντενεκέδες και διοργανωτές πάρτι για υπουργούς, οι οποίοι με ευαισθησία θα αμολάνε τα ματ εναντίον της εργατικής τάξης αν αυτό απαιτούν οι οικονομικοί σχεδιασμοί τους. Πατριωτική γιατί το ζήτημα της «εθνικής ανεξαρτησίας» δεν είχε ποτέ κανένα ταξικό περιεχόμενο, και αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να το διαφημίζουμε.

Η αριστερά/άκρα αριστερά ήταν πάντα έτοιμη για τέτοιες ιδέες. Όποια εικόνα κι αν προσπάθησαν να καλλιεργήσουν προς τα έξω, η αλήθεια ήταν πως πάντα αποτελούσαν από μεσαίου μεγέθους έως ανύπαρκτα σταλινικά σκουληκάκια που πίστευαν

Η αλήθεια είναι ότι λυπούμεθα βαθύτατα διά την κατρακύλα της ΑΚΕΠ γιατί από εικαστικής και αισθητικής απόψεως ήταν πολύ μπροστά... Σοσιαλιστικός σουρεαλισμός στα καλύτερά του!

πως η πίστη τους στην πατρίδα κάποτε θα τους ανταμείψει με κάποια θέση εξουσίας. Οι ίδιοι πίστευαν πως το 61% του «όχι» στο δημοψήφισμα θα μεταφραζόταν σε ένα 61% στη Λαϊκή Ενότητα. Το κάλεσμα της εξουσίας έκανε να συγκεντρωθούν κάτω από τη σκέπη της αποκαΐδια τύπου ΑΚΕΠ (ακόμα δεν έχει καταφέρει να ξεπεράσει την αφίσα με τη φάτσα του προέδρου) και Σχέδιο Β, μέχρι τις συμπαθέστατες ΑΡΑΣ και ΑΡΑΝ (γνωστές στο ευρύ κοινό για το ξύλο, με σιδερόβεργες, που είχε ρίξει η μια στην άλλη για ασήμαντη αφορμή το 2010[3]). Δυστυχώς για αυτούς, ο καπιταλισμός έχει ανάγκη από στελέχη που διαθέτουν στοιχειώδη ευφυΐα, πέρα από το αδίστακτο θράσος, την αστική καταγωγή και την απέραντη «αγάπη για το έθνος».

Οπότε, άντε πάλι πίσω στον αναγκαστικό «εξωκοινοβουλευτισμό» τα σταλινικά στελέχη. Και κάτι μας λέει ότι δεν θα αργήσει η μέρα που θα ξαναέρθουν να μας το παίξουν επαναστάτες και να μας καλέσουν στα «κινήματα» που «οργανώνουν». Να μην τους ξεχάσουμε όμως..

---

1. Δημήτρης Μπάτσης, *Η βαριά βιομηχανία στην Ελλάδα*, Κέδρος, σελ. 27.

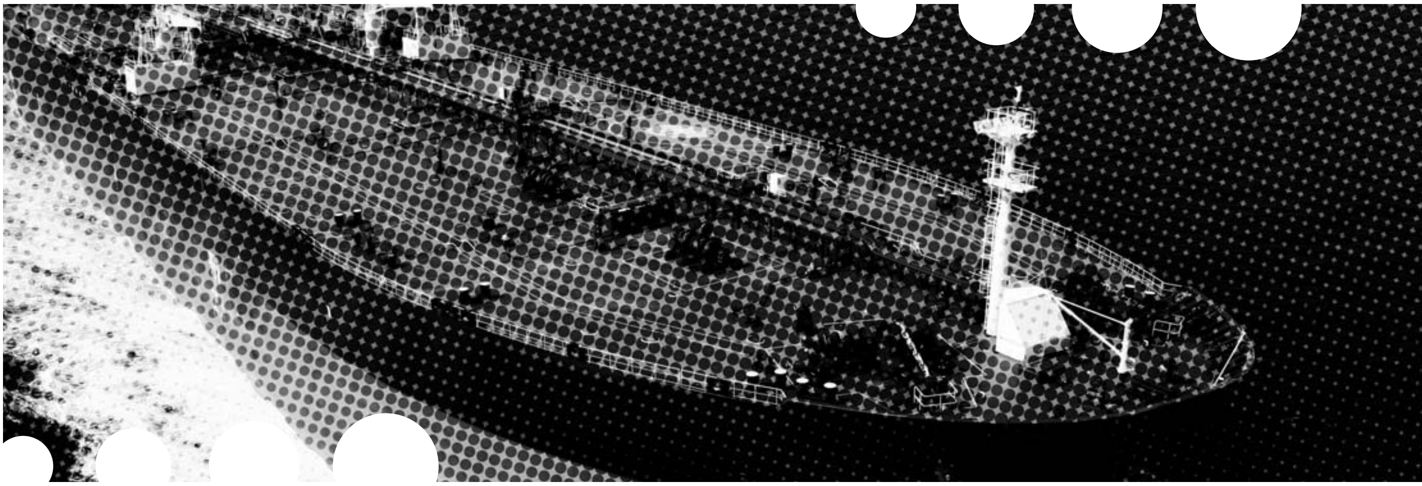
2. Βλ., Μ. Νεγρεπόντη-Δελιβάνη, «Δραχμή: Σωτηρία ή καταστροφή; Απαντήσεις σε σχετικές δηλώσεις του κ. Πρωθυπουργού» στο http://iskra.gr/

3. Στο διαδίκτυο μπορεί να βρει κανείς την ανακοίνωση της ΑΡΑΣ σχετικά με τους λόγους για τους οποίους επιτέθηκε, με τον τρόπο που επιτέθηκε, στην ΑΡΑΝ. Ίσως εμείς να μην καταλαβαίνουμε γιατί να πέφτει τόσο ξύλο μεταξύ συνεργαζόμενων οργανώσεων. Από την άλλη όμως και εμείς δεν είναι να πάρουμε τίποτα υπουργεία, οπότε δεν είναι περίεργο που αδυνατούμε να κατανοήσουμε τέτοια γεγονότα υψηλής πολιτικής.

ΥΠΑΝΑΠΤΥΚΤΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΟΡΑΣΤΕΣ ΤΗΣ

Τον Ιούλιο που πέρασε, με αφορμή το δημοψήφισμα του ίδιου μήνα, μάθαμε και κάτι που μας προξένησε έκπληξη: τα τελευταία χρόνια, η γερμανική ναυτιλία βρίσκεται σε κρίση και μάλιστα δέχεται τη μία κατακεφαλιά μετά την άλλη από το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο. Τι να πει κανείς; Η περίσταση σηκώνει πολύ χιούμορ, αλλά εμείς θα προσπαθήσουμε να μη μείνουμε μόνο στο διασκεδαστικό του πράγματος. Μπας και βγάλουμε καμία άκρη για το τι γίνεται, δηλαδή. Ας πάρουμε, λοιπόν, τα πράγματα με τη σειρά.

ΠΟΙΟΣ ΘΥΜΑΤΑΙ ΤΑ SUBPRIME;

Μια σύντομη αναδρομή στο τεχνικό[1] κομμάτι των βασικών αιτίων της έκρηξης της φούσκας των αμερικανικών δανείων του 2007-2008 θα μας βοηθήσει να αποκτήσουμε και μια καλύτερη εικόνα του τι συνέβη και με τον ναυτιλιακό τομέα της Γερμανίας την ίδια περίοδο.

Πολύ σύντομα, τα πράγματα με τα στεγαστικά δάνεια στην Αμερική τη δεκαετία του 2000 είχαν περίπου ως εξής: αναζητώντας εναγωνίως επενδύσεις άξιες λόγου και εν μέσω μιας κρίσης που ήδη μέτραγε χρόνια, αλλά κανείς δεν την παραδεχόταν (προσβλέποντας και στις ευεργετικές ιδεολογικές επιπτώσεις του μικροαστισμού), η αμερικανική κυβέρνηση από τις αρχές της δεκαετίας προώθησε και στήριξε ένα τεράστιο πρόγραμμα τραπεζικών δανείων προς τους «όχι και τόσο άνετους οικονομικά» αμερικανούς πολίτες. Η ιδέα ήταν απλή και καθόλου λαθεμένη, κατά μια έννοια. θα δίνονταν δάνεια στο φουλ σχεδόν σε όποιον τα ζήταγε, χωρίς πολλούς πολλούς ελέγχους. Έτσι και οι τράπεζες θα επένδυαν τα χρήματά τους και ο κατασκευαστικός κλάδος θα κρατιόταν στη ζωή και «ο κοσμάκης θα αποκτούσε ένα κεραμίδι». Και αν τα αποπλήρωναν τα δάνεια, έχει καλώς. Αν όμως δεν τα εξοφλούσαν, καμία μεγάλη ζημιά δεν θα γινόταν. Τα κατασχεθέντα σπίτια θα έφταναν για να αποπληρώσουν τα χρέη και με το παραπάνω· στο κάτω κάτω «κανείς δεν έχασε αγοράζοντας γη», γιατί να χάσουν οι τράπεζες παίρνοντας στην ιδιοκτησία τους και πουλώντας τα κατασχεθέντα σπίτια; Αυτά ήταν τα περίφημα δάνεια των ΗΠΑ.

Η ιδέα ήταν απλή: θα δίνονταν δάνεια στο φουλ σχεδόν σε όποιον τα ζήταγε

Τελικά όμως, όπως όλοι ξέρουμε, χάσανε· και χάσανε όταν οι κατασχέσεις και τα κόκκινα δάνεια αυξήθηκαν τόσο πολύ που ο κατασκευαστικός τομέας πάγωσε και η «γη» άρχισε να χάνει την αξία της. Τελικά, οι αμερικάνικες τράπεζες βρέθηκαν να έχουν στα χέρια τους ένα κάρο σπίτια που θα έπρεπε να τα σκοτώσουν όσο όσο αν ήθελαν να γλιτώσουν, έστω και κάτι, από τη χασούρα. Και τα πράγματα γίνονταν ακόμα πιο περίεργα, αν αναλογιστεί κανείς πως δεν ήταν μόνο οι τράπεζες που έπρεπε να πληρώσουν τα σπασμένα. Αντίθετα, τα δάνεια αυτά πακετάρονταν σε κάθε μορφής χρηματιστηριακά προϊόντα, με κύριους αγοραστές το κράτος και τα ασφαλιστικά ταμεία. Επίσης περνούσαν τον Ατλαντικό και φτάνοντας στην Ευρώπη μεγένθυναν τον γενικό χαμό.[2]

Όλα τα παραπάνω, τα λέμε για δύο λόγους: Πρώτον, δεν πιστεύουμε πως η κρίση έχει να κάνει με την κακοδιαχείριση ή τα Golden Boys, όπως ήθελαν να μας πείσουν οι τόνοι μελανιού που χύθηκαν εκείνη την εποχή. Η συμπεριφορά των τραπεζών υπήρξε μια φυσιολογική επενδυτική συμπεριφορά καπιταλιστικών

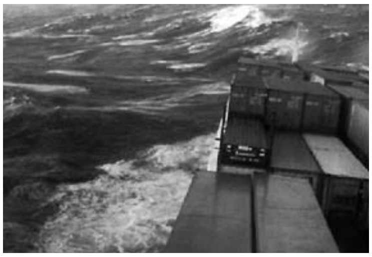
επιχειρήσεων σε ένα περιβάλλον υφέρπουσας ύφεσης όπως ήταν η δεκαετία του 2000. Και δεύτερον, γιατί θα δούμε αμέσως παρακάτω ακριβώς την ίδια ιστορία να επαναλαμβάνεται με τις γερμανικές τράπεζες και τη ναυτιλία. Με μια διαφορά μόνο, αν το 2008 όλοι συζήταγαν για την κατάρα της «άυλης οικονομίας», στην περίπτωση της γερμανικής ναυτιλίας πολύ δύσκολα θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κάποιος «άυλους», τους γιγαντιαίων διαστάσεων γερμανικούς ντενεκέδες που έμεναν να σκουριάζουν ψάχνοντας για αγοραστή.

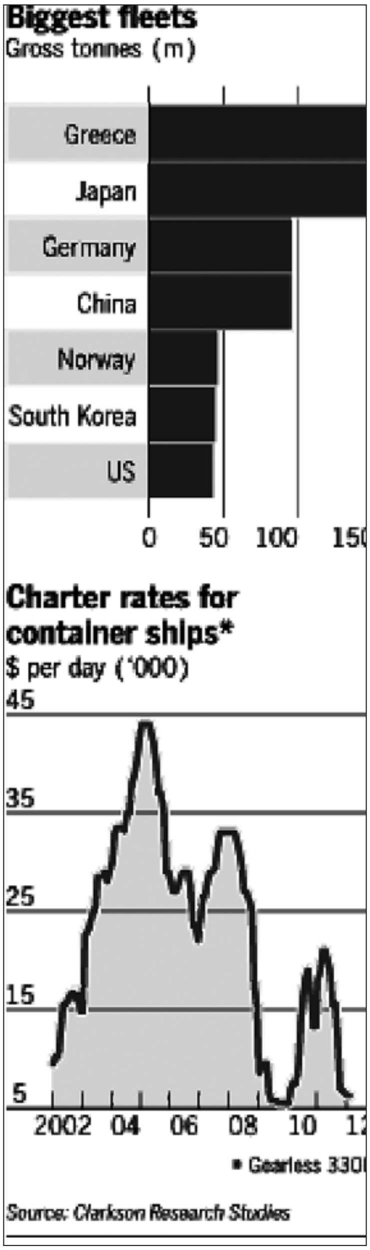
ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

> Η πρώτη και κύρια ιδέα [του Κάιζερ] είναι να εκθρονίσουμε την Βρετανία απ' την παγκόσμια θέση της και να την καταλάβουμε οι ίδιοι. Ο Κάιζερ είναι πεπεισμένος ότι αυτός ο σκοπός είναι αδύνατον να επιτευχθεί χωρίς ένα ισχυρό ναυτικό, για τη δημιουργία του οποίου είναι αναγκαίο να δαπανήσουμε μεγάλη ποσότητα χρημάτων. Και αν αυτό είναι έργο που μόνο μια εξαιρετικά πλούσια χώρα μπορεί να φέρει σε πέρας, τότε πρέπει να πλουτίσουμε.
>
> *Von Hollweg, Βασιλικός αντιπρόσωπος της Γερμανίας, 1903*[3]

Μέσα στη γενική καταναλωτική ευδαιμονία (με δανεικά) της πρώτης δεκαετίας του αιώνα μας, η εμπορική ναυτιλία, και ειδικά ο τομέας της μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων βίωσε μια πραγματική έκρηξη. Πρώτες ύλες και βιομηχανικά μηχανήματα έπρεπε να ταξιδεύουν προς την ανατολή και από εκεί ένας σκασμός καταναλωτικά αγαθά γύρναγε για τις αγορές της Ευρώπης. Η ταυτόχρονη επιλογή της ίδιας της δύσης να μεταφέρει ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής της σε χώρες με υποτιμημένο εργατικό δυναμικό, έκανε ακόμα κεντρικότερο για τον καπιταλισμό τον, ήδη κεντρικό, τομέα των μεταφορών.

Σε αυτό το σημείο είναι που το γερμανικό κράτος είδε τη ναυπήγηση ενός στόλου, εμπορικού αυτή τη φορά, ως το μέσο για την παγκόσμια κυριαρχία. Δεν ήταν η πρώτη φορά που το γερμανικό κράτος προέβλεπε μεγαλεία στον δρόμο προς τη θάλασσα. Για την ακρίβεια, όποτε το γερμανικό κράτος ανασυγκροτούσε τις δυνάμεις του, ένιωθε τον αποκλεισμό του από τις θάλασσες ως μια

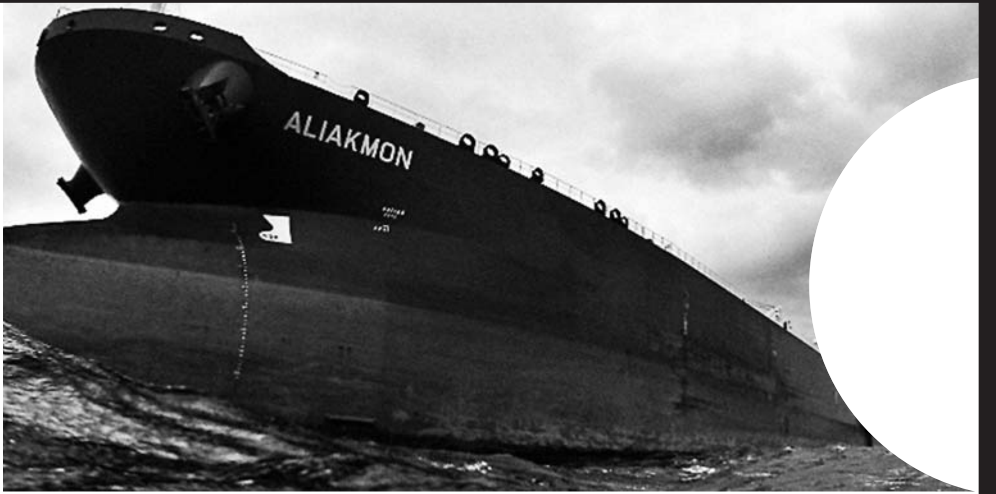

Στον πίνακα βλέπουμε την κατανομή των στόλων με βάση τη χωρητικότητά τους. Στην πρώτη θέση η Ελλάδα, στην τρίτη η Γερμανία. Στο διάγραμμα παρουσιάζονται οι τιμές των ναύλων ανά χρονιά. Από την έκρηξη του 2004, στην καθίζηση του 2009.

θανάσιμη απειλή. Με τη ναυπήγηση ενός πολεμικού στόλου άρχισε τις προετοιμασίες του για τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, με απόπειρα κυριαρχίας στη θάλασσα συνέχισε και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το αλά «Καββαδίας» κάλεσμα που ένιωσε το γερμανικό κράτος στις μέρες μας, εκφράστηκε με μια προσπάθεια ναυπήγησης ενός εμπορικού στόλου που κυριάρχησε στον τομέα των εμπορευματοκιβωτίων και έφερε τη γερμανική ναυτιλία στην τρίτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης της χωρητικότητας του εμπορικού στόλου (φυσικά κάτω από τον ελληνικό).

Η ιδέα ήταν απλή στη σύλληψή της. Η Γερμανία είναι μια χώρα με εξαγωγική βιομηχανική παραγωγή. Για ποιο λόγο να πληρώνει για τη μεταφορά των προϊόντων της σε άλλες χώρες; Άμα μπορούσε να φτιάξει έναν στόλο άξιο αναφοράς, θα είχε εξασφαλισμένη την αρχική πελατεία, αλλά και τις σωστές τιμές προς τους πελάτες της. Και ανάπτυξη και τα λεφτά θα έμεναν στην οικογένεια. Το πρόβλημα ήταν, όμως, πως δεν υπήρχαν άνθρωποι που είχαν και την εμπειρία και την παράδοση, αλλά και τα χρήματα που απαιτούνται για τέτοια εγχειρήματα. Μέχρι και για τους ιδρυτές των θεωριών της «γεωπολιτικής», η Γερμανία κατατασσόταν πάντοτε στις «χερσαίες δυνάμεις»... Παρ' όλα αυτά, η επανένωση της ανατολικής και της δυτικής Γερμανίας, καθώς και η επανατοποθέτηση της γερμανικής οικονομίας στην ευρωπαϊκή πρωτοκαθεδρία, έκαναν το κάλεσμα της θάλασσας όλο και εντονότερο.

Τελικά, ο σχεδιασμός του γερμανικού κράτους περιελάμβανε τη δημιουργία μιας σειράς τραπεζικών κεφαλαίων (funds) που είναι γνωστά με το όνομα KG funds. Η ιδέα ήταν και πάλι απλή. Πολύς κόσμος καλούνταν να καταθέσει σε αυτά «μικροποσά», εξασφαλίζοντας καλά επιτόκια κι έχοντας ως μπόνους μια σειρά από φοροαπαλλαγές και κρατικές διευκολύνσεις. Τα λεφτά κλείνονταν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα (περίπου μια δεκαπενταετία) και κατευθύνονταν προς τη ναυτιλία για τη ναυπήγηση καραβιών. Τη διαχείριση αυτών των εταιριών την αναλάμβαναν διαφόρων ειδών μάνατζερ. Στο κάλεσμα του γερμανικού κράτους για κεφάλαια ανταποκρίθηκε ένα

σημαντικό μέρος της μεσαίας τάξης της Γερμανίας· γιατροί, δικηγόροι, μεσαίοι επενδυτές κλπ. είδαν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για καλά και σταθερά λεφτά με προνομιακές συνθήκες. Και πράγματι· τα πολλά μικρά κεφάλαια συγκεντρώθηκαν από τις γερμανικές τράπεζες και τελικά κατασκευάστηκαν τα καράβια που ανέβασαν τη γερμανική ναυτιλία στα ψηλότερα σκαλοπάτια της κατάταξης.

Καθώς, λοιπόν, αύξανε ο όγκος των χρημάτων που συγκεντρώνονταν, αύξανε και η τάση ναυπήγησης όλο και μεγαλύτερων καραβιών εμπορευματοκιβωτίων, σε μια κούρσα γιγαντισμού που έσπαγε το ένα ρεκόρ μετά το άλλο. Οι λόγοι είναι απλοί. Όσο μεγαλύτερο το πλοίο, τόσο λιγότερες οι διαδρομές, τόσο λιγότερα τα έξοδα για επισκευές και καύσιμα. Σε αυτά πρέπει να προστεθεί κι ένας ακόμα λόγος: τα εν λόγω καράβια αγοράζονταν από τράπεζες και οι τράπεζες νοιάζονταν ιδιαίτερα να εμφανίζουν κινήσεις κεφαλαίων στο ενεργητικό τους. Τα καράβια καταγράφονταν όχι με βάση τα προσδοκώμενα κέρδη τους, αλλά με βάση την τιμή τους, που με τη σειρά της υπολογιζόταν με βάση το αν χρησιμοποιούνταν τεχνολογίες αιχμής. Οπότε όσο μεγαλύτερο το καράβι, τόσο καταλληλότερο για λογιστικά παιχνίδια.

Εν ολίγοις, μια σειρά από παράγοντες έσπρωξε τη γερμανική ναυτιλία να επενδύσει σε έναν μεγάλο εμπορικό στόλο που αποτελούνταν από όλο και μεγαλύτερα καράβια. Η κρίση όμως του 2008, καθώς και η πτώση της κατανάλωσης, και άρα και της ανάγκης μεταφοράς των προϊόντων, αποτέλεσε ένα πραγματικό ναυάγιο για τη γερμανική ναυτιλία. Τα θηρία που είχαν ναυπηγηθεί ήταν φτιαγμένα για να αντιμετωπίσουν μια ζήτηση που όλο και αυξανόταν κι όχι να κάνουν μεταφορές φορτωμένα στο 10-20% της δυναμικής τους. Και κάπως έτσι, το γερμανικό ναυτικό έπαιρνε ξανά τον δρόμο προς τον κουβά. Στο δρόμο αυτό, όμως, δεν ήταν μόνο του. Είχε μαζί του, να του κάνει παρέα, ένα καλό κομμάτι των αποταμιεύσεων της μεσαίας τάξης της Γερμανίας και των γερμανικών ταμείων. Μια σειρά από τράπεζες άρχισαν να λένε ανοιχτά πως ήταν ελάχιστα βήματα από το να βαρέσουν κανόνι, ενώ καλούσαν το γερμανικό κράτος να έρθει να τις σώσει. Κάτι σαν τα δικά «μας» «κόκκινα δάνεια» σε ναυτική βερσιόν.[4]

Μετά το 2012, οι διαχειριστές της γερμανικής ναυτιλίας προσπαθούσαν να σώσουν ό,τι σωζόταν κι έτσι έβγαλαν ένα μεγάλο μέρος του στόλου τους στο σφυρί. Χωρίς πολλά πολλά, αναγκάστηκαν να πουλάνε τα καράβια τους σε τιμές 10-15% της αρχικής τους αξίας. Δηλαδή ελάχιστα παραπάνω από τις τιμές που δίνονται για παλιοσίδερα. Πακέτο φάση για τη Γερμανία· απόπειρα για ναυτική κυριαρχία στον μεθεπόμενο παγκόσμιο πόλεμο πάλι…

ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΟΡΑΣΤΕΣ ΤΟΥΣ

> Και την ναυτική τέχνη δεν θα την μάθουν εύκολα. Αφού ούτε και εσείς που καταγίνεστε με αυτό ήδη αμέσως μετά τα Μηδικά δεν την κατέχετε ακόμα στην εντέλεια· πως λοιπόν αυτοί, άνθρωποι γεωργοί και όχι θαλασσινοί […] θα ήταν δυνατόν να κατορθώσουν κάτι αξιόλογο; […] Το ναυτικό, περισσότερο από άλλα πράγματα, είναι ζήτημα τέχνης, και δεν γίνεται να το ασκεί κανείς όποτε τύχει, ως πάρεργο, απεναντίας τίποτε άλλο δεν μπορεί να ασκείται ως πάρεργο παράλληλα με αυτό.[5]

Η κρίση του 2008 αποτέλεσε ένα ναυάγιο για τη γερμανική ναυτιλία

Αγοραστές βρέθηκαν, τελικά, για να απελευθερώσουν τις γερμανικές τράπεζες από τα βάσανά τους. Οι ελληνικές εφημερίδες από το 2012 έως και σήμερα φιλοξενούν κατά καιρούς στα «άδυτα τον αδύτων» τους άρθρα για τη μαζική πώληση γερμανικών καραβιών σε έλληνες εφοπλιστές. Να ένα κλασικό δείγμα:

> Τώρα οι εταιρείες Navios Maritime Holdings Inc., Navios Maritime Acquisition Corporation και Navios Maritime Partners LP, συμφερόντων της Αγγ. Φράγκου, εξαγοράζουν, διά του νεοσυσταθέντος οχήματος Navios JV, σε ιδιαίτερα ελκυστικές, σύμφωνα με ναυλομεσιτικούς κύκλους, αποτιμήσεις, επτά πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και άλλα επτά φορτηγά.[6]

Ιδιαίτερα ελκυστικές τιμές, καταλαβαίνετε εσείς…

Αυτού του είδους η συμπεριφορά είναι χαρακτηριστική του ελληνικού εφοπλισμού και θα την βρούμε απαράλλακτη στο βάθος της ιστορίας του. Η παρακάτω περιγραφή της συμπεριφοράς των ελλήνων εφοπλιστών κατά τη διάρκεια της κρίσης του μεσοπολέμου δείχνει του λόγου το αληθές:

> Πράγματι το πιο εμφανές χαρακτηριστικό του ελληνικού στόλου κατά τη μεσοπολεμική περίοδο ήταν η επέκτασή του κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας ναυτιλιακής κρίσης του 1930. […] Αυτή η αντίδραση στην παγκόσμια ναυτιλιακή κρίση είναι ένα φαινόμενο, το οποίο η Ελένη Θανοπούλου ονόμασε «ανακυκλική επενδυτική συμπεριφορά των Ελλήνων εφοπλιστών», με βάση την οποία οι Έλληνες εφοπλιστές αγόραζαν, όταν η ναυλαγορά ήταν στο ναδίρ της και τα πλοία ήσαν φθηνά. Αγόραζαν πλοία, όχι μόνο για να αντικαταστήσουν την πεπαλαιωμένη χωρητικότητα ή για να εξυπηρετήσουν κάποιο συγκεκριμένο εμπόριο, αλλά επίσης τα διέθεταν στην αγορά και σαν κερδοσκοπικά κεφάλαια, δηλαδή αγόραζαν φθηνά και πωλούσαν ακριβά. Αυτή η πρακτική, η οποία συνεχίζεται ακόμη και σήμερα, κατέστησε τους Έλληνες κυρίαρχους στην αγορά αγοραπωλησιών του Λονδίνου[…] Ακολουθώντας την πρακτική αυτή, τα ελληνικά ναυτιλιακά γραφεία του Λονδίνου ήταν σε θέση να εκμεταλλευθούν την κρίση του βρετανικού

«Εργένισσα εκ πεποιθήσεως, η Αγγελική Φράγκου είναι μια επιχειρηματίας με υψηλές διασυνδέσεις σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Ἐχει επιλέξει έναν λιτό - σπαρτιατικό τον χαρακτηρίζουν πολλοί- τρόπο ζωής, αν λάβει κανείς υπόψη του την τεράστια περιουσία της. Δεν αποζητά τη δημοσιότητα γιατί τη θεωρεί περιττή επίδειξη ματαιοδοξίας».

στόλου. Η δύναμή τους στηρίχτηκε στη γνώση -και στις διασυνδέσεις- περί τη ναυτιλιακή αγορά του Λονδίνου, από τη μια, και στη δομή του ελληνικού στόλου, από την άλλη, που βασίστηκε στη συγγένεια, στην κοινή καταγωγή και στη συμπλοιοκτησία.[7]

Ωραία λοιπόν, οι έλληνες εφοπλιστές εδώ και σχεδόν έναν αιώνα το έχουν βρει το κόλπο: αγοράζουν όταν όλοι πεινάνε και αγοράζουν για ένα κομμάτι ψωμί· πουλάνε όταν όλοι ψάχνουν αυτό που έχουν οι έλληνες εφοπλιστές και μάλιστα μοσχοπουλάνε. Ἐνα μόνο πρόβλημα υπάρχει στην παραπάνω συμπεριφορά. Είναι τελικά οι έλληνες εφοπλιστές οι μόνοι που το σκέφτηκαν αυτό; Γιατί πήγαν οι γερμανοί και τα αγόραζαν όταν ήταν ακριβά; Γιατί δεν κρατιόνταν να πουλήσουν σε πιο καλές εποχές και να μην τα «σκοτώσουν» όσο όσο τα καράβια τους; Προφανώς, τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Ο λόγος που πουλάει όποιος πουλάει είναι γιατί είναι αναγκασμένος και δεν μπορεί να κάνει αλλιώς. Ο λόγος που πουλιέται η γερμανική ναυτιλία είναι γιατί η κρίση την κατέστρεψε. Ο λόγος που αγοράζουν οι έλληνες εφοπλιστές είναι γιατί το (οικονομικό) μέγεθός τους είναι τέτοιο που στην κρίση μπορούν να βλέπουν ευκαιρίες. Ευκαιρίες να καταστρέψουν τους αντιπάλους τους και να τους αγοράσουν κομμάτι το κομμάτι. Είναι τέτοιο το μέγεθος των ελλήνων εφοπλιστών που η κρίση δεν τους έχει αγγίξει και πολύ. Είναι τέτοιο το μέγεθος που πραγματικά αναρωτιέται κανείς πώς μπορούν να υπάρχουν ακόμα θεωρίες που να βλέπουν το ελληνικό κεφάλαιο ως υπανάπτυκτο, αμελητέο και παρασιτικό.

> Είναι τέτοιο το μέγεθος των ελλήνων εφοπλιστών που η κρίση δεν τους έχει αγγίξει και πολύ

Στο σημείο αυτό, ας επιμείνουμε στο προφανές: οι ελληνικές εφοπλιστικές επιχειρήσεις είναι κατά παράδοση οικογενειακές. Και σε αυτήν ακριβώς τη δομή αποδίδεται, από τους *Financial Times*[8] μέχρι τον τελευταίο αναλυτή, η επικράτηση του ελληνικού εφοπλιστικού κεφαλαίου επί του γερμανικού. Δηλαδή; Και γιατί είναι καλύτεροι οι συγγενείς και οι κοντοχωριανοί; Για τον ίδιο λόγο που οι μαφιόζοι είναι συγγενείς και κοντοχωριανοί. Για την εμπιστοσύνη στο έγκλημα και την ανηθικότητα. Ὀταν τα ναύλα πέφτουν και η εταιρία πρέπει να μείνει στη ζωή, τότε θα πρέπει και τα καράβια σου να κουβαλήσουν και κάνα τόνο πρέζα, θα πρέπει να πάρουν τίποτα λαθραία όπλα, να σπάσουν κάνα εμπάργκο με κίνδυνο να φάνε και τίποτα ρουκέτες. Ο σωστός επιχειρηματίας δεν πρέπει να κωλώσει να κάνει αυτό που πρέπει… Δεν θα αμφιβάλλουμε για το άμεμπτο ήθος του όποιου μάνατζερ· αλλά αλήθεια, μια τόσο ανοιχτή δομή είναι κατάλληλη για τέτοιες δουλειές; Και άραγε οι φοροαπαλλαγές που περιγράφουν τα άρθρα, όταν μιλάνε για μπορούν στα αλήθεια να χτυπήσουν την ελληνική φάση;

Οι έλληνες εφοπλιστές, άλλωστε, κάνουν ό,τι γουστάρουν και οι εφημερίδες δεν έχουν κανένα λόγο να το κρύβουν:

> Σε ό,τι αφορά τον Ἐλληνα εφοπλιστή, θα πρέπει να σημειωθεί ότι φορολογείται ατομικά με βάση το σύστημα των τεκμηρίων, γεγονός που σημαίνει ότι για κάθε 100 ευρώ που φέρνει στη χώρα για να καλύψει τα τεκμήρια, τα 6-8 ευρώ πηγαίνουν στο κράτος μέσω της εισφοράς αλληλεγγύης. Επίσης σημαντικά είναι τα φορολογικά οφέλη (έμμεσοι φόροι) από την κατανάλωση των χρημάτων που εισάγει για τις ανάγκες του.[9]

Εν ολίγοις, οι έλληνες ναύτες αποδίδουν περισσότερους φόρους προς το κράτος από ό,τι οι έλληνες εφοπλιστές. Να μην ξεχάσουμε να σημειώσουμε πως η φορολογική ασυλία των τελευταίων είναι και συνταγματικά κατοχυρωμένη. Στην τελική, οι έλληνες εφοπλιστές το κράτος δεν το έχουν για να το πληρώνουν· οι φορολογούμενοι μπορούν και μόνοι τους να πληρώνουν τους μπάτσους που θα τους σπάσουν τα κεφάλια. Οι έλληνες εφοπλιστές το κράτος τους το έχουν για να τους εκπροσωπεί και για να τους κλείνει τίποτα καλά deals. Ἐνα παράδειγμα μάς δίνει ο Sergio Bologna, περιγράφοντας την κατάσταση των ελλήνων εφοπλιστών:

> Είδαν το χάρο με τα μάτια τους πριν από λίγο καιρό, με την κρίση του 2007/2008 αλλά, σε αντίθεση με άλλες φορές, ο Σωτήρας δεν ήλθε με τη μορφή του έλληνα φορολογούμενου, αλλά φορώντας τα πολύ πιο ακριβά εν-

δύματα του κινέζικου νομίσματος. Έγραφε η Telegraph στις 13 Αυγούστου 2012: «Οι ελληνικές εταιρίες κάνουν παιχνίδι με τις κινέζικες τράπεζες. Ο πρωθυπουργός Wen Jiabao έδωσε εντολή προ διετίας να εκταμιευθούν δάνεια αξίας 5 δισεκατομμυρίων δολαρίων στους έλληνες εφοπλιστές». Αυτή η λεπτομέρεια κρύβεται πίσω από την παραχώρηση του λιμανιού του Πειραιά στους κινέζους.[10]

Φυσικά αυτά δεν πέρναγαν απαρατήρητα από την γερμανική πλευρά. Η ελληνική αστική τάξη που τόση φασαρία έχει κάνει, μέσω των πολιτικών της εκπροσώπων, για τα οικονομικά της προβλήματα αγοράζει τη γερμανική ναυτιλία για ένα κομμάτι ψωμί, οδηγώντας σε κατάρρευση τις αποταμιεύσεις της γερμανικής μεσαίας τάξης. «Οι Έλληνες εφοπλιστές παραγγέλνουν πλοία σαν μην υπήρχε ποτέ κρίση στη ναυτιλία» καταγγέλλει το *Spiegel*, ενώ όσο πιο λαϊκό είναι το έντυπο (βλ. *Bild*) τόσο μεγαλύτερες και οι κατάρες που εκτοξεύει προς τους έλληνες εφοπλιστές.

Το Alexander von Humboldt εγκαινιάστηκε στο Αμβούργο το 2013. Με μήκος 396 μέτρα και χωρητικότητα 16.000 εμπορευματοκιβωτίων ήταν τότε το μεγαλύτερο καράβι που είχε κατασκευαστεί. Κάπου εκεί κατάλαβαν ότι είχε γίνει μαλακία.

Να τους κατηγορήσεις; Ο Γιάννης (Αγγελικούσης), η Αγγελική (Φράγκου) και ο Γιώργος (Οικονόμου)[11] αχώριστοι γίνανε φτιάχνοντας τραστ και έφαγαν τα λεφτά του Πέτρου, του Γιόχαν και του Φρανς της γερμανικής μεσαίας τάξης. Καταλαβαίνετε· στην ίδια την Γερμανία υπάρχει τουλάχιστον μια θεωρία εξάρτησης του γερμανικού (παρασιτικού) κεφαλαίου από το ελληνικό.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ Ή ΑΛΛΙΩΣ ΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΤΡΩΓΟΝΤΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

Στις αρχές του 2015, ο «σοσιαλισμός ήρθε» στην Ελλάδα με τη μορφή του ΣΥΡΙΖΑ. Ο πρωθυπουργός μας μάζεψε όποιο μεταμοντέρνο σούργελο είχε, μαζί με το βαθύ κράτος που είχε μείνει στη θέση του για να εγγυηθεί τη συνέχεια των κρατικών στρατηγικών, και πήγε στις Βρυξέλλες να διαπραγματευτεί για τη διάσωση των ελληνικών τραπεζών. Ο πρωθυπουργός μας τους είπε ότι αυτά που ξέρανε έπρεπε να τα ξεχάσουν, πλέον «θα πληρώνουν οι έχοντες». Το γερμανικό κράτος ζήτησε (μεταξύ άλλων) να φορολογηθούν οι εφοπλιστές (ε, έχοντες είναι και αυτοί). Οι εκπρόσωποι του κράτους μας δεν άντεξαν την πίεση και γύρισαν το ερώτημα στον «κυρίαρχο λαό»...

> Ο «κυρίαρχος λαός» δεν ασχολήθηκε με τους διακρατικούς και ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς

Ο «κυρίαρχος λαός» δεν ασχολήθηκε με τους διακρατικούς και ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς σαν αυτούς που περιγράφουμε εδώ πέρα. Ανταγωνισμούς, στους οποίους μάλιστα το ελληνικό κεφάλαιο δεν βρίσκεται διαρκώς ηττημένο και με την πλάτη στον τοίχο. Αντίθετα, αρκετά συχνά έχει την άνεση να παίζει σκληρά παιχνίδια ακόμα και εναντίον μεγάλων παιχτών. Τέτοιες ιστορίες, όμως, δεν δένουν με το «πατριωτικό» κάλεσμα της κυβερνώσας αριστεράς και για αυτό θα πρέπει να μένουν στην αφάνεια.

---

1. Αναφερόμαστε στο «τεχνικό μέρος» γιατί για εμάς η κρίση που ακόμα διανύουμε σε καμία περίπτωση δεν έχει να κάνει με τεχνικές δυσλειτουργίες ή οικονομικές αστοχίες. Δεν θα μπορούσαμε, κατά κανένα τρόπο, να υποστηρίξουμε πως όποια προβλήματα έχει ο καπιταλισμός προκύπτουν απλώς από κακές αποφάσεις κακών ανθρώπων ή μη ικανών διαχειριστών· ασχέτως των προβλημάτων τους με την εργατική τάξη.
2. Μια σχετική αναφορά στα παραπάνω γεγονότα μπορεί να βρεί κανείς στη μπροσούρα *The panic is on* της αυτόνομης πολιτικής ομάδας Σαχ. Μπορείτε να τη βρείτε στο autonomia71.wordpress.com->class war dogz ->αρχείο Σαχ ->εκδόσεις.
3. Fischer, F., *Η συνέχεια των ελίτ*, antifa scripta 2015, σελ. 50.
4. Μια περιγραφή της γερμανικής ναυτιλιακής κρίσης βρήκαμε στο άρθρο του Sergio Bologna «The shipping tsunami» που υπάρχει στο διαδίκτυο.
5. Θουκυδίδης, *Ιστορία*. εκδ. Πόλις, σελ. 207.
6. «Σε ελληνικά χέρια γερμανικός στόλος 24 πλοίων», *Καθημερινή*, 24/04/2015.
7. Τζένη Χαρλαύτη, *Ιστορία της ελληνόκτητης ναυτιλίας*, εκδ. Νεφέλη, σελ. 337.
8. «German shipowners left in Greek wake», *Financial Times*, 13/03/2012.
9. «Επιθέσεις φιλίας από ξένα κέντρα προς τους Έλληνες εφοπλιστές», *Ναυτεμπορική*, 10/09/2015.
10. Σέρτζο Μπολόνια, «Παγκόσμια ναυτιλία: Ο Δίας νικά τον Βόταν». http://www.rnbnet.gr.
11. «14 Έλληνες πλοιοκτήτες στα 100 μεγαλύτερα ονόματα της παγκόσμιας ναυτιλίας», http://statbank.gr/, 22/10/2014.

20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ: ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΑΙΔΙΑ…ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΑΠΙΑ…

Η ΑΕΝΑΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΤΗΣ «ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΜΕ ΜΗΧΑΝΑΚΙ»

Αξίζει κάποιος να κάνει τον κόπο και να ρίξει μία ματιά στις μικρές αγγελίες που δημοσιεύονταν εκεί γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1990 με αρχές του 2000. Αυτό που σίγουρα θα παρατηρήσει είναι ότι το «παιδί με μηχανάκι» ήταν, και παραμένει, κυριολεκτικά ο άνθρωπος για όλες τις δουλειές. Το φάσμα της εργασίας του, άλλωστε, είναι ευρύτατο: από μεταφορά καφέδων, πίτσας, βιβλίων, λουλουδιών μέχρι εξωτερικές εργασίες πάσης φύσεως.

Χαρακτηριστική είναι και η ποικιλία ονομάτων που στοιχειώνει την επαγγελματική του ιδιότητα: κούριερ, ντελιβεράς, εξωτερικός υπάλληλος. Μπορεί με την πρώτη ματιά η πληθώρα των ονομάτων να παραπέμπει σε διαφορετικού είδους εργασία, παρ' όλα αυτά κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στην πράξη. Όλες οι παραπάνω μορφές εργασίας έχουν ως κοινό συνδετικό κρίκο τη γνώση του μητροπολιτικού πεδίου και την πολύ καλή χρήση της μηχανής.

Και αναφερόμαστε σε ένα είδος γνώσης που δεν είναι προϊόν κάποιου εκπαιδευτικού συστήματος. Αντίθετα, πρόκειται για μια γνώση που κατά βάση αποκτιέται εκτός των χώρων εκπαίδευσης και εργασίας (στην περίπτωσή μας, από νεολαίους 18 και άνω που κινούνται σε διαφορετικές γειτονιές στους δρόμους της Αθήνας, όπως φαίνεται και από τα όσα λέει ο Νίκος στην παρακάτω συνέντευξη) και την οποία στη συνέχεια την βρίσκουν τα αφεντικά μας έτοιμη προς εκμετάλλευση. Έχουμε, δηλαδή, να κάνουμε με μια κοινωνική γνώση που παρήγαγε τη φιγούρα του εργαζόμενου με παπί, ο οποίος με τη σειρά του επάνδρωσε διάφορα κομμάτια του τομέα των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα τη μεταφορά δεμάτων και τα ταχυφαγεία που άνθισαν στις αρχές της δεκαετίας του '90. Πάνω στην εκμετάλλευση, λοιπόν, της γνώσης που έχει παραχθεί σε διάφορα πεδία του κοινωνικού, στηρίζεται θα λέγαμε μεγάλο κομμάτι του τριτογενή τομέα των υπηρεσιών. Καθαρίστριες, μπέιμπι σίτερς, σερβιτόροι, διανομείς φυλλαδίων, κούριερ, είναι όλοι τους εργαζόμενοι σε τομείς που και καλά δεν απαιτούν κάποια εξειδίκευση. Σαν να λέμε, το έχεις στο dna σου να καθαρίζεις κτίρια γραφείων, να ταΐζεις παιδιά, να εξυπηρετείς τον κάθε βλαμμένο, να οδηγάς στα όρια του σκοτωμού για να φτάσει το πακέτο στην ώρα του…

Τα αφεντικά έχουν φτιάξει ένα ιδεολογικό οπλοστάσιο γύρω από την έννοια της «κανονικής» εργασίας

Να πώς, ενώ η εργασία με εργαλείο το μηχανάκι είναι πολύτιμη στην παραγωγική διαδικασία, όπως χαρακτηριστικά μας λέει ο συνεντευξιαζόμενός μας, «Όποια εταιρία δεν έχει μηχανάκι, είναι σαν να μην έχει πόδια», δεν παύει να θεωρείται ανειδίκευτη, περιστασιακή, «μη κανονική» και να είναι κοινωνικά απαξιωμένη. Λέμε κοινωνικά απαξιωμένη και εννοούμε ότι ενώ αυτή η εργασία έχει μισθό, παρ' όλα αυτά έχει τοποθετηθεί στον πάτο της εργασιακής πυραμίδας. Για να καταλάβουμε γιατί συμβαίνει αυτό, ας αφήσουμε λίγο το μηχανάκι κι ας θυμηθούμε τι έλεγαν οι αυτόνομες φεμινίστριες του '70 σε σχέση με την κρυφή εργασία τους στο νοικοκυριό. Εκείνες, λοιπόν, στήριζαν την ιδέα ότι αυτό που ονομάζεται νοικοκυριό και είναι για τους περισσότερους αποκλειστικά γυναικεία ευθύνη, στο εσωτερικό του εμπεριέχει κρυμμένη εργασία, η οποία και είναι άμισθη. Η ασχολία της γυναίκας με την αναπαραγωγή του άνδρα και των παιδιών της, από το φαγητό τους και το πλύσιμο των ρούχων τους μέχρι την παροχή υπηρεσιών ψυχικής και σωματικής εκτόνωσης, είναι μία εργασία που ο καπιταλισμός την κρατάει κρυφή και στην οποία βέβαια στηρίζεται για την ομαλή του λειτουργία. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, δεν είναι περίεργο που ακόμα και οι ίδιες οι γυναίκες θεωρούσαν, και θεωρούν, την ενασχόλησή τους με το νοικοκυριό μία φυσική διαδικασία.

Έτσι ακριβώς και η εργασία με το μηχανάκι, θα λέγαμε ότι εμπεριέχει στην ουσία της μία «κρυμμένη εργασία», η οποία μπορεί να είναι μισθωτή αλλά παρ' όλα αυτά θεωρείται μη σημαντική και είναι υποτιμημένη. Τα αφεντικά έχουν φτιάξει ένα ιδεολογικό οπλοστάσιο γύρω από την έννοια της «κανονικής εργασίας», με σκοπό ακριβώς να προσδιορίσουν ποιες εργασίες θεωρούν «μη κανονικές», που φυσικά δεν είναι άλλες από εκείνες που καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα του τομέα των υπηρεσιών. Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, εξασφαλίζεται από τα αφεντικά η υποτίμηση μεγάλου κομματιού της εργατικής δύναμης. Μία

τέτοια περίπτωση είναι και η εργασία με μηχανάκι.

Στη συνέντευξη που ακολουθεί, θίγονται, νομίζουμε, διάφορα σημαντικά ζητήματα που σίγουρα θα μας απασχολήσουν και σε επόμενα τεύχη του περιοδικού. Ένα από αυτά έχει να κάνει με την εργασιακή διαδικασία: η δουλειά του εξωτερικού υπαλλήλου μπορεί να εκτελείται τον περισσότερο χρόνο στο δρόμο και να φαίνεται ότι χαίρει μιας σχετικής απουσίας ελέγχου από το αφεντικό, η οργάνωσή της όμως θυμίζει κατά πολύ την οργάνωση της εργασίας στο εργοστάσιο. Όπως στα εργοστάσια τα αφεντικά επιστρατεύουν τις μηχανές, με σκοπό να ελέγξουν την εργασία, να μετρήσουν τους χρόνους και τις κινήσεις ώστε να επιτευχθεί αύξηση της παραγωγικότητας, αντίστοιχες μέθοδοι (τηρουμένων των αναλογιών) χρησιμοποιούνται και στους διάφορους τομείς των υπηρεσιών. Βλέπουμε πως και εκεί η είσοδος της τεχνολογίας δεν διευκολύνει ούτε και μειώνει τους ρυθμούς εργασίας των εργαζομένων. Κάθε άλλο. Αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι ότι ο όγκος εργασίας αυξάνεται, η ένταση μεγαλώνει και η κάθε κίνηση από την ώρα που ο κούριερ θα πάρει το εμπόρευμα έως ότου αυτό παραδοθεί, «χειμώνα- καλοκαίρι», μπαίνει κάτω από τον έλεγχο του χρονομέτρου.

Κλείνοντας αυτή τη σύντομη εισαγωγή, ας επαναλάβουμε για άλλη μια φορά το προφανές: μπορεί στο παράδειγμα της Ελλάδας να μην έχουμε μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες, αλλά από μικρές ιδιοκτησίες κοντεύουμε να σκάσουμε. Από βιβλιοπωλεία, καφέ, πιτσαρίες, μέχρι τις σκάλες των πολυκατοικιών, η οργάνωση της εργασίας έχει στηριχθεί σε ιδέες που έχουν παραχθεί για την οργάνωση της εργασίας στα εργοστάσια. Δεν το λέμε αυτό για να υποστηρίξουμε ότι όλοι δουλεύουμε σε εργοστάσιο, αλλά για να πούμε ότι δεν υπάρχουν «σημαντικές και ασήμαντες» δουλειές για τα αφεντικά· δεν υπάρχουν είδη εργασίας που οργανώνονται από τους διευθυντές με προσοχή και άλλα που μένουν στο έλεος της τύχης. Μάλιστα, στους καιρούς της καπιταλιστικής κρίσης ο διαχωρισμός μεταξύ «σημαντικής και μη σημαντικής» εργασίας θα γίνεται για όλο και περισσότερους όλο και πιο δυσδιάκριτος. Και πώς αλλιώς, αφού ευρύτερα πεδία της εργασίας οργανώνονται συνεχώς με όρους «πιτσαρίας», δηλαδή χωρίς οκτάωρο, χωρίς σταθερό μισθό, χωρίς άδειες, κ.ά. Αυτό για εμάς έχει τουλάχιστον δύο όψεις: η αρνητική είναι ότι η πλειοψηφία μας καλείται με όλο και μεγαλύτερη πίεση να μάθει να δουλεύει με τέτοιους όρους. Η θετική, και ίσως αισιόδοξη, είναι ότι αρκετά κομμάτια της κοινωνίας ακριβώς επειδή θα αποκτούν αναγκαστικά κοινή υλική βάση, ίσως ηθελημένα να επιδιώξουν να αποκτήσουν και κοινή μοίρα. Ας δώσουμε, λοιπόν, τον λόγο στον Νίκο που δουλεύει στους δρόμους της Αθήνας για πάνω από είκοσι χρόνια και ο οποίος περιγράφει με τον δικό του τρόπο όσα εμείς προσπαθήσαμε να πούμε παραπάνω.

CWD: Ωραία, για να ξεκινήσουμε, θέλεις να μας πεις ποια ήταν η πρώτη σου δουλειά;

Νίκος: Ναι, ήταν οικοδομή. Πήγαινα το πρωί στο σχολείο και τα απογεύματα και τα σαββατοκύριακα δούλευα για το χαρτζιλίκι μου. Μετά το λύκειο έπρεπε να πάω φαντάρος και όταν τέλειωσα έκανα πάλι κάνα μεροκάματο σε οικοδομές. Είχα γραφτεί και σε ένα ΙΕΚ για ένα εξάμηνο. Σ'αυτή τη φάση κατά τύχη πιάνω δουλειά στο βιβλιοπωλείο…

CWD: Τι εποχή;

Ν: Στις αρχές του '90. Ήμουν στα ΤΕΙ σε ένα πάρτι και όπως καθόμουν ξημερώματα και έπινα καφέ, βλέπω εκδοτικός οίκος ζητά υπαλλήλους. Εγώ δεν ήξερα καν τι είναι εκδοτικός οίκος. Πάω και με παίρνουν αμέσως. Σταμάτησα τότε το ΙΕΚ γιατί τέλειωνα τη δουλειά 17.30 με 18.00, ενώ η σχολή ξεκινούσε στις 15.00. Προτίμησα λοιπόν να την αφήσω μιας και ήταν σίγουρο ότι θα έμενα από απουσίες.

CWD: Η δουλειά ποια ήταν; Τι έκανες;

Ν: Με πήραν για να πηγαίνω στην εφορία. Σκέψου ότι εγώ μέχρι τότε δεν είχα πατήσει το πόδι μου σε τράπεζα ή εφορία. Πήγαινες από τις 5 το πρωί για να πιάσεις σειρά και τέλειωνες σε ένα μήνα. Οι προηγούμενοι από μένα σε 3-4 μέρες έφευγαν. Αλλά δεν είχα και άλλη επιλογή. Εγώ τα σύγκρινα όλα με την οικοδομή και μου φαινόταν το όλο θέμα πολύ απλό. Πολύ μετά κατάλαβα ότι ήταν άλλου είδους κούραση. Το να περιμένεις κάθε μέρα σε μια σειρά ήταν νεύρα. Η κεντρική είσοδος άνοιγε μετά τις 7.30, οπότε έγραφες το όνομά σου ή την εταιρεία σου σε ένα χαρτάκι και το άφηνες κάτω από μια πέτρα. Συνήθως είχα νούμερο μετά το 40 που αυτό σήμαινε ότι ίσως να με έπαιρναν κατά τις 13.30. Σε διαφορετική περίπτωση, προσπαθούσες να πάρεις νούμερο για την επόμενη μέρα με την υπογραφή του διευθυντή. Αν τελικά τα κατάφερνες, μετά έπρεπε να πιάσεις άλλη σειρά, αυτή με τις μηχανές. Τότε τρυπούσαν τα τιμολόγια και έπρεπε να τρυπήσεις 80.000, 100.000. Για ένα μήνα λοιπόν ήμουν σερί στην εφορία και μετά τις 15.00 πήγαινα στο μαγαζί.

CWD: Σου είχαν δώσει κάποιο μεταφορικό μέσο;

N: Στην αρχή ήμουν με συγκοινωνίες, όμως αναγκαστικά στη συνέχεια μου έδωσαν ένα παπάκι για να κουβαλάω τις κούτες με τα τιμολόγια και να πηγαίνω από το Περιστέρι που έμενα στην εφορία στο Μαρούσι τα ξημερώματα. Το μηχανάκι που μου έδωσαν μάλλον ήταν του προϊστάμενου να φανταστείς, μετά πήραν καινούριο. Και τώρα πριν λίγο καιρό που αγόρασαν άλλα, είχαν φτάσει στο σημείο που δεν φτιάχνονταν πια, ήταν χρέπια. Και μη νομίζεις πήραν τα πιο φθηνά.

CWD: Ασφάλιση είχες;

N: Ναι από την πρώτη μέρα και το επίδομα επικινδυνότητας, δεν συμφέρει σε μια ΑΕ να μην βάζουν ένσημα. Έτσι τουλάχιστον λένε οι λογιστές.

CWD: Πόσο καιρο δούλευες μόνος σου με μηχανάκι;

N: Τα πρώτα τρία χρόνια ήμουν μόνος μου, ενώ χρειάζονταν πέντε με έξι μηχανάκια για να βγει η δουλειά. Ήταν βλέπεις η τρελή εποχή του βιβλίου. Στη συνέχεια αναγκάστηκαν να κάνουν προσλήψεις.

CWD: Και τόσο καιρό που έκανες δουλειά για πέντε άτομα, προλάβαινες να κάτσεις να πιεις έναν καφέ;

N: Οχι, με καμία Παναγία...

CWD: Οι άλλοι συνάδελφοι με μηχανάκι ήταν νεαρής ηλικίας; Έμεναν στη δουλειά ή υπήρχε κινητικότητα;

N: Συνήθως ήταν νέα παιδιά και δεν κάθονταν πολύ, ήθελαν όσο πιο γρήγορα να φύγουν από το μηχανάκι. Δεν τους παρεξηγώ, έτσι το σκεφτόμουν και εγώ. Η δουλειά αυτή έχει πίεση, άγχος αλλά το χειρότερο είναι που σε υποτιμούν. Την θεωρούν ανειδίκευτη γιατί δεν χρειάζεσαι κάποιο πτυχίο για να την κάνεις. Σου λένε, «σιγά τι κάνεις; Στο μηχανάκι κάθεσαι». Και συν τις άλλοις έχουν το στυλάκι «αφού είσαι έξω πάρε μου και μια τυρόπιτα ή πήγαινε πλήρωσε αυτό το λογαριασμό». Μια εταιρεία όμως είτε είναι μικρή είτε μεγάλη πρέπει να έχει μηχανάκι, χωρίς το μηχανάκι είναι σαν να μην έχει πόδια. Στην ουσία είναι πολύ δύσκολη δουλειά. Συν τοις άλλοις, έχεις να κάνεις με τις καιρικές συνθήκες, με τους άλλους οδηγούς, να προσέξεις να μην τρακάρεις, έχεις φορτώματα...

CWD: Όταν ξεκίνησες δηλαδή να δουλεύεις με το μηχανάκι, το είδες ως κάτι που θα κάνεις για λίγο καιρό, προσωρινά;

N: Στην αρχή έλεγα να κάτσω κανά εξάμηνο και μετά να βρω αλλού. Γλυκάθηκα όμως με τα λεφτά, ήμουν και πιτσιρικάς και το αμέλησα. Προέκυψαν εν τω μεταξύ και διάφορα οικογενειακά προβλήματα. Έτσι πέρασαν δέκα χρόνια, ήμουν γύρω στα 30 και ό,τι και να έψαχνα ή δεν με ήθελαν ή ήθελαν μόνο μηχανάκι. Είχα κάνει και μια δυο αιτήσεις σε δήμους, αλλά εκεί ήθελε βύσμα, εγώ δεν είχα τίποτα.

CWD: Αν μπορείς περίγραψε λίγο το πώς ήταν η δουλειά, πώς ήταν οργανωμένη.

N: Τα πρώτα χρόνια αυτό που δούλευε κυρίως ήταν το μαγαζί, το πωλητήριο. Είχαμε έξι ταμεία και τότε να σκεφτείς ότι δεν υπήρχαν άλλα μεγάλα βιβλιοπωλεία, κάνα δυο ακόμα. Η δουλειά ήταν πάνω κάτω όπως σας την έχω ήδη περιγράψει, δηλαδή να πηγαίνεις σε τράπεζες και εφορίες. Μετά έφυγα από το βιβλιοπωλείο και πήγα στις εκδόσεις, στη διακίνηση. Εκείνη την περίοδο ήταν που ξεκίνησαν και οι παραγγελίες μέσω internet.

CWD: Πότε περίπου έγινε αυτό;

N: Γύρω στο 2000 και μην φανταστείς πως ξεκίνησε με ενθουσιασμό, αλλά δειλά δειλά. Το βιβλιοπωλείο ήταν από τα πρώτα που χρησιμοποίησαν το internet και μάλιστα όταν πήγα την πρώτη παραγγελία, η υπεύθυνη μού είπε «πήγαινέ την και αν σε πληρώσει ο θεός βοηθός». Σταδιακά που μεγάλωνε ο όγκος της δουλειάς μάς πίεζαν όλο και περισσότερο και εμάς και όσους έλεγχαν τις παραγγελίες από το internet.

> Όταν μπήκε το internet, εκεί που έκανα δέκα δουλειές, μετά έκανα σαράντα

Θα σας το περιγράψω με περισσότερη λεπτομέρεια, χωρίς όμως να θέλω να κουράσω. Το πρωί όσοι δουλεύουν στους υπολογιστές, βλέπουν πόσες παραγγελίες υπάρχουν και μετά τσεκάρουν τις ελλείψεις. Το επόμενο είναι να μας δώσουν μια λίστα με αυτές τις ελλείψεις και εμείς τις συγκεντρώνουμε. Τι σημαίνει internet; Ταχύτητα, είτε μένεις στην Καλαμάτα είτε στο Λονδίνο σε μία ημέρα το βιβλίο σου θα έχει φτάσει και αν δεν έχει φτάσει σε μία, θα έχει φύγει σε μία ημέρα από εμάς. Ταχύτητα σημαίνει πιο γρήγορα... Στην αρχή είχα δέκα βιβλιοπωλεία να συγκεντρώσω τις ελλείψεις, μετά είκοσι, μετά όλη την ημέρα και είχα και όλα τα άλλα. Ανέβαινε η πίεση, ανέβαινε το άγχος, ανέβαινε η τσαντίλα, ανέβαιναν οι πρίζες... Κάτι ακόμα που θέλω να προσθέσω είναι πως αν και τα τελευταία χρόνια έχουν αναθέσει την αποστολή των περισσότερων παραγγελιών σε εταιρεία courier, η δουλειά δεν έχει μειωθεί στο ελάχιστο.

CWD: Αυτό που περιγράφεις, εγώ το καταλαβαίνω ότι ήρθε το internet και πενταπλασιάστηκε η δουλειά. Στα τελευταία που ανέλαβε η εταιρεία, το κομμάτι των παραγγελιών, προσπαθώ να καταλάβω γιατί αυξήθηκε η δουλειά. Θεωρητικά θα έπρεπε να είναι λιγότερη, δεν είναι όμως...

N: Όχι δεν είναι, γιατί έχουν αυξηθεί πολύ οι παραγγελίες και οι ελλείψεις σε βιβλία. Όποια παραγγελία έρχεται, εμείς πρέ-

πει να τρέξουμε για το συγκεκριμένο βιβλίο. Παλιά που το βιβλιοπωλείο ήταν τίγκα στα βιβλία και είχε ένα πολύ μεγάλο στοκ, μας έλειπαν π.χ. δέκα βιβλία, τώρα αν μας έρθουν 500 βιβλία παραγγελίες, μας λείπουν και τα 500. Θυμάμαι όταν μπήκε το internet μού είχε κακοφανεί μιας και εκεί που έκανα δέκα δουλειές, έπειτα έκανα σαράντα. Στον ίδιο χρόνο έπρεπε να συμπιέσω τα πάντα.

CWD: Ήταν μια διαδικασία που φάνηκε αμέσως;

N: Όχι, την συνειδητοποίησα μετά από κάνα χρόνο και ήταν λίγο μανίκι. Βέβαια, είχα μπει και εγώ σε ένα τρυπάκι, ότι πρέπει να προλάβω τα πάντα.

CWD: Όλοι αυτοί οι πέλατες που έρχονταν στο βιβλιοπωλείο που ήταν όρατοι ως φυσικές παρουσίες, έχουν μεταφερθεί πίσω από μια οθόνη;

N: Κάποιος από την Κηφισιά γιατί να πάρει το αμάξι του, να φάει την κίνηση, να πληρώσει βενζίνη ενώ μπορεί με το πάτημα ενός κουμπιού να του φέρουν το βιβλίο στο σπίτι του;

CWD: Εσύ λες ότι όλο αυτό το πράγμα είναι μια τεράστια αλυσίδα, αυτός από τη Κηφισιά το πατάει το κουμπάκι του και παραγγέλνει το βιβλίο του, αλλά το να πάει σε αυτόν έχει εργαζόμενους στον υπολογιστή που βλέπουν την παραγγελία του, εσάς που σας τη δίνουν και τρέχετε να μαζέψετε το βιβλίο, να το φέρετε στο βιβλιοπωλείο, να το συσκευάσετε και μετά να το πάρει η εταιρεία και να του το πάει. Το να δουλεύεις σε ένα βιβλιοπωλείο έχει ένα κρυφό πράγμα...

N: Ναι και όταν λέω ότι δουλεύω σε βιβλιοπωλείο, μου λένε «τυχερέ διαβάζεις βιβλία». Και εγώ ούτε καν προλαβαίνω να ξεφυλλίσω ένα βιβλίο, να δω πώς είναι μέσα.

CWD: Εγώ όταν είχα έρθει στη δουλειά και μου έλεγες τι κάνεις δεν το πίστευα.

N: Και εγώ άργησα να το καταλάβω. Να φανταστείς μια μέρα βγήκα με κάτι φίλους και ενώ εγώ είχα φτάσει στην Αλεξάνδρας, τα παιδιά ήταν ακόμα Ομόνοια. Γενικότερα έτρεχα και εκτός δουλειάς, το τρέξιμο μου είχε γίνει τρόπος ζωής.

CWD: Ποιο σημείο από όλη αυτή τη δουλειά σού φαίνεται το πιο δύσκολο;

N: Το ότι πρέπει να βγω έξω ανεξαρτήτως συνθηκών και όχι μόνο πρέπει να βγω, αλλά πρέπει να τα τελειώσω όλα. Άσχετα αν έχει 50 βαθμούς ή αν βρέχει πέντε μέρες σερί. Δεν θα σου πουν κάτσε ένα λεπτό. Απ΄την άλλη, καταλαβαίνεις πως όσο περνούν τα χρόνια, δεν έχεις τις ίδιες αντοχές...

CWD: Με βροχές δηλαδή έξω;

N: Έξω συνέχεια. Θυμάμαι σε κάτι μεγάλες πλημμύρες με είχαν στείλει στην Ορφέως, επόμενο ήταν να πέσει το μηχανάκι σε μια λούμπα και να έρθει το φορτηγό να το πάρει.

CWD: Μια διαφορετική ερώτηση που θέλουμε να σου κάνουμε είναι αν υπήρχαν γενικά αντιδράσεις εκ μέρους του προσωπικού.

> Στο έλεγαν στα ίσια: «για να σε πάρω στη δουλειά δεν θέλω συνδικαλισμό και μαλακίες»

N: Ένα μήνα πριν πάω εγώ, είχαν γίνει κάποιες κινητοποιήσεις. Είχαν κατασκηνώσει απ' έξω οι υπάλληλοι και έλεγαν στον κόσμο να μην ψωνίζει. Δεν ξέρω όμως τι είχε γίνει, δεν ήμουν τότε εκεί. Σε άλλες δουλειές, πολλοί συνάδελφοι που ήταν σε μικρότερους εκδότες δεν τους κολλούσαν ένσημα, δεν τους πλήρωναν, δούλευαν με δικό τους μηχανάκι ή και Σάββατα.

CWD: Μου έχουν πει ότι τότε ήταν πολλοί οργανωμένοι. Με το σωματείο είχες καμία σχέση;

N: Όχι, αλλά ήξερα πολλά παιδιά που ήταν εκεί. Από ένα σημείο και μετά πολλοί για να σε πάρουν στη δουλειά σε ρωτούσαν στα ίσια ή μάθαιναν από τον προηγούμενο εργοδότη σου ή από τρίτους, αν συνδικαλίζεσαι. Στο έλεγαν στα ίσια: «Κοίτα εδώ για να σε πάρω στη δουλειά δεν θέλω συνδικαλισμό και μαλακίες». Το τελευταίο κρούσμα ήταν, θυμάσαι, με τη Γεωργία που την πάτησαν κιόλας...

CWD: Για πες, ήταν και στο σωματείο νομίζω...

N: Η Γεωργία είχε έρθει ως εξωτερικός υπάλληλος με μηχανάκι, έκανε την ίδια δουλειά με μένα. Ήρθε μια μέρα λοιπόν η δικηγόρος και της είπε «πρέπει να σε διώξω γιατί είσαι γυναίκα και δεν θα μπορείς να κουβαλάς κούτες, να ανταπεξέλθεις στη δουλειά». Πάει τότε στο γραφείο ισότητας. Αναγκάστηκαν και την ξαναπήραν και για να μην τη βλέπουν, την έστειλαν στην αποθήκη στο Περιστέρι.

CWD: Και να σου πω τώρα, η απορία που έχω είναι ότι μετά απ'όλα αυτά, έπιασες και δεύτερη δουλειά.

N: Αυτό αναρωτιέμαι και εγώ: γιατί το έκανα; Έπαιζαν και οικονομικά προβλήματα, όλη μέρα ήθελα να δουλεύω, μόνο αυτό ήξερα να κάνω καλά. Και στην ουσία δεν έβγαζα και τίποτα μιας και όσα έπαιρνα, τα έδινα σε σουβλάκια γιατί δεν προλάβαινα να μαγειρέψω.

CWD: Στη δεύτερη δουλειά πότε πήγες;

N: Το 2004. Κοίτα για να είμαι ειλικρινής, αν είμαι ξεκούραστος και πιω και κανά τσιπουράκι, τα λέω καλύτερα. Έχω και λίγο άγχος, δεν σας το χαλάω τώρα, ε; (γέλια)

Η ΔΟΥΛΕΙΆ ΣΤΗΝ PIZZA HUT

N: Γενικά, η δεύτερη δουλειά ήταν μια τρύπα στο νερό και την έκανα για εννιά χρόνια. Δούλευα στο κατάστημα στο Περιστέρι. Η Pizza Hut ήταν μια μεγάλη εταιρεία και από τις χειρότερες, η καλύτερη. Έλεγε, δηλαδή, «θα σε πληρώνω και πιο πολλά λεφτά, θα σου δίνω τα "πάντα", κράνος, παντελόνι, μπουφάν, αδιάβροχο, μηχανάκι, βενζίνες, τα πάντα, αλλά θα κάνεις ακριβώς ό,τι σου πω. Αν κάνεις το τόσο δα με δική σου πρωτοβουλία, έφυγες». Ρομποτάκι. Στη σύμβαση υπογράφεις, μεταξύ των άλλων, ότι θα είσαι ευπρεπώς ενδεδυμένος, θα είσαι ξυρισμένος, θα φοράς κράνος. Νόμος. Ξέρεις πόσα παιδιά έχουν χάσει τη δουλειά τους που ενώ είχαν σχολάσει και φορούσαν το μπουφάν της πιτσαρίας, δεν είχαν κράνος; Τους έδιωχνε με ένα τηλέφωνο. Έχουν διώξει ακόμα τυπά που φορούσε μπλούζα της Hut γιατί είχε μουτζώσει έναν που πέρασε με κόκκινο. Χαλάει λέει το prestige της εταιρείας.

CWD: Όσον αφορά την περιοχή, σε βοήθησε που τη γνώριζες;

N: Ναι, το καλό ήταν ότι την ήξερα σαν το χέρι μου επειδή εκεί μεγάλωσα και άσε που δούλευα ήδη 15 χρόνια με μηχανάκι. Μέσα σε τέσσερις ώρες πήγαινα 30 πίτσες, ενώ άλλος συνάδελφος μπορεί να πήγαινε στο 8ωρο τις ίδιες πίτσες, και αυτό όχι γιατί έτρεχα πιο πολύ, αλλά ήξερα πολύ καλά τους δρόμους. Στην αρχή που πήγα η περιοχή διανομής ήταν μικρή, όμως συνεχώς μεγάλωνε. Όταν έφυγα, να καταλάβεις, η περιοχή είχε επεκταθεί από το Καματερό ως τα Πατήσια.

CWD: Πες μας λίγα πράγματα για τη δουλειά εκεί.

N: Όλα ήταν κανονισμένα και υπό πλήρη έλεγχο. Έμπαινες στο μαγαζί και πάταγες τον κωδικό σου για να ξεκινήσεις, ας πούμε πως ήσουν ο 316 που είχες υπό την ευθύνη σου το τάδε μηχανάκι. Αν αργούσες, σε ρωτούσαν πάντα το λόγο. Στη συνέχεια έπαιρνες τη θέση σου στην αλυσίδα όταν έβγαινε η πρώτη πίτσα, την έπαιρνες και μετά ο επόμενος και ούτω καθεξής. Όταν γινόταν καταχώρηση μιας παραγγελίας, έπεφτε ταυτόχρονα στην κουζίνα και σε εμάς. Έλεγε λοιπόν η κουζίνα «έτοιμη η παραγγελία» και ο 316 έπαιρνε αυτή με τον αριθμό 5. Υπήρχε μια μεγάλη οθόνη που έβλεπες τις παραγγελίες, οπότε τσέκαρες αν μπορούσες να κάνεις συνδυασμούς. Βέβαια, μπορούσες να συνδυάσεις τις πρώτες τρεις, όχι π.χ. να περιμένεις να γίνει η τελευταία που μπορεί να σε βόλευε. Αν έκανες πάνω από 12, 13 άντε 14 λεπτά να την παραδώσεις, η οθόνη κοκκίνιζε και έβγαζε έναν ήχο σαν συναγερμό. Σε αυτή την περίπτωση, έπαιρναν από το κεντρικό τηλεφωνικό κέντρο που συντόνιζε και ρωτούσαν γιατί ο 316 που έχει φύγει από τις 19.00 δεν έχει φτάσει ακόμα. Όταν επέστρεφες στο μαγαζί, η πρώτη σου δουλειά λοιπόν ήταν να πατήσεις ότι ο 316 πήγε την παραγγελία, ώστε να σβηστεί και να την χρεωθείς. Είχαμε ένα μέσο όρο χρόνου παράδοσης της πίτσας ανάλογα με την περιοχή, αλλά σκέψου όταν είχε κίνηση ή έβρεχε...

CWD: Αυτά δεν άλλαζαν υπό τέτοιες περιστάσεις;

N: Όχι, όχι, είσαι τρελός; Τα ίδια έμεναν!

CWD: Ωραία...Τι άλλο έπρεπε να κάνετε;

Νίκος: Α ναι, είχαμε και τα κρυφά c.h.a.m.b.s.,[1] τι είναι αυτό ε; Σε έχει προσλάβει η εταιρεία για κρυφό chambs, κρυφό έλεγχο δηλαδή, εσένα δεν σε ξέρει ούτε ο διευθυντής παρά μόνο ένας μέτοχος που δεν τον βλέπεις ποτέ στη ζωή σου. Παραγγέλνεις μια πίτσα, εγώ νομίζω ότι είσαι κανονικός πελάτης και μέχρι να επιστρέψω στη δουλειά, εσύ συμπληρώνεις μια λίστα με ερωτήματα. Αξιολογείς διάφορα πράγματα τον χρόνο παράδοσης, αν ήμουν χαμογελαστός, περιποιημένος, αν έδωσα ρέστα ή έκανα ότι δεν τα έβρισκα, αν η πίτσα ήταν στραπατσαρισμένη. Ο νόμος ήταν ότι χτυπάμε το κουδούνι και λέμε «καλησπέρα κύριε τάδε, έχετε παραγγείλει τα εξής». Εννοείται ότι δεν μπαίνεις μέσα στο σπίτι και ακόμα και αν μας βρίσει ο άλλος, εμείς πρέπει να είμαστε με το χαμόγελο. Μετά σου δίνουν το αποτέλεσμα του κρυφού chambs.

Την περιοχή τη γνώριζα σαν το χέρι μου. Εκεί μεγάλωσα, άσε που δούλευα 15 χρόνια με μηχανάκι

CWD: Κάθε πότε γίνονταν αυτά τα κρυφά chambs, ποια ήταν η συχνότητά τους;

N: Δεν ήξερες, μπορεί και δυο φορές την εβδομάδα, μπορεί και μια φορά τον μήνα. Συνήθως αν πήγαινες σε άγνωστη διεύθυνση, πρόσεχες μήπως και είναι chambs. Είχαν διώξει πολύ κόσμο με αυτόν τον τρόπο. Όταν είχες 60% αξιολόγηση, έπαιζε θέμα γιατί έλεγες αφού ήμουν «τέλειος», τι είχε συμβεί; Αυτό που είχε συμβεί πολλές φορές και το έγραφαν στην αξιολόγηση ήταν ότι δεν είχες χαμογελάσει απ'την καρδιά σου. Κοίτα τώρα δηλαδή να είσαι μούσκεμα, να έχεις να δώσεις

Διαφήμιση των '60ς. Το παπί ως μέσο για να πηγαίνει η ξένοιαστη νεολαία της μεσαίας τάξης στας παραλίας. Με την ποδίτσα του και χωρίς νικελωμένη εξάτμιση.

άλλες δέκα πίτσες, να σε αγχώνουν τα λεπτά και να πρέπει να χαμογελάσεις απ'την καρδιά σου…

CWD: Οπότε, πάρε 60%.

Ν: Θυμάσαι ένα σκηνικό που σου είχα πει παλιά; Είχαν έρθει κάποιοι καινούριοι μέτοχοι να φάνε στο μαγαζί, ήταν Γάλλοι. Επόμενο ήταν να παίζει λίγο άγχος. Τους σέρβιρε μια κοπέλα που δούλευε 13 χρόνια εκεί, αλλά ο τρόπος σερβιρίσματός της δεν ήταν ο τέλειος γιατί λέει ο αντίχειρας ήταν ελαφρώς σηκωμένος. Αμέσως έκαναν νόημα και ο υπεύθυνος την απέλυσε. Τώρα αυτά που σας λέω κάθε χρόνο χειροτέρευαν. Το αποκορύφωμα ήταν με το μνημόνιο. Ρωτούσαν: Πόσες ώρες δουλεύεις την εβδομάδα; 40; Θα δουλεύεις 30 από εδώ και πέρα, δεν πα να έλεγες ότι έχεις ανάγκη το μεροκάματο... Οι ώρες ολοένα μειώνονταν, με αποτέλεσμα να βγάζεις όλο και λιγότερα χρήματα. Άσε που μετά σου έλεγαν να φύγεις οικειοθελώς και να σε ξαναπροσλάβουν με λιγότερα χρήματα, χωρίς να δείξεις τα ένσημά σου, με 2,80 ευρώ την ώρα...

CWD: Το πόσο πληρωνόσουν την ώρα έπεσε δηλαδή;

Ν: Ναι, από 6 ευρώ την ώρα την χρύση εποχή ή 6,40 τις Κυριακές, μετά πήγε 2,80 την ώρα, με δικό σου μηχανάκι, δικιά σου βενζίνη, δικό σου σέρβις.

CWD: Κάτσε τώρα, ένας δηλαδή δουλεύει δέκα χρόνια, έχει υπογράψει σύμβαση να είναι τύπος και υπογραμμός, αλλά να του πληρώνουν τα πάντα και μετά του λένε «φύγε τώρα εσύ, σε απολύουμε και αν θες έλα μεθαύριο και θα έχεις καινούριο συμβόλαιο. Ξέχνα όμως τα δέκα χρόνια, φέρε το δικό σου μηχανάκι, πλήρωνε και τις βενζίνες και η ώρα με τα μισά λεφτά».

Ν: Ναι. Είπαν, «πόσα παίρνεις τον μήνα; 800; Με 600 θέλεις;»

CWD: Τα κρυφά chambs έμειναν;

Ν: Βέβαια! Είχαμε και άλλα, κάποια meetings για παράδειγμα, σεμινάρια που αν δεν ερχόσουν την προκαθορισμένη ώρα, δεν θα είχες την εύνοια του υπεύθυνου. Αυτό σήμαινε ότι θα σε έβαζε για ένα μήνα στη χειρότερη βάρδια.

CWD: Είχατε κοινούς χρόνους με τους συναδέλφους; Κάνατε κάνα τσιγάρο μαζί;

Ν: Κάναμε, λέγαμε κάποια πράγματα αλλά όχι και αυτά που αισθανόσουν, δεν είχαμε αναπτύξει σχέσεις πόσο μάλλον σχέσεις εμπιστοσύνης. Δεν είχαμε και την πολυτέλεια από άποψη χρόνου. Ούτε τουαλέτα δεν προλάβαινες να πας. Όσοι από εμάς κάθονταν, ήταν αυτοί που είχαν πραγματικά ανάγκη. Έπαιζαν και αστεία σκηνικά με συναδέλφους, αλλά γενικότερα υπήρχε πολύ πίεση. Μια Κυριακή Πρωτομαγιάς που δούλευα, μου έδωσε την εντύπωση ότι δούλευα σε εργοστάσιο. Ακόμα και μέσα στο μαγαζί αν ήσουν σερβιτόρος, το πρωτόκολλο ήταν να κάνεις 18 βήματα για να πλησιάσεις τον πελάτη και να του πάρεις παραγγελία. Τα λέω και κουράζομαι, τώρα δεν έχω την υπομονή. Τότε δεν το σκεφτόμουν, δεν τα έπαιρνα τοις μετρητοίς. Δεν μπορούσα να δω ότι η ζωή δεν είναι μόνο η δουλειά αλλά ότι είναι και άλλα πράγματα, οι βόλτες, οι σχέσεις, οι διακοπές. Τώρα δεν είναι έτσι... Για να φανταστείς, στην αρχή με τον Σταμάτη λέγαμε ένα γεια και μια μέρα μου λέει «πάμε για ένα καφέ»; Τον κοιτούσα καλά καλά γιατί αφενός δεν είχα ούτε την όρεξη, αλλά ούτε και την εμπιστοσύνη. Και από τότε κάθε πρωί πίνουμε καφεδάκι...

Μια Κυριακή πρωτομαγιάς που δούλευα, μου έδωσε την εντύπωση ότι δούλευα σε εργοστάσιο

CWD: Τι θα έλεγες για αυτούς τους τύπους που δεν θεωρούν τη δουλειά με το μηχανάκι «κανονική» δουλειά;

Ν: Δεν θέλω να πω κάτι για όσους δεν θέλουν να δουλέψουν μηχανάκι, εγώ τώρα το κάνω τόσα πολλά χρόνια που ναι μεν από τη μία το έχω σιχαθεί και βαρεθεί, αλλά από την άλλη ξέρω να το κάνω πολύ καλά και μου αρέσει. Αλλά δεν θα κατηγορήσω και κάποιον που δεν θέλει να την κάνει. Έγω δεν θα δούλευα ποτέ ας πούμε ταξιτζής, δεν έχω την υπομονή για κάτι τέτοιο…

CWD: Ευχαριστούμε πολύ Νίκο και καλή συνέχεια στα πρωινά καφεδάκια!

1. C.H.A.M.P.S. αρκτικόλεξο για Cleanliness, Hospitality, Accuracy, Maintenance, Product Quality και Speed.

«ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΛΟΓΟΙ» ΓΙΑ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΕΙ «ΚΑΠΟΙΟΣ» ΜΕ ΤΗ ΣΙΤΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Θυμάστε τη συνέντευξη του προηγούμενου τεύχους, όπου ο Γιώργος, ως «ωφελούμενος» εργαζόμενος, μας περιέγραφε τη λειτουργία της δομής Αντιμετώπισης της φτώχειας στο δήμο Αθηναίων; Μιας δομής χωρισμένης σε τρία κομμάτια όπου συμμετέχουν οι ΜΚΟ, ΧΕΝ, ΙΑΣΙΣ και Νόστος. Εκεί μας περιέγραφε ότι: το πρώτο κομμάτι είναι το γραφείο διαμεσολάβησης που το διαχειρίζεται η ΧΕΝ και δέχεται τις αιτήσεις όσων θέλουν να ενταχθούν στο πρόγραμμα, το δεύτερο είναι το Κέντρο Ημέρας που έχει αναλάβει η ΙΑΣΙΣ. Το Κέντρο Ημέρας είναι ένας χώρος που μπορεί να πάει κυρίως κάποιος άστεγος να ικανοποιήσει βασικές του ανάγκες, όπως να κάνει μπάνιο ή να πλύνει τα ρούχα του. Το τρίτο κομμάτι που διαχειρίζεται ο Νόστος είναι ο ξενώνας χωρητικότητας 25 ατόμων και η κουζίνα που έχει αναλάβει να διανέμει 1000 μερίδες φαγητό την ημέρα. Επίσης, ο Νόστος έχει την οργάνωση και το κύριο κομμάτι της διαχείρισης του έργου, παίρνοντας 800.000 ευρώ για την υλοποίησή του με χρηματοδότηση ΕΣΠΑ. Ε, λοιπόν η ιστορία έχει συνέχεια, η οποία είναι άκρως ενδιαφέρουσα.

Καταρχάς, στο γραφείο διαμεσολάβησης, από τα δέκα άτομα είχαν μείνει μόνο δύο. Στις αρχές Ιουνίου είχαν παραιτηθεί μαζικά οχτώ εργαζόμενες αφήνοντας αιχμές για τον τρόπο επιλογής των «ωφελούμενων». Ενώ υπήρχαν πολλές αιτήσεις που πληρούσαν τα κριτήρια, επιλέγονταν άτομα όχι με βάση αυτά τα κριτήρια, αλλά σύμφωνα με τις προσωπικές επιλογές των υπευθύνων. Με αυτόν τον τρόπο, αποκλείονταν από τον ξενώνα κυρίως μετανάστες, μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένοι, ακόμα και γυναίκες με τη δικαιολογία ότι οι άντρες είναι περισσότεροι και θα υπάρχει πρόβλημα αν έρθουν δύο-τρεις γυναίκες ανάμεσά τους.

> Η φιλανθρωπία τους κατευθύνεται αποκλειστικά από τις ροές χρημάτων

Στον ξενώνα είχε παραιτηθεί μια κοινωνική λειτουργός, μια ψυχολόγος και μια υπάλληλος γραφείου με αποτέλεσμα οι ανάγκες να καλύπτονται, όχι φυσικά με νέες προσλήψεις, αλλά με το υπάρχον προσωπικό που έκανε όλες τις δουλειές ανεξαρτήτως ειδικότητας, ώστε να «βγει» η μέρα. Τέλος, στην κουζίνα του συσσιτίου και οι τέσσερις μάγειρες είχαν προ πολλού παραιτηθεί και στην ουσία το φαγητό ετοιμαζόταν από τους βοηθούς κουζίνας και τους υπαλλήλους καθαριότητας, οι οποίοι δεν είχαν καμία εμπειρία στην παραγωγή πολλών μερίδων φαγητού, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα των γευμάτων.

Έτσι κυλούσε το πρόγραμμα, με μειωμένο προσωπικό, ελλείψεις σε βασικές ειδικότητες και φυσικά με μεγάλες καθυστερήσεις στη μισθοδοσία. Φτάνοντας στα τέλη Ιουλίου, ενημερώθηκαν οι δεκαπέντε εργαζόμενοι της δομής του συσσιτίου, ότι έπειτα από απόφαση του υπουργείου, θα γίνει διακοπή της χρηματοδότησής του για «σπουδαίο λόγο» (έτσι αναγραφόταν στην αναγγελία λήξης της σύμβασης). Ποιος ήταν αυτός ο «σπουδαίος λόγος»; Πολύ απλά δεν είχε πιαστεί ο στόχος των 1000 μερίδων ανά ημέρα, αφού μόλις και μετά βίας δίνονταν 150. Φυσικά, η ΜΚΟ δικαιολογήθηκε στους εργαζόμενους λέγοντας πως λογικό ήταν να γίνει αυτό μιας και δεν υπήρχαν τόσοι άποροι και άστεγοι τελικά που να έχουν ανάγκη από φαγητό! Υποστήριξε ότι είχαν βάλει μαζί με το υπουργείο υψηλούς στόχους και αναπόφευκτο ήταν να μην συνεχιστεί η χρηματοδότηση. Σαν καλό λαγωνικό όμως, ο Νόστος μυρίστηκε ποιοι έχουν ανάγκη από φαγητό.

ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΦΑΠΕΣ, Η ΕΛΠΙΔΑ ΠΡΟΒΑΛΕΙ ΞΑΝΑ!

Στη συνέχεια της ιστορίας μας, οι εργαζόμενοι ενημερώθηκαν από την ΜΚΟ ότι είχε ήδη καταθέσει φάκελο για ένα καινούριο πρόγραμμα, ο οποίος έγινε δεκτός και αφορούσε τη σίτιση των μεταναστών στον Ελαιώνα. Τους διαβεβαίωσαν πως θα είναι οι πρώτοι που θα προσληφθούν, εάν θέλουν, στη νέα δομή με μεγαλύτερο μισθό και 4μηνη σύμβαση μέχρι τέλη Δεκέμβρη. Επικρατούσε κλίμα αισιοδοξίας, ότι το πρόγραμμα αυτό είναι πολύ καλό αφού δεν χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ, οι μισθοί θα είναι στην ώρα τους και φυσικά αν όλα πάνε καλά, θα μπορέσουν να τους κάνουν και συμβάσεις αορίστου χρόνου! Η πλειοψηφία των εργαζομένων, μετά το σοκ της απόλυσης, δέχτηκε ως θείο δώρο τη συνέχιση στο νέο πρόγραμμα. Εκτός από τρία άτομα που μάλλον δεν πίστεψαν λέξη από όσα τους έλεγαν για καλύτερες εργασιακές συνθήκες και δεν ήθελαν να συνεχίσουν να δουλεύουν απλήρωτοι, με ελλείψεις προσωπικού σε ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης παρέα με τους μπάτσους.

Εννοείται πως δεν υπήρξε καμία στεναχώρια για τους έστω 150 ανθρώπους που σιτίζονταν μέχρι τότε. Η φιλανθρωπία τους καθορίζεται αποκλειστικά από τις ροές χρημάτων, είτε αυτές λέγονται ΕΣΠΑ

είτε Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Μετανάστευση είτε οτιδήποτε άλλο. Πάντως, όποιος ψάξει, δεν θα βρει κανένα δημοσίευμα για τη διακοπή του συσσιτίου. Αντίθετα, στην αρχή όλες οι εφημερίδες, από τις καθεστωτικές έως τις αριστερές της φιλανθρωπίας, φιλοξένησαν δημοσιεύματα προκειμένου να διαφημίσουν το μεγάλο έργο που θα επιτελούσε ο μεγιστάνας της προσφοράς, Νόστος.

«Τι θα κάνω με όλους αυτούς; θα πεινάνε κιόλας και σε λίγο θα αρχίσουν τις φασαρίες» σκέφτεται ο μπάτσος. Ευτυχώς, η «αριστερή» κυβέρνηση θα του στείλει παρεούλα, τις ΜΚΟ. Να μην τρώνε μόνο ξύλο, να φάνε κι ένα πιάτο φαΐ.

ΚΕΝΤΡΟ «ΑΝΟΙΧΤΟ» ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ

Στη Διαύγεια εύκολα βρίσκει κανείς ότι με το νέο πρόγραμμα η ΜΚΟ Νόστος θα εισπράξει 570.000 ευρώ για τέσσερις μόλις μήνες, για να φτιάχνει στους μετανάστες πρωινό και βραδινό. Το Πολεμικό Ναυτικό προσφέρει το μεσημεριανό, η ΕΛ.ΑΣ. φυλάσσει το χώρο, η Υπηρεσία Ασύλου ενημερώνει για τις σχετικές διαδικασίες, ο Ερυθρός Σταυρός διανέμει τα γεύματα, το ΚΕΕΛΠΝΟ έχει μόνιμη παρουσία, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ είναι αρμόδια για τη νομική ενημέρωση, η ΜΚΟ Ίασις για τις κοινωνικές υπηρεσίες, η ΜΚΟ Praxis στέλνει εθελοντές να σερβίρουν το πρωινό και τα τρόφιμα δίνονται από χορηγίες.[1]

Βλέπουμε δηλαδή ότι έχει φτιαχτεί ένα κέντρο «ανοιχτό» σε πολλούς και διάφορους, όπως ακριβώς ήθελαν αριστεροί υπουργοί και οργανώσεις, για να μπορούν όλοι να πάρουν το κομμάτι τους από τη λαχταριστή και αχνιστή πίτα που λέγεται διαχείριση μεταναστών. Και προσοχή! Όπως ο κρατικός λόγος απαιτεί, τους αποκαλούν πρόσφυγες διότι έρχονται από εμπόλεμες ζώνες, λες και οι υπόλοιποι έρχονται από χώρες όπου δεν υπάρχει χάος και βία! Αυτούς το ελληνικό κράτος τούς βαφτίζει «λαθρομετανάστες», τους υποδέχεται και τους τακτοποιεί «καταλλήλως» στα χωράφια της επαρχίας και στις χειρότερες δουλειές της πόλης με σχέδιο, αυτό της παρανομοποίησής τους, εδώ και δεκαετίες.

Κι αφού η Ε.Ε. δίνει λεφτά για την υποδοχή, την καταγραφή και τη διασπορά τους στην ευρωπαϊκή ήπειρο γιατί να πάει χαμένη η ευκαιρία; Εξάλλου αυτό ζητούσε τόσο καιρό και το ελληνικό κράτος διά στόματος αριστερής κυβέρνησης. Περισσότερο χρήμα για να μπορέσει η «αριστερά» να προωθήσει τα δικά της κομμάτια που σε μεγάλο βαθμό είναι οι ΜΚΟ και να τους μοιράσει το ζεστό χρήμα από το νέο Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το οποίο μαθαίνουμε ότι αποτελεί τη συνένωση του Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, του Ταμείου Προσφύγων και του Ταμείου Επιστροφής με συνολικό προϋπολογισμό 32.308.677 ευρώ για τα έτη 2014 έως 2020. Είναι πολλά τα λεφτά κι όποιος προλάβει! Αγκαλιά με τους μπάτσους λοιπόν οι αριστεροί φιλάνθρωποι στη διαχείριση των μεταναστών. Βέβαια από καιρό είναι στο παιχνίδι και περιμένουν με μεγάλη όρεξη να συνεχίσουν να ασχολούνται με το συγκεκριμένο «πρόβλημα». Ας μη μιλήσουμε και για τους κάθε λογής επιχειρηματίες και μη που κάνουν χρυσές δουλειές· ξενοδόχοι, εστιάτορες, ταξιδιωτικοί πράκτορες, ταξιτζήδες, ιδιοκτήτες λεωφορείων, μαγαζάτορες έως απλοί πολίτες που διακατέχονται από το «αθάνατο ελληνικό δαιμόνιο» και βγάζουν το κατιτίς τους από την όλη κατάσταση.[2]

> Ποιος να εναντιωθεί στον εργοδότη που του πρόσφερε απλόχερα δουλειά

ΣΤΟ ΙΔΙΟ «ΕΡΓΟ» ΘΕΑΤΕΣ!

Οπότε για να κλείσουμε, καταλαβαίνετε ότι αυτός ο «κάποιος» του τίτλου μόνο τυχαίος δεν είναι. Είναι μια ΜΚΟ με εμπειρία και τεχνογνωσία πάνω στη διαχείριση όχι μόνο των μεταναστών, αλλά και του εργατικού της δυναμικού εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες. Πώς λένε οι αγγελίες: «Ζητείται προσωπικό με μακρόχρονη εμπειρία στο τάδε αντικείμενο»; Η ΜΚΟ Νόστος τα έχει όλα και συμφέρει!

Όσο για τους εργαζόμενούς της, ήδη απλήρωτοι από το προηγούμενο πρόγραμμα, συνεχίζουν φυσικά και σε αυτό να μην πληρώνονται. Τώρα βέβαια οι αντιδράσεις εκ μέρους τους είναι μηδαμινές. Είναι ευχαριστημένοι τουλάχιστον που τους κολλάνε τα ένσημα! Ποιος να τολμήσει να εναντιωθεί στον εργοδότη που του πρόσφερε απλόχερα δουλειά μετά τον ξαφνικό θάνατο του προηγούμενου προγράμματος; Μια χαρά δουλεύει η εκπαίδευσή τους, ώστε να υποτιμηθεί κι άλλο η εργατική τους δύναμη. Συνεχίζουν να τρώνε σφαλιάρες, συνεχίζουν να μην βλέπουν τον εαυτό τους ως μέρος μιας εργατικής τάξης και δε λογαριάζουν την όποια άρνηση ως τρόπο να σταθούν όρθιοι έστω και λίγο στον ταξικό ανταγωνισμό που τους έχει πετάξει στον γκρεμό.

1. «Κέντρο Ανοιχτής Φιλοξενίας Προσφύγων Ελαιώνα: Η δύναμη του καλού», *Αυγή*, 13/09/2015.
2. «Χρυσές μπίζνες με τους μετανάστες», *Έθνος*, 23/08/2015.

ΤΑ «ΒΑΣΑΝΑ» ΤΟΥ ΓΡΑΦΙΣΤΑ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΦΕΛΟΥΣ ΔΙΠΟΔΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΑ ΝΟΤΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

(μην ψαρώνετε, απλά ψάχναμε για βαρύγδουπο τίτλο)

[Σύμφωνα με τους ιταλούς αυτόνομους και εργατιστές των '70s] αυτό που λέμε σύνθεση της εργατικής τάξης έχει δύο συνιστώσες. Η πρώτη συνιστώσα είναι η τεχνική σύνθεση. Η τεχνική σύνθεση είναι η κατάσταση της εργατικής τάξης όπως προσδιορίζεται από τα τεχνικά χαρακτηριστικά της ιστορικής συγκυρίας. Πόσοι είναι οι εργάτες, τι εθνικότητας, τι τεχνολογία χρησιμοποιείται στην παραγωγή και τι αλλαγές συμβαίνουν σε αυτή την τεχνολογία, ποιά είναι η εργατική νομοθεσία κλπ, κλπ. Η δεύτερη συνιστώσα είναι η πολιτική σύνθεση. Η πολιτική σύνθεση της εργατικής τάξης είναι η κουλτούρα της, οι ιδεολογίες της και οι οργανωτικές μορφές στις οποίες καταλήγει στη διαρκή μάχη της με τα αφεντικά.[1]

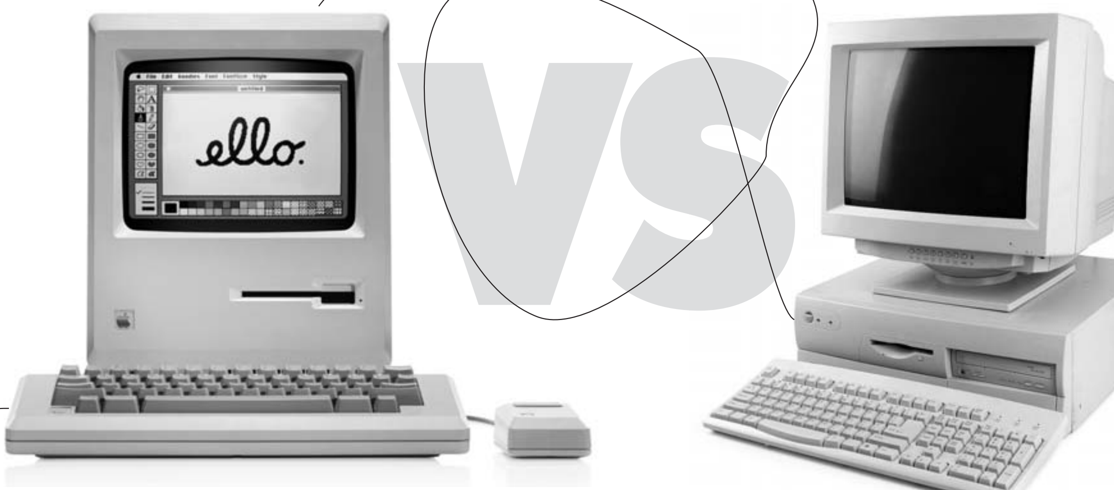
Ο σκοπός αυτού του κειμένου είναι απλός και ταυτόχρονα νομίζουμε αρκετά δύσκολος. Το κείμενο φιλοδοξεί να ασχοληθεί με το ξεχασμένο ζήτημα της τεχνικής και πολιτικής σύνθεσης της εργατικής τάξης. Συγκεκριμένα φιλοδοξεί να μιλήσει στοιχειωδώς για την σύνθεσή της μέσα στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και για τις αλλαγές που συνέβησαν στο αποκορύφωμα της μεταπολιτευτικής περιόδου - την καταστροφικά απαστράπτουσα δεκαετία του '90- και το νέο σκηνικό που αυτές διαμόρφωσαν. Εντάξει, δίκιο έχετε· βρωμάει ολίγον θεωριτικούρα. Οπότε λέμε εξαρχής ότι θα προσπαθήσουμε να το κάνουμε μιλώντας με ένα παράδειγμα (ένα case study που λένε και οι σπουδαγμένοι) που επειδή ακριβώς είναι βιωματικά οικείο σε εμάς θα λέει αυτά τα στοιχειώδη, αποφεύγοντας όσο μπορεί τα κατεβατά μαρξολογίας. Το παράδειγμα λοιπόν θα είναι η ανάδυση (στον αφρό των ημερών) της φιγούρας του γραφίστα και η κατοπινή κατάδυσή της στη νέα πραγματικότητα της γενικής υποτίμησής μας ως εργάτες.

Ως γνωστοί εμμονικοί, θα ξεκινήσουμε με πράγματα που τα 'χετε ξανακούσει. Λίγη υπομονή, όσο θυμίζουμε εν τάχει: Τη δεκαετία του '90 το παγκόσμιο σκηνικό άλλαζε ταχύτατα. Ο ψυχρός πόλεμος τελείωνε με τον τρόπο που τελειώνουν οι πόλεμοι. Με νικητές και χαμένους. Στη βαλκανική γειτονιά μας που ήταν και ο πυρήνας των εξελίξεων από τη μεριά των χαμένων δημιουργήθηκε μια τεράστια δεξαμενή εξαθλιωμένων, την οποία η μεριά των νικητών βάφτισε (φωναχτά ή ανομολόγητα) λάφυρα. Οι νικητές (και εμείς μέσα σε αυτούς) δρέψαμε το μερτικό μας και κάτι παραπάνω. Ο ελληνικός κοινωνικός σχηματισμός ήταν εξάλλου έτοιμος μετά από εντατικές διεργασίες δεκαπέντε χρόνων. Ο εθνικός κορμός έτοιμος να διατρανώσει τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους και τα ελληνικά αφεντικά (μικρά, μεγάλα και νεοσύστατα) ήταν έτοιμα να εκμεταλλευτούν έως θανάτου την άφθονη και πάμφθηνη εργατική δύναμη των σωματοποιημένων λάφυρων. Όπως σε κάθε «μεταφορντική» κοινωνία, η αναδιάρθρωση του ελληνικού καπιταλισμού σήμαινε, μεταξύ άλλων, γιγάντωση του τομέα παροχής υπηρεσιών. Ο τριτογενής τομέας αναπτυσσόταν ταχύτατα, παρέα με τον ιεραρχικό καταμερισμό που αρμόζει σε κάθε κομμάτι της καπιταλιστικής παραγωγής. Στην επιφάνεια οι μπουρμπουλήθρες του αναδυόμενου κόσμου του θεάματος. Sex, drugs and rock 'n' roll φάση: αποενοχοποίηση του πλουτισμού, αποθέωση του lifestyle και βασιλεία του ατομισμού· και όλα αυτά διαμεσολαβημένα από τα media. Στον πάτο αναδευόταν ένα τεράστιο κομμάτι υποτιμημένης εργασίας που «στελεχωνόταν» κυρίως από τα λάφυρα του προαναφερθέντος πολέμου. Ενδιάμεσα και κάτω από την φλύδα της γκλαμουριάς, στριμώχνονταν και όλα αυτά τα καινούρια φρούτα, τα καινούρια εργατικά υποκείμενα της ντόπιας εργατικής τάξης με κουλτούρα μικροαστού που αντιλαμβάνονταν τον εαυτό τους ως οτιδήποτε άλλο εκτός από εργάτη.

> Τα καινούρια εργατικά υποκείμενα της ντόπιας εργατικής τάξης με κουλτούρα μικροαστού

Η «ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ»

Το 1995 λοιπόν, το «ευγενές επάγγελμα-τέχνη» του γραφίστα ήταν στα πρόθυρα να γίνει, εάν δεν ήταν ήδη, «the new trend» στην αγορά εργασίας. Ντυμένο με τον αστραφτερό μανδύα της βιομηχανίας του θεάματος που αναπτυσσόταν γοργά σε αυτά τα «υποανάπτυκτα» χώματα κατάφερνε κάτι που ελάχιστα παράγωγα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων Β΄ διαλογής -των ΤΕΙ- κατάφερναν ως επαγγέλματα· πλασαριζόταν σαν μια «διανοητική και δημιουργική ασχολία» που ενταγμένη μέσα στην θολόσφαιρα της κουλτούρας και της τέχνης κοίταζε αφ' υψηλού τα σωματικοποιημένα και χειρωνακτικά επαγγέλματα. Αυτό λίγα χρόνια πριν ήταν αδιανόητο μιας και τη δεκαετία του '80 τις λίγες θέσεις που ζήταγε ο μικροσκοπικός αυτός τομέας της καπιταλιστικής παραγωγής, τις κάλυπταν μια πληθώρα σπουδαγμένων σε κάτι παρεμφερές· καλλοτεχνίτες, μη φτασμένοι αρχιτέκτονες, ψαγμένοι τυπο-λιθό-φλεξό-κλπ-γράφοι και γενικά «καλλιτέχνες» κάθε είδους. Τότε ακόμη, ο γραφίστας, ως επάγγελμα και ως λέξη δεν ήταν κάτι σταθερό και δεδομένο. Γραφιστής, σχεδιαστής, μακετίστας και διάφορα άλλα ασαφή ονόματα προσ-

διόριζαν ένα ασαφές ακόμη επάγγελμα που το έκαναν ασαφείς φιγούρες. Αυτό θα άλλαζε πολύ σύντομα και πολύ ραγδαία. Μια πλειάδα αλλαγών έλαβε χώρα που στο σύνολο τους έβαλε σε κίνηση και συνέβαλε σε αυτό που με μαρξιστικούς όρους θα ονομάζαμε μια νέα τεχνική σύνθεση της εργατικής τάξης.

Τρία είναι τα κομβικά σημεία που σηματοδοτούσαν εκείνη την εποχή την ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου του τριτογενούς τομέα, τόσο στο κομμάτι της εργασίας (εργατικά υποκείμενα) όσο και στο κομμάτι των μέσων παραγωγής (νέες τεχνολογίες, παραγωγικές δομές):

Α) Η μεγάλη έκρηξη που έγινε στα media. Το 1989 η φαινομενικά παράδοξη, αλλά τόσο αναγκαία για τον ελληνικό καπιταλισμό, συμμαχία Αριστεράς και Δεξιάς, «απελευθέρωσε» από τα κρατικά δεσμά τα media. Αυτό που ακολούθησε σε όλη την περιβόητη δεκαετία του '90 ήταν μια πλημμύρα ιδιωτικών μέσων κάθε μορφής. Κανάλια, σταθμοί, «ψαγμένα» περιοδικά, εφημερίδες για κάθε γούστο και μαζί με αυτά εταιρείες management, διαφημιστικές εταιρείες, γραφιστικά ατελιέ και πάει λέγοντας, Η glamourous πλευρά του τριτογενούς τομέα γιγαντωνόταν στην «φτωχή και υπανάπτυκτη ελλαδίτσα» φέρνοντας μαζί της μια εσανς πρωτοκοσμισμού (και μια μεγαλύτερη δυσωδία ελιτισμού). Νέα ήθη, νέα κουλτούρα. Η «απελευθέρωση» καταπιεσμένων «αριστερών» από το υβρίδιο αριστεροπροτεσταντισμού που παράχθηκε από την ανάγκη επιβίωσης επί δεκαετίες, έφερνε ένα νέο αέρα στην καπιταλιστική παραγωγή.

Β) Οι νέες τεχνολογίες που αναπτύσσονταν ταχύτατα, κατέκλυζαν και αναδιαμόρφωναν το εργασιακό τοπίο. Μέσα σε όλα και η πιο συμβολική έκφραση τους (και αυτό στο οποίο θα εστιάσουμε, δεδομένου του παραδείγματος που επιλέξαμε): ο personal computer. Αυτός ο αποδέκτης αναρίθμητων κατάρων και βρισιών και συνάμα αχώριστος σύντροφος των μετα90s γενεών –το ΠιΣι μας.

Γ) Η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου (ελληνιστί: ιντερνέτι). Η τοποθέτησή του σε μια ξεχωριστή κατηγορία έχει σημασία. Το internet εκτός από νέα τεχνολογικά εργαλεία που απλόχερα πρόσφερε, γεννούσε και ένα τεράστιο νέο πεδίο παραγωγής, εργασίας (και εκμετάλλευσης). Ένα πεδίο που καλυμμένο με το μανδύα της απεριόριστης ελευθερίας εμφάνιζε μια πολύ σημαντική ιδιότητα, την οποία όπως θα δούμε παρακάτω, με κάποιο τρόπο ήταν η ίδια που εμφάνιζε και η φιγούρα του γραφίστα. Η ραγδαία ανάπτυξή του, η ανεξάντλητη εξέλιξή του και η πρωτοφανής καινοτομία του βασιζόταν (και εξακολουθεί να βασίζεται) κυρίως στην τσάμπα κοινωνική εργασία.

Γα την κάθε μία από τις τρεις παραπάνω αλλαγές θα άξιζε (τουλάχιστον) ένα ξεχωριστό μακροσκελές κείμενο. Προφανώς· αλλά let us deminish and be Galadriel[2] και ας ξαναγυρίσουμε στο συγκεκριμένο φρούτο-υποκείμενο που ξεκινήσαμε να περιγράφουμε.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ...

Ο *γραφίστας* λοιπόν. Αυτό το αφελές δίποδον, το νέο εργατικό υποκείμενο (που ποτέ, ακόμη και μέχρι τις μέρες μας, προς μεγάλη χαρά των αφεντικών του, δεν ονόμασε τον εαυτό του έτσι) ήταν ένα μικρούλι μεν, απαραίτητο δε, γρανάζι στην ολοκλήρωση και λειτουργία του παραπάνω μετασχηματισμού. Άρχισε να σχηματίζεται και να παράγεται σε μια συγκεκριμένη μορφή και σε σχετικά μικρές ποσότητες, κάπου στις αρχές της δεκαετίας του '90. Τόποι παραγωγής του ήταν μια σχολή ΤΕΙ και δύο με τρεις ιδιωτικές σχολές με μια σχετική ποιότητα και με, καθόλου σχετικά, υψηλά δίδακτρα. Καταλαβαίνει κανείς αμέσως ότι η αναντιστοιχία ανάμεσα στη ζήτηση (γιγάντωση των media και συναφών πεδίων) και την προσφορά (με πρόχειρους υπολογισμούς, 100-200 άτομα το χρόνο), δημιούργησε μια ευνοϊκή συγκυρία και ταυτόχρονα μια ψευδαίσθηση μεγαλείου στους «δεν-είμαστε-εργάτες» γραφίστες. Ας περιγράψουμε όμως λίγο καλύτερα το τότε υποκείμενο και την παραγωγή του, εστιάζοντας εκεί ακριβώς όπου η βιωματική ματιά μας προσφέρει ένα πλεονέκτημα. Ο γραφίστας στο ΤΕΙ

> Η ραγδαία ανάπτυξή του βασιζόταν κυρίως στην τσάμπα κοινωνική εργασία

Diablo I - Το εργαστήριο που τα φυντάνια των ΤΕΙ παρακολουθούσαν με τη μεγαλύτερη συνέπεια.

σχηματιζόταν ως εμπόρευμα μέσα από μια διπλή διαδικασία: α) αποκτούσε τις επίσημες ιδιότητες που συγκροτούσαν την εργατική του δύναμη (γνώση χρωματικών συνδυασμών, ισορροπία εικόνας-κειμένου και πάει λέγοντας) παίρνοντας μια γενική και στοιχειώδη γνώση από μια παρωχημένη σχολή που προσαρμοζόταν στις νέες απαιτήσεις της παραγωγής με την ταχύτητα ενός σαλιγκαριού που προχωρά φιλοσοφώντας για την ύπαρξη και β) αποκτούσε τις ανεπίσημες ιδιότητες (ερασιτέχνης τεχνικός υπολογιστών, γνώστης, αν όχι συνδημιουργός, των νέων τεχνολογιών στο internet, κλπ.) με την αυτομόρφωση δια της εμπειρικής οδού, δλδ γονική επένδυση σε αγορά υπολογιστή (μέσο παραγωγής) και λιώσιμο (τσάμπα εργατοώρες) για να μάθει με τον δύσκολο, αλλά διασκεδαστικό, τρόπο τα πάντα. Αυτές τις ιδιότητες προφανώς δεν τις μάθαινε στη σχολή, γιατί πολύ απλά, κανένας δεν τις ήξερε ακόμα για να του τις μάθει.[3] Για όσους και όσες, λοιπόν, σπούδαζαν αυτή την «ευγενή τέχνη» στα ΤΕΙ τότε, η εμπειρική γνώση και η εντατική «εξωσχολική» ενασχόληση με το αγαπητομιστό ΠιΣι, το Photoshop, το Corel (φτωχό υποκατάστατο του Illustrator) και άλλα συναφή προγράμματα, αλλά και με τον νέο μαγικό κόσμο του internet, είχε φτάσει να έχει την ίδια βαρύτητα με τις γενικές γνώσεις που παρείχε η σχολή. Ακόμα και το να παλεύεις μια μέρα ολόκληρη να συναρμολογήσεις το ρημάδι (πού πάει η καινούρια κάρτα γραφικών και γιατί κολλάει η κάρτα ήχου ρε γαμώτι) για να παίξεις *diablo* επί δεκάωρο είχε βαρύτητα. Ήταν στο σύνολο τους απαραίτητες και περιζήτητες γνώσεις στον νέο κόσμο.

Να το πούμε αλλιώς· αυτό το κομμάτι της τεχνικής σύνθεσης, η εξαρχής δημιουργία του γραφίστα που θα πουλάει την εργατική του δύναμη με αυτή τη μορφή, αυτές τις γνώσεις, αυτές τις ικανότητες, γινόταν μέσω του επίσημου εντεταλμένου, του στατικού εκπαιδευτικού συστήματος (κρατικού και μη) και ταυτόχρονα μέσω του ίδιου του συλλογικού υποκειμένου και της κοινωνικής του ευφυΐας (βλέπε: αφελές) και εργασίας. Έτσι, αυτή η νέα φιγούρα, η απαραίτητη για να λειτουργεί αυτός ο νέος θαυμαστός κόσμος του θεάματος και να παράγει αέρα κοπανιστό με αισθητικά εύγευστο περιτύλιγμα, είχε το προνόμιο να ξέρει πράγματα τα οποία δεν ήξεραν τα αφεντικά. Ήξερε, ή τουλάχιστον μάθαινε πολύ πιο γρήγορα τι μπορεί –και τι δεν μπορεί- να κάνει με τα προγράμματα. Επίσης, ως παραγωγός, καταναλωτής και λάτρης της κοινωνίας του θεάματος που τον παρήγαγε, οσμιζόταν νωρίτερα και καταλάβαινε καλύτερα τις νέες κινήσεις, τις αναδυόμενες επιθυμίες της καταναλωτικής κοινωνίας. Από την άλλη, ως ιστορικό υποκείμενο της συγκεκριμένης συνθήκης, αδυνατούσε να αντιληφθεί, πόσο μάλλον να εκμεταλλευτεί, τέτοια ζητήματα ως εργαλεία ταξικού ανταγωνισμού. Ναι, σωστά υποψιάζεστε. Εδώ δεν είχε καμιά σκληρή μάχη με τα αφεντικά για την κατοχή της γνώσης, δεν είχε καμιά βίαιη ιδιοποίησή της από το κεφάλαιο. Εδώ είχε εξαρχής εθελοντική συμμετοχή στην παραγωγή του πιο δημιουργικού, καινοτόμου και δυναμικού κομματιού γνώσης που έκανε τον γραφίστα να είναι γραφίστας.

> Εδώ δεν είχε σκληρή μάχη με τα αφεντικά για την κατοχή της γνώσης. Εδώ είχε εθελοντική συμμετοχή στην παραγωγή

Με τέτοια παρακαταθήκη φαντάζεστε οξύνοες αναγνώστες πως εξελίχθηκε η ιστορική διαδρομή του. Οπότε, μετά την σκιαγράφηση της παραγωγής ας περάσουμε και στην κατανάλωση της εργατικής του δύναμης.

...ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Έχουμε μείνει λοιπόν στο αφελές δίποδον που ενω εξελίσσεται σε γραφίστα, τα χώνει στους άχρηστους καθηγητές του και φαντασιώνεται τον afterschool εργασιακό παράδεισο. Θυμίζουμε εδώ την πρόσκαιρη αναντιστοιχία προσφοράς-ζήτησης που του επέτρεπε τέτοιες φαντασιώσεις. Και όντως οι συνθήκες που επικρατούν εκείνη την εποχή σε ένα νέο παραγωγικό τομέα με τόσο δυναμική ανάπτυξη αντικειμενικά δεν είναι οι χειρότερες. Υποκειμενικά δε, είναι *γα-μά-τες*. (Εξηγούμεθα: για το ιστορικό υποκείμενο που γεννήθηκε και γαλουχήθηκε με τις ευγενείς ιδέες της κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας της ελληνικής μεταπολίτευσης).

Η εργασιακή πραγματικότητα για την πλειοψηφία των γραφιστών τότε ήταν: σχετικά καλός έως καλός μισθός, ευελιξία στο ωράριο και απαγόρευση λέξεων όπως «πενθήμερο», «οκτάωρο», «υπερωρίες» «κανονική άδεια» κλπ. Μετάφραση: Από τη μεριά των αφεντικών η διαπραγμάτευση ήταν «πάρε 200 χιλιάρικα (δραχμές) και έλα στη δουλειά και στις 10 άμα γουστάρεις. Έτσι κι αλλιώς θα κάτσεις μέχρι να βγει η δουλειά –όσες ώρες και όσες μέρες χρειαστεί». Αυτό τώρα το ζητηματάκι της ευελιξίας που το αφελές δίποδον νόμιζε ότι του επιτρέπει απλά να κοιμηθεί παραπάνω ή να βγαίνει για μπύρες καθημερινή, δεν γινόταν γιατί τα αφεντικά ήταν οικογένεια και καταλάβαιναν, ούτε γιατί οι γραφίστες ήταν καλλιτεχνικά πνεύματα και δε μπορούσαν την καταπίεση. Όχι. Απλά, η παραγωγή ντιζαϊνάτου αέρα κοπανιστού με ηλεκτρονικά μέσα ήταν (ακόμη) μια νέα εργασία που όπως είδαμε, ήταν κατά ένα βαθμό πιο άγνωστη στα αφεντικά από τους εργάτ... ουπς συγγνώμη, τους καλλιτέχνας γραφί-

> Ο γραφίστας ως εμπόρευμα με συγκεκριμένη εργατική δύναμη άρχισε να παράγεται μαζικά

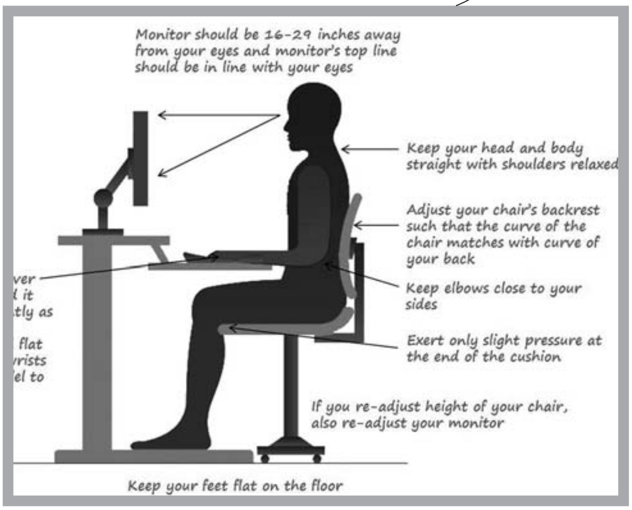
στες. Κοινώς, ο τεϋλορισμός, ως μέθοδος, πολύ δύσκολα εφαρμοζόταν. Ἀρα; Ἀρα, αφού δεν υπήρχε ένας πολύ συγκεκριμένος καθιερωμένος μέγιστος χρόνος να παραχθεί μια οπτικοποιημένη ιδέα, ο ξενύχτης γραφίστας πολύ απλά θα δούλευε μέχρι να την παράξει. Από την άλλη, τη μεριά του αφελούς δίποδου, η ατομική διαπραγμάτευση συνεχιζόταν ως εξής: «εντάξει, αφού έτσι και αλλιώς γουστάρω να κάνω δημιουργικά πράγματα. Αλλά θα μου βγάλετε καρτούλα που να λέει ότι είμαι κάτι πολύ ψαγμένο και κυρίως· ποτέ –μα ποτέ δε θα υπονοήσετε ότι εγώ είμαι εργάτης και εσείς αφεντικά. Ας μιλάμε για δημιουργικότητα και project και τέτοια».

Τέτοια η συνεννόηση, τέτοια η εργατική συνείδηση (εντάξει, μια μαλακία είπαμε). Ταυτόχρονα, λόγω της γνωστής αναντιστοιχίας, το αφελές δίποδον συγκρίνοντας τον εαυτό του με διάφορα κορεσμένα κοντινά του επαγγέλματα (π.χ δημοσιογράφους), κατέληγε στο συμπέρασμα ότι έχει πιάσει τον παπά από τα... και ότι αυτό που πούλαγε -η trendy δημιουργικότητα του, η καλλιτεχνική του ευφυΐα και το ατομικό του ταπεραμέντο–προς θεού όχι η εργατική του δύναμη- θα έχει πάντα την ίδια ζήτηση και θα μπορεί πάντα να τη διαπραγματεύεται ατομικά με τους καλύτερους όρους. Χλεύαζε οποιαδήποτε συλλογική οργάνωση, έστελνε παντού βιογραφικά και ό,τι κάτσει. Βεβαίως, αυτή η αναντιστοιχία που πετάγεται συνέχεια και το πρόβλημα της κινητικότητας που προκαλούσε μεταξύ άλλων, δε μπορούσε παρά να λυθεί εντέλει, όπως λύνονται τέτοια ζητήματα στον ταξικό ανταγωνισμό. Τα αφεντικά στοίβαζαν τα βιογραφικά και έκαναν τα δικά τους σχέδια από αυτά που ονομάζουν «αυτορρύθμιση της αγοράς». Σχέδια τα οποία συνήθως μπορεί να περιγραφούν ως εξής: τα αφεντικά κλαίγονται και απαιτούν συλλογικά να βάλει το κράτος το αόρατο χέρι του και να ρυθμίσει τα αρρύθμιστα. Αυτό τώρα σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη εργατικής οργάνωσης οδηγεί σε θαυμάσια αποτελέσματα.

Ἐτσι μετά από τις σχετικές νομικές ρυθμίσεις, δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ άρχισαν να ξεφυτρώνουν σαν τα μανιτάρια και κάθε μανιτάρι είχε και ένα τμήμα που παρήγαγε γραφίστες. Προφανώς όχι με την εκπαίδευση μιας τετραετούς σχολής, αλλά ούτε και με την καθυστέρησή της. Τα ΙΕΚ πέταξαν την ξεπερασμένη γνώση που αναμασούσε το ΤΕΙ και ταυτόχρονα άρχισαν να ενσωματώνουν κομμάτια της νεοπαραχθείσας εξωσχολικής γνώσης. Το κομμάτι που δεν είχε ενσωματωθεί ακόμη (και που συνεχώς αυξανόταν και εξελισσόταν) συνέχιζε να είναι ευγενική συλλογική προσφορά του γνωστού μας πια αφελούς υποκειμένου που νόμιζε ότι εργάζεται για ατομικό του όφελος σε έναν ενδοταξικό ανταγωνισμό για το «ποιός θα επικρατήσει στην πιάτσα» ενώ στην ουσία εργαζόταν προς όφελος των αφεντικών που καρπώνονταν και ιδιοποιούνταν αυτή τη γνώση που τους προσφερόταν απλόχερα. Και προφανώς οι γραφίστες που άρχισαν να παράγονται στα παραπάνω μανιταροχώραφα ήταν ένα ελαφρώς διαφορετικό εργατικό υποκείμενο. Η μικρή -αλλά σημαντική- διαφορά ήταν ότι η ψευδαίσθηση μοναδικότητας και σημαντικότητας μειωνόταν αντιστρόφως ανάλογα με την αύξηση του πληθυσμού τους. Ο γραφίστας ως εμπόρευμα με συγκεκριμένη εργατική δύναμη άρχισε να παράγεται μαζικά. Η αξία κατά μονάδα μειώθηκε και τα ψεγάδια των πρώτων μοντέλων εξαλείφθησαν. Καταρχάς τα αφεντικά είχαν κάπως λύσει το ζήτημα της έλλειψης τεϋλορισμού. Στην αρχή με το να τοποθετήσουν στα νευραλγικά πόστα του υπεύθυνου (λέγε με art director) άτομα που ήξεραν τη δουλειά και τα κόλπα της. Ο art director δεν είχε απλά άποψη για το αν πρέπει το έντυπο να είναι τρίπτυχο ή αν έχεις βάλει τη «σωστή» γραμματοσειρά. Είχε άποψη για το πόσο χρειάζεται να το φτιάξεις, για τους τρόπους λούφας (ναι, όσο και αν σας παραξενεύει -και δικαίως- ακόμα και κάποιοι γραφίστες έχουν ανακαλύψει τρόπους να λουφάρουν) και γενικότερα για την παραγωγή. Αργότερα δε, το ζήτημα αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικότερα με την σταδιακή ενσωμάτωση και τυποποίηση τεχνογνωσίας και εργατικής εμπειρίας στη μηχανή (τι ποιά μηχανή; Προφανώς το ρημαδοΠιΣι που σταδιακά εκτοπιζόταν από τον πολύ πιο «επαγγελματικό» Mac).[4]

Η ΚΡΙΣΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ «ΚΡΙΣΗ» ΚΑΙ ΜΕΤΑ

Δεν ξέρουμε αν ακούγονται κάπως περίεργα όλα αυτά. Πάντως πρέπει να έχουμε στο νου μας ότι όλο αυτό το κομμάτι του τριτογενούς τομέα για το οποίο μιλάμε αναπτύχθηκε και διαρθρώθηκε σε μια εποχή που γενικότερα ο ιδιωτικός τομέας δεχόταν μια μεγάλη επίθεση. Ο κλάδος της διαφήμισης, των media και της οπτικής επικοινωνίας (εύηχος όρος για το εργασιακό πεδίο των αφελών διπόδων) εξελίχθηκε σε πεδίο δόξης λαμπρό για την ευέλικτη εργασία, το part time, το μπλοκάκι και άλλες πολλές καινοτόμες ιδέες των αφεντικών. Η έλλειψη ακόμα και αυτού του απεχθούς μεταπολιτευτικού συνδικαλισμού σε συνδυασμό με τη λατρεία του ατομισμού και τον ελιτισμό έδωσε την απόλυτη πρωτοκαθεδρία στις κινήσεις των αφεντικών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: Από το 1990 έως σήμερα δεν υπήρξε

Παντού τρυπώνει αυτός ο άτιμος ο τεϋλορισμός. Οδηγίες προς τον διανοητικό εργάτη για να μη σκεβρώνει κατά την συμμετοχή του στην παραγωγή της παγκόσμιας κοινωνικής γνώσης.

κανένα πρωτοβάθμιο σωματείο. Βασικά δεν υπήρξε καν μια στοιχειώδης προσπάθεια να φτιαχτεί. Μέσα σε ένα τέταρτο του αιώνα ο κλάδος των γραφιστών το μόνο που έχει να επιδείξει είναι μια «Ένωση Γραφιστών».[5] Για όσους δεν πιάνουν τη «λεπτή» διαφορά εξηγούμε: Σωματείο = οργάνωση που έστω και τυπικά φροντίζει για τα εργατικά δικαιώματα των εργατών του κλάδου. Ένωση = οργάνωση μέσω της οποίας αφεντικά και εργάτες του ίδιου κλάδου φροντίζουν για να βελτιωθεί η θέση των αφεντικών στην αγορά.

Το σώμα του, μετά από κάνα δυο δεκαετίες δημιουργικής διανόησης προσαρμοζόταν στην αόρατη, αλλά υλικότατη μηχανή

Από την άλλη, και αυτά που, με μια κατάχρηση του όρου, θα ονομάζαμε «προωθημένα και ριζοσπαστικά» πολιτικά υποκείμενα» εκείνη την εποχή σκέφτονταν και έπρατταν ακριβώς όπως τους αναλογούσε, ως προϊόντα της κοινωνικής συνθήκης που περιγράφουμε. Για την συντριπτική πλειοψηφία τα πράγματα συνήθως ήταν κουκιά μετρημένα. «Η εργατική τάξη στην Ελλάδα δεν υπάρχει πια (και ζήτημα είναι αν υπήρχε ποτέ). Εδώ υπάρχει παρασιτικός καπιταλισμός και μια μικροαστική τάξη που θρέφεται από τα ψίχουλα των καπιταλιστικών τεράτων». Η υγιής του τάση κατέληγε ενστικτωδώς στο τρίπτυχο: γαμιέται το κράτος, παίξε πάνκ ρε και να πεθάνουν οι μικροαστοί. Η προβληματική τάση ανακάλυπτε τις χαρές του μεταμοντερνισμού και της ακαδημαϊκής θαλπωρής. Για όσους δε, ρίχνανε τα μούτρα τους να ασχοληθούν με το ποταπό ζήτημα της εργασίας, οι εμβριθείς αναλύσεις κατέληγαν στην αδιαμφισβήτητη επικράτηση της παγκοσμιοποίησης και την αναζήτηση του νέου επαναστατικού υποκειμένου στην κοινωνία της πληροφορίας. Οι νεγκρικές αμπελοφιλοσοφίες έδιναν και έπαιρναν. Ιδέες για την άυλη εργασία και τα υποκείμενά της. Θεωρητικούρες για το διανοητικό εργάτη ως το απαύγασμα του κοινωνικού εργάτη που δεν παράγει κατά μονάς και δεν του αποσπάται η υπεραξία μέρα με τη μέρα, ώρα με την ώρα, λεπτό με το λεπτό αλλά συμβάλλει στην παγκόσμια κοινωνική γνώση. Που υπερέχει στον ταξικό ανταγωνισμό γιατί το βασίλειό του είναι το πεδίο της διάνοιας και η άυλη εργασία· όχι η σωματοποιημένη εργασία, όχι το σώμα με τα όρια του, με τις υλικές του ανάγκες. Και να που το αφελές δίποδο, χωρίς να κάνει τίποτα, ξεμυτούσε δειλά δειλά δίπλα σε hackers, πληροφορικάριους και άλλα τέτοια ωραία, για να συμπληρώσει το παζλ του νέου επαναστατικού υποκειμένου.

Με όλα τα παραπάνω λοιπόν, δεν είναι καθόλου περίεργο το ότι την πρώτη πενταετία της νέας χιλιετίας τα αφεντικά στον συγκεκριμένο κλάδο είχαν ήδη καβατζώσει την υπερπροσφορά εργατικής δύναμης και τα αφελή δίποδα είχαν χάσει ανεπιστρεπτί τα ευκαιριακά τους προνόμια. Αρκετά πριν την κρίση, η συνθήκη που είχε εδραιωθεί ήταν πάγωμα ή μείωση μισθού και παγίωση ευέλικτης εργασίας. Μετάφραση: «έλα στη δουλειά στις 9 και άμα γουστάρεις. Πάντως θα κάτσεις μέχρι να βγει η δουλειά –όσες ώρες και όσες μέρες χρειαστεί. Τα χαϊλίκια με το μισθό ξέχνα τα γιατί περιμένουν κι άλλοι στην ουρά. Και άμα θες στείλε βιογραφικά και ό,τι σου κάτσει». Από τη μεριά των «δεν είμαστε εργάτες» τώρα, η διανοητική τους κατάσταση τους επέτρεπε να εκλαμβάνουν τέτοια ζητήματα ως αλλαγές στο ρου της κοσμικής ενέργειας ή κάτι εξίσου μεταφυσικό, παρά ως κάτι που εμπίπτει στον ταξικό ανταγωνισμό.

Όταν, λοιπόν, έσκασε η κρίση και τα αφεντικά με την πλάτη κολλημένη στον τοίχο άρχισαν να μοιράζουν τις σφαλιάρες μία μία -περικοπές προσωπικού, γενναιόδωρη μείωση μισθού και τρελή εντατικοποίηση εργασίας- τα περιθώρια αντίδρασης ήταν ήδη ανύπαρκτα. Εκεί που στη δεκαετία του '90 ο κάθε φέρελπις νέος ξεκίναγε με 900-1000 ευρώ (εντάξει, σε δραχμές πληρώνονταν, αλλά αναλογικά κάπου εκεί βγαίνει), τώρα τα 450 ευρώ έφτασαν να ακούγονται δελεαστικά. Το οργανικό κομμάτι του συλλογικού διανοητικού εργάτη (ο γραφίστας ντε) έφαγε τη μείωση, άρχισε να δουλεύει με ακόμη πιο γαμημένα ωράρια και συνέχισε να μην χαμπαριάζει. Βέβαια μετά από κάποια χρόνια άυλης εργασίας διάφορα παράδοξα φαινόμενα έκαναν την εμφάνισή τους. Η μέση του πόναγε και περπάταγε καμπουριαστά, η υπερμετρωπία από άγνωστη λέξη έγινε κάτι απτό και μετρήσιμο (κάθε 2-3 χρόνια). Η τενοντίτιδα έγινε ένας τακτικός λόγος να βρίζει το ποντίκι και το πληκτρολόγιο και οι αιμορροΐδες να μισεί τη μισοχαλασμένη καρέκλα του. Το σώμα του, οι κινήσεις του, μετά από κάνα δυο δεκαετίες δημιουργικής διανόησης προσαρμοζόταν στην αόρατη, αλλά υλικότατη μηχανή που ήταν το σύμπλεγμα γραφείο, υπολογιστής, εκτυπωτής, δίκτυο. Και ενώ η συμβολή του στην παραγωγή της παγκόσμιας κοινωνικής γνώσης, αλλά κυρίως στην παραγωγή υπεραξίας για τα αφεντικά, συνεχίζεται μέχρι σήμερα με ακόμη πιο εντατικούς ρυθμούς, η έξοδος του από τον μαγικό κόσμο της μεταφυσικής δια της απόκτησης στοιχειώδους ταξικής συνείδησης δεν προβλέπεται στο άμεσο μέλλον. Κοινώς, συλλογική οργάνωση -ακόμη και ένα τυπικό γαμωσωματείο- ακόμη δεν παίζει, και το μέλλον διαγράφεται λαμπρό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εντάξει, κάπου εδώ θα πέσει και η αναπόφευκη μαρξολογία. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 λοιπόν, η αναδιάρθρωση του ελληνικού καπιταλισμού είχε πάρει για τα καλά μπρος. Νέες φιγούρες ξεπηδούσαν για να στελεχώσουν τις ανάγκες αυτής της αναδιάρθρωσης και συνεπώς η τεχνική σύνθεση της εργατικής τάξης άλλαζε ραγδαία. Οι γραφίστες ήταν ένα μικρό οργανικό κομμάτι αυτής της στελέχωσης και ενώ η τεχνική τους σύνθεση σχηματιζόταν βάσει των παραγωγικών αλλαγών και τεχνολογικών καινοτομιών που εισήγαγαν τα αφεντικά, η πολιτική τους σύνθεση καθοριζόταν από την υλική και διανοητική πραγματικότητα του κοινωνικού εργοστασίου τη συγκεκριμένη εποχή και στον συγκεκριμένο τόπο. Αυτά τα δύο πεδία τώρα, δεν ήταν ποτέ διακριτά· αντιθέτως, βρίσκονταν σε μια συνεχή αλληλοεπιρροή και αλληλοδιαμόρφωση. Η πολιτική σύνθεση του γραφίστα –το πως σκεφτόταν και δρούσε, το πως αντιλαμβανόταν τον εαυτό του, οι ιδέες του, η κουλτούρα του, οι επιθυμίες του- ήταν αυτή που του επέτρεπε να συμμετέχει, με αρνητικούς όρους για τον ίδιο και θετικούς για τα αφεντικά, στη διαμόρφωση της τεχνικής του σύνθεσης που με τη σειρά της συνέβαλε στην παρατεταμένη διανοητική του ερήμωση και στην παντελή αδυναμία οποιασδήποτε πολιτικής του ανασύνθεσης.

Η ταπεινή μας άποψη είναι ότι η μαζική (αν και όχι τόσο ξαφνική όσο την παρουσιάζουν) υποτίμηση της αξίας της εργατικής μας δύναμης σε τούτο τον κωλότοπο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις διεργασίες που περιγράφονται σε αυτό το κείμενο. Τη φιγούρα του γραφίστα μπορεί νομίζουμε να την αντικαταστήσει κανείς με μια πληθώρα παρόμοιων υποκειμένων χωρίς να αλλοιώνεται το βασικό νόημα. Για όσους και όσες βρίσκουν το κείμενο κάπως ενοχλητικά οικείο θα πούμε λίγα ακόμη ενοχλητικά πραγματάκια. Η αλήθεια είναι ότι ενώ αυτές οι φιγούρες της εργατικής τάξης αλληθώριζαν προς τα πάνω, βαυκαλιζόμενοι ότι η «έφοδος στον ουρανό» ταυτιζόταν με την ατομική τους ανέλιξη, αδυνατούσαν παντελώς να δουν το τεράστιο κομμάτι που απάρτιζε τον πάτο της τάξης μας. Αόρατοι, παράνομοι και υπερεκμεταλλευόμενοι οι μετανάστες εργάτες απλά δεν υπήρχαν στον οπτικό ορίζοντά μας. Ενώ εμείς κοιτάζαμε προς τον αφρό της γκλαμουρομικροαστίλας, τα αφεντικά εργάζονταν επιμελώς και με σχέδιο για την υποτίμησή μας, ξεκινώντας από το πιο σημαντικό κομμάτι. Τον πάτο. Αυτό τώρα είναι ένα ζήτημα τεράστιο και τελείως υποβαθμισμένο που δεν του αναλογεί να το αναλύσουμε στο κλείσιμο ενός κειμένου. Θα πούμε μόνο πως η ιδέα ότι η ανατίμηση της τάξης μας ξεκινά από την κατοχύρωση των ανώτερων και πιο προνομιούχων στρωμάτων της και όχι από την υπεράσπιση του πιο αδύναμου και εκμεταλλευόμενου κομματιού της, έχει συμβάλλει τα μάλα στην κατρακύλα μας ως εργατική τάξη και τέτοιες ιδέες θα τις πληρώνουμε για καιρό. Η όποια πολιτική ανασύνθεση της εργατικής τάξης, η όποια ανατίμησή μας ως εργάτες θα πρέπει να περάσει πάνω από τα πτώματα τέτοιων ιδεολογημάτων.

> Ενώ εμείς κοιτάζαμε προς τον αφρό της γκλαμουρομικροαστίλας, τα αφεντικά εργάζονταν επιμελώς για την υποτίμησή μας

Εντάξει, το παραδεχόμαστε. Μαλακίες λέγαμε. Αφού η «Ένωση Γραφιστών» οργανώνει και «ανατρεπτικές» εκδηλώσεις. Τριήμερο παρακαλώ, όπου «συζητήθηκαν τρόποι για την ουσιαστική συμβολή της ανατρεπτικής πολιτικής γραφιστικής στη διαμάχη για το νόημα». Εντάξει... άμα δεν ανατριχιάξατε είναι γιατί είστε ακαλλιέργητοι.

1. Διοικητικοί και Ταχυδρόμοι – Η πραγματική γνώμη του Jurassic Research Collective για τους διοικητικούς υπαλλήλους των ελληνικών πανεπιστημίων» *Jurassic Research Collective,* τεύχος 2. Το εν λόγω άρθρο ήταν και μια πηγή έμπνευσης για όσα γράφονται εδώ.

2. Για τους αδαείς: *Lord of the rings – the fellowship of the ring.*

3. Ιλαρόν παράδειγμα. Ενώ, ήδη από το Β΄ εξάμηνο, ήταν κοινή γνώση ότι χωρίς PC δε βγάζεις σχολή, το εργαστήριο για τα γραφιστικά προγράμματα στα δύο τελευταία εξάμηνα ήταν προαιρετικό και στο έκανε κάποιος που σε ρώταγε να του εξηγήσεις πώς δουλεύει το πρόγραμμα.

4. Για παράδειγμα τα περιβόντα image banks. Εκεί που ο κάθε γραφίστας είχε ένα σχετικά ασαφές χρονικό περιθώριο για να φτιάξει μια γενική σήμανση (π.χ. εστίασης) τώρα την κατεβάζει έτοιμη. Κοινώς, δεν μπορείς να φας μια ώρα ψάχνοντας για στυλιζαρισμένα μαχαιροπήρουνα στο γαμωshutterstock. Ένα δεύτερο παράδειγμαι είναι οι προσθαφαιρέσεις ευκολιών, εργαλείων και συντομεύσεων στα προγράμματα.

5. Για όσους αντέχουν, μια σύντομη περιήγηση στα δαιδαλώδη μονοπάτια της συνδικαλιστικής πραγματικότητας των γραφιστών. Αν είσαι γραφίστας σε γραφικές τέχνες ανήκεις (συνήθως) στην Πανελλαδική Ένωση Λιθογράφων. Αν δουλεύεις σε εφημερίδα ή περιοδικό ανήκεις (συνήθως) στην Ένωση Τεχνικών Ημερήσιου και Περιοδικού Τύπου. Αν δουλεύεις σε εκδόσεις, ανήκεις (συνήθως) στην Ομοσπονδία Μισθωτών Τύπου και Βιομηχανίας Χάρτου. Ο γραφίστας μπορεί να δηλώνεται και ως φωτοστοιχειοθέτης ή ως σελιδοποιητής. Γενικά αν είσαι γραφίστας και ψάχνεις να βρεις ποια συλλογική σύμβαση σε καλύπτει χρειάζεται μεγάλη ψυχική αντοχή. Αυτή, τώρα, η «δημιουργική ασάφεια» από μεριάς αφεντικών, κράτους και συνδικαλιστών που ήταν υλική πραγματικότητα πολύ πριν εξοικειώσει το πανελλήνιο με τον όρο ο Γιάνης, οδηγούσε στο σύνηθες αποτέλεσμα, ένα μεγάλο κομμάτι των γραφιστών να ασφαλίζεται απλά ως υπάλληλος γραφείου. Και αυτά ισχύουν για τους μισθωτούς. Μετά ξεκινά το ακόμη πιο ασαφές πεδίο του «ελεύθερου επαγγελματία».

ROBOTS MADE IN CHINA («ΟΥΔΕΤΕΡΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ» MY ASS)

Αφορμή για να γράψουμε αυτό το κείμενο ήταν το ότι διαβάζοντας τη φυλλάδα που αγαπάμε να μισούμε, έπεσε το μάτι μας σε μία έρευνα της Οξφόρδης η οποία λίγο πολύ συμπέραινε πως «στα επόμενα 20 χρόνια θα έχει χαθεί το 35% των θέσεων εργασίας στη Βρετανία, καθώς θα έχουν εκτοπισθεί από τον αυτοματισμό». «Παραδόξως» το άρθρο στη συνέχεια σταμάτησε να έχει οποιοδήποτε ενδιαφέρον για τους Βρετανούς μελλοντικούς άνεργους και βάλθηκε να μας ενημερώσει για τα ζόρια της κινέζικης οικονομίας και την αντιμετώπισή τους:

> Ορισμένες βιομηχανίες της Κίνας έχουν ήδη κατορθώσει να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους αντικαθιστώντας σημαντικό τμήμα του προσωπικού τους με ρομπότ [...] Το γραφείο Οικονομίας και Πληροφορίας Τεχνολογίας της ίδιας πόλης αναφέρει πως μέσα στους τελευταίους 12 μήνες 505 βιομηχανίες έχουν επενδύσει 4,2 δις γουάν για τον εξοπλισμό τους με ρομπότ, καθώς σκοπεύουν να αντικαταστήσουν περισσότερους από 30.000 εργαζομένους.[1]

Όπως έχουμε ξαναπεί[2] οι απόψεις του συρμού που συνοδεύουν τέτοιες ειδήσεις πρέπει να ξεπερνιούνται ως απλό προπέτασμα βλακείας. Η ιδέα ότι τα αφεντικά ξοδεύουν τόσο μεγάλα ποσά σε ρομποτάκια γιατί πλακώνονται μεταξύ τους για την τεχνολογική πρωτοπορία είναι τόσο προβληματική όσο και η ιδέα ότι αυτό γίνεται γιατί απλά οι μηχανές δουλεύουν καλύτερα από τους εργάτες. Απεναντίας, η ιστορία μάς έχει δείξει ότι όποτε τα αφεντικά επένδυσαν σε μαζικές τεχνολογικές αναδιαρθρώσεις αυτό έγινε γιατί πρέκυψαν «προβληματάκια» στον εργασιακό τομέα. Προβληματάκια του είδους: *«Οι μισθοί για χειρωνακτική εργασία στην Κίνα έχουν σχεδόν διπλασιαστεί τα τελευταία πέντε χρόνια και φθάνουν τα 2,800 γουάν».[3]* Αυτή η απλή πρόταση δηλώνει ότι η Κίνα μπορεί να αποτελούσε παράδεισο για το κεφάλαιο 2-3 δεκαετίες πριν, αλλά απ' ό,τι φαίνεται τα πράγματα αρχίζουν και αλλάζουν. Το πόσο αλλάζουν και γιατί ίσως είναι θέμα ενός μελλοντικού κειμένου. Το σίγουρο πάντως είναι ότι η εργατική δύναμη στην Κίνα γίνεται ένα όλο και πιο ακριβό εμπόρευμα. Κατά την ταπεινή μας άποψη, εκεί ακριβώς βρίσκεται και ο λόγος για τα 4,2 δις των επενδύσεων. Για να το πούμε αλλιώς, έχουμε να κάνουμε με κάποιου είδους απάντηση της κινεζικής αστικής τάξης σε αυτή την επίθεση που δέχεται και η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των κερδών της. Η αλήθεια είναι πως τέτοιου τύπου απαντήσεις ποτέ δεν είναι μονοθεματικές. Η έμπνευση των αφεντικών όσον αφορά το πώς να «τιθασεύσουν το ατίθασο χέρι της εργασίας» είναι μεγάλη και η επίθεση συνήθως εξελίσσεται σε πολλά μέτωπα. Με αυτό κατά νου, ψαχουλέψαμε και για άλλα άρθρα που να δείχνουν αυτές τις όψεις της επίθεσης. Ε, και ψάξε, ψάξε, όλο και κάτι βρίσκεις.

> Όποτε τα αφεντικά επένδυσαν σε μαζικές τεχνολογικές αναδιαρθρώσεις αυτό έγινε γιατί πρέκυψαν «προβληματάκια» στον εργασιακό τομέα

★

α) θα ξεκινήσουμε με κάτι πολύ οικείο: με την πετυχημένη ιδέα των αφεντικών από τα βάθη των αιώνων. Αναφερόμαστε, φυσικά, στην εκμετάλλευση των μεταναστών, οι οποίοι αποτελούν συνώνυμο της ακραία υποτιμημένης εργατικής δύναμης. Στην περίπτωση της Κίνας δεν πρόκειται για Αλβανούς ή Πακιστανούς, αλλά κυρίως για Βιετναμέζους:

> [...] τουλάχιστον 30.000 παράνομοι μετανάστες απασχολούνται μόνο στη βιομηχανική πόλη Ντονγκγκουάν, όπου βρίσκονται δεκάδες χιλιάδες βιομηχανίες [...]. Πολλοί Βιετναμέζοι αμείβονται με τα μισά από αυτά [που παίρνουν οι ντόπιοι εργάτες], αλλά ακόμη κι όταν αμείβονται όσο και οι Κινέζοι, κοστίζουν πολύ λιγότερο στους εργοδότες επειδή δεν τους καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές.[4]

Όταν λοιπόν δεν μπορούν να υποτιμηθούν αρκετά οι ντόπιοι, πάντα υπάρχουν πιο εξαθλιωμένοι πληθυσμοί για να στελεχώσουν τον πάτο του καπιταλιστικού βούρκου -στην ανάγκη τους δημιουργείς, βρε αδερφέ- και όπως παντού, όπως και στα λημέρια μας, οι μετανάστες εργάτες αντιμετωπίζονται με παρανομοποίηση, στρατιωτική διαχείριση και μεροκάματα στα όρια της επιβίωσης. Και το κερασάκι στην τούρτα δεν είναι άλλο από τα απίστευτα κέρδη που κονομάνε τα μαφιόζικα αφεντικά που διακινούν όλο το μεταναστευτικό ρεύμα προς την ενδοχώρα.

β) Συνεχίζοντας την αφήγησή μας, βλέπουμε πως το κινέζικο κεφάλαιο δεν ψάχνει λύσεις για τα προβλήματά του μόνο στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και έξω από αυτήν. Με τα λόγια της αφεντικοφυλλάδας:

> [...] κάποτε η Κίνα ήταν η επιτομή της φθηνής μαζικής μεταποίησης και τώρα οι δικοί της κλωστοϋφαντουργοί αρχίζουν να δημιουργούν εταιρίες στις ΗΠΑ [...]. Στην κομητεία του Λάνκαστερ στη Ν. Καρολίνα ο όμιλος Keer βρήκε ντόπιους που ήθελαν απελπισμένα να εργαστούν ακόμα και σε χαμηλές αμοιβές καθώς και απρόσκοπτη πρόσβαση σε φθηνή γη και ενέργεια αλλά και σε επιδοτούμενο βαμβάκι.[5]

Δηλαδή, υπάρχουν περιοχές της Αμερικής όπου οι εργάτες αμείβονται λιγότερο από ό,τι ένας Κινέζος εργάτης; Θα τολμήσουμε να υποθέσουμε πως οι λόγοι είναι περισσότεροι (όπως π.χ. η επιθυμία του κινέζικου κεφαλαίου να χωθεί στην αμερικάνικη αγορά μεταποίησης), αλλά ας θυμόμαστε πως τα σύνορα με το Μεξικό πληρούν τις παραπάνω προδιαγραφές. Έτσι κι αλλιώς, αυτή τη διαδικασία όπου τα αφεντικά μεταφέρουν ένα μέρος (ή το σύνολο) του σταθερού τους κεφαλαίου εκεί όπου παίζει φθηνή εργα-

σία, το αμερικάνικο κεφάλαιο την έχει κατακτήσει εδώ και δεκαετίες, όταν πλήθος μεγάλες εταιρίες μετέφεραν όλη τους την παραγωγή στην Κίνα. Αυτή η μικρή αντιστροφή ρόλων απλώς καταδεικνύει την πρόσκαιρη αποτελεσματικότητα του εργαλείου.

Τα αφεντικά εξακολουθούν να ισχυρίζονται ότι η εξέλιξη της τεχνολογίας θα μας μετατρέψει σε Jedi Knights. Αχ, αυτές οι παλιές αγαθές μέρες όπου το starwars κατοικούσε βαθιά μέσα στις καρδιές μας. Εντάξει, αλλά πόσο καιρό μπορείς να είσαι πεντάχρονο;

γ) Last but not least: σε αυτή την πολυεπίπεδη επίθεση του κεφαλαίου στην εργατική τάξη, μπορούμε να εντάξουμε και τα παρακάτω:

> Αιφνιδίασε χθες τις αγορές η Κίνα, καθώς υποτίμησε το γουάν κατά 2% [...] Πρόκειται για τη μεγαλύτερη υποτίμηση του γουάν από το 1994 και τη σύνδεσή του με το δολάριο και αποφασίζεται σε μία στιγμή που η κινεζική οικονομία επιβραδύνεται ραγδαία.[6]

Ως γνωστόν, το αποτέλεσμα της υποτίμησης οποιουδήποτε εθνικού νομίσματος είναι η αύξηση των εξαγωγών και η μείωση των εισαγωγών. Για παράδειγμα, έστω ότι 1 γουάν = 1 δολάριο και ένα κινέζικο τηλέφωνο «XIAOMI» κάνει 100 γουάν. Στην Αμερική αυτό το κινητό θα πουλιέται για 100 δολάρια. Εάν το γουάν υποτιμηθεί έναντι του δολαρίου και έστω 1 γουάν = 0,5 δολάριο, τότε το ίδιο κινητό θα συνεχίσει να κοστίζει 100 γουάν στην Κίνα, αλλά στις ΗΠΑ θα κοστίζει 50 δολάρια· δηλαδή τα μισά απ' ό,τι πριν. Αντίστοιχα, οι τιμές των αμερικανικών προϊόντων που εισάγονται στην Κίνα διπλασιάζονται. Σαν τελικό αποτέλεσμα οι Κινέζοι καπιταλιστές θα πουλάνε φτηνότερα -και άρα περισσότερα- προϊόντα στο εξωτερικό και οι Κινέζοι εργάτες θα αγοράζουν ακριβότερα τα εισαγόμενα προϊόντα. Αυτομάτως, δηλαδή, και κέρδη για τα αφεντικά και υποτίμηση για τους εργάτες.

Στις κινήσεις των απανταχού αφεντικών αναγνωρίζουμε μία κοινή γλώσσα ενάντια στον ταξικό τους εχθρό

★

Με τη συντομότατη περιήγησή μας θέλαμε απλώς να υποστηρίξουμε ότι πίσω από τις σκόρπιες αυτές ειδήσεις, περιγράφεται, για όποιον έχει ταξική ματιά, μια οργανωμένη απάντηση του κινεζικού κεφαλαίου απέναντι σε αυτό που μοιάζει να είναι μια εργατική τάξη που ανατιμάται ταχύτατα. Οι παραπάνω αναφορές - από το μέγα πλήθος που υπάρχει στην πρόσφατη ειδησιογραφία- δείχνουν ότι στον ταξικό πόλεμο τα αφεντικά έχουν πολλά εναλλακτικά σχέδια με τα οποία όχι μόνο είναι έτοιμα να αντικαταστήσουν όποιο αποτύχει, αλλά συνήθως τα ρίχνουν όλα στη μάχη με τον άσπονδο εχθρό, συνθέτοντας έτσι ένα «αφεντικίσιο αριστούργημα».

Το ότι ο κλάδος της μεταποίησης στην Κίνα δεν είναι τόσο φθηνός όπως παλιότερα είναι γεγονός. Οι διεργασίες που έχουν μπει μπροστά από τη μεριά των αφεντικών είναι και αυτές εμφανέστατες. Το ότι διστάζουμε να πούμε παραπάνω για το πώς και το γιατί, οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι θεωρούμε πολύ πιο δύσκολο να καταλάβουμε τις αλλαγές στην ταξική σύνθεση ή το πώς διεξάγεται ο ταξικός ανταγωνισμός χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά μας και μάλιστα σε μια διαφορετική κοινωνική πραγματικότητα. Πάντως, το κείμενο δεν το γράφουμε μόνο ενάντια στα κινέζικα αφεντικά, αλλά για να δείξουμε ότι στις κινήσεις των πανταχού αφεντικών αναγνωρίζουμε μία κοινή γλώσσα ενάντια στον ταξικό τους εχθρό. Αυτή η διαδικασία που συμβαίνει εκεί είναι κάτι που συμβαίνει παγκόσμια. Εν μέσω καπιταλιστικής κρίσης, το κεφάλαιο εντείνει τις προσπάθειές του για την καθιέρωση μιας νέας φιγούρας εργάτη που θα κοστίζει ακόμα λιγότερο. Εμείς, τα παιδιά του δυτικού καπιταλισμού, δεν θα έπρεπε να λησμονούμε ότι στη βάση των αλλαγών που αναγκάστηκαν να κάνουν τα αφεντικά στην παραγωγική διαδικασία για να απαντήσουν στους εργατικούς αγώνες των δεκαετιών ΄60 και ΄70 βρίσκονταν τα ίδια εργαλεία: Ρατσισμός και εκμετάλλευση των μεταναστών εργατών, υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, μεταφορά των μονάδων παραγωγής σε περιοχές με φτηνή εργατική δύναμη και κυρίως τεχνολογική αναδιάρθρωση.

Χρειάζεται να καταλάβουμε ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας δεν είναι καμιά φυσική εξέλιξη, δεν θα συνεχίζεται επ' αόριστον και σίγουρα η τεχνολογία δεν υπάρχει για να μας βοηθάει στην καθημερινή μας ζωή. Με λίγα λόγια η τεχνολογία δεν είναι κάτι ουδέτερο, αλλά αποτελεί εργαλείο στα χέρια των αφεντικών, το οποίο και χρησιμοποιούν όταν νιώθουν άβολα με την επίθεση του ταξικού τους εχθρού. Γι' αυτό να μην περιμένουμε ότι θα έρθει η εποχή όπου γιγαντιαία ρομπότ με σπαθιά και λέιζερ θα προστατεύουν τη γη από την επίθεση τιτανοτεράστιων ιαγουάρων, όπως συνέβη και στην ταινία "Pacific Rim". Βασικά, ακόμη και τότε να είστε σίγουροι ότι θα προστατεύουν τα αφεντικά μας και όχι την αφεντομουτσουνάδα μας.

---

1. «Τα ρομπότ εισβάλουν στον χώρο εργασίας», *Καθημερινή*, 15/09/2015.
2. «Όταν οι ειδικοί σκέφτονται για το μέλλον της εργασίας», *ClassWarDogz* #1.
3. «Λαθρομετανάστες και Οικονομία», *Καθημερινή* 7/08/2015.
4. Το ίδιο.
5. «Η κινέζικη μεταποίηση... μετακόμισε στις ΗΠΑ και ανθεί», *Καθημερινή* 08/08/2015.
6. «Η υποτίμηση γουάν 2% αιφνιδίασε τις αγορές», *Καθημερινή* 12/08/2015.

ΚΡΑΤΟΣ ΜΑΦΙΑ:

ΤΟ ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΕ ΚΑΙΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ

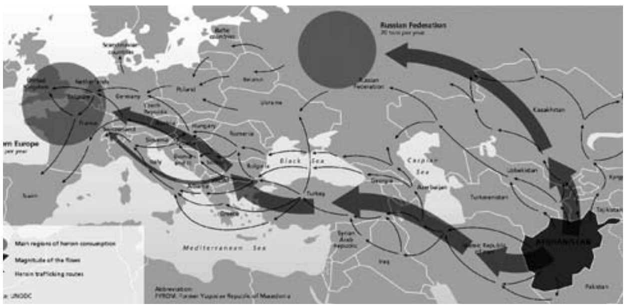
Ο μεγαλύτερος κίνδυνος όταν ασχολείται κανείς με το θέμα του παράνομου κεφαλαίου είναι να παρασυρθεί σε νουάρ μονοπάτια και να χάσει την μπάλα καθώς διαβάζει για το πώς ο τάδε πρόεδρος ΠΑΕ είπε κάτι για τη μαμά του δείνα πρόεδρου ΠΑΕ, για το πώς γνωστός εφοπλιστής που διήγε κοσμοπολίτικο βίο ήταν ο εγκέφαλος της σπείρας που έφερνε ηρωίνη ή ακόμα για το ότι φασίστες, μπάτσοι και πράκτορες είναι τα κατεξοχήν στελέχη τέτοιων κυκλωμάτων.

Εμείς από τη μεριά μας, ακριβώς για να αποφύγουμε τον κίνδυνο μιας κακής νουάρ λογοτεχνίας, προσπαθήσαμε να ακολουθήσουμε μια εγγυημένη οδό. Να διαβάσουμε και να κατανοήσουμε το θέμα από την πλευρά του ταξικού ανταγωνισμού. Αισιοδοξούμε να εξετάσουμε το παράνομο κεφάλαιο ως ένα μέρος του κύκλου εργασιών της ελληνικής αστικής τάξης και να μιλήσουμε για την οργάνωση και τη διαχείρισή του από το ελληνικό κράτος για χάρη των αφεντικών. Τέλος, να το δούμε σαν αυτό που πραγματικά είναι, ένα σημαντικό κομμάτι της πραγματικότητας της εργασίας και του ταξικού πολέμου. Όχι τίποτα άλλο, αλλά δεν μπορούμε να κοντράρουμε και τον Έλροϊ.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΗΡΩΪΝΗΣ

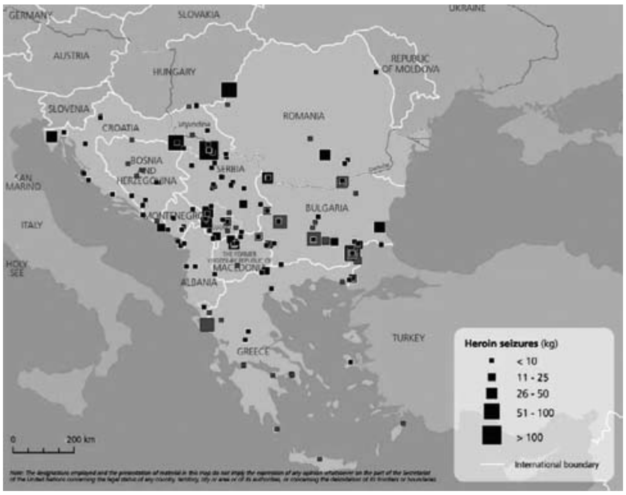
Το ελληνικό παράνομο κεφάλαιο έχει πολλά ταλέντα. Από τα χέρια του περνούν όλων των ειδών τα «εμπορεύματα»: ναρκωτικά, όπλα, τσιγάρα, πετρέλαιο και φυσικά το αγαπημένο της ελληνικής κοινωνίας, μετανάστριες και μετανάστες εργάτες. Επειδή όμως ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα με πληθώρα διαθέσιμων στοιχείων είναι η ηρωίνη, θα ξεκινήσουμε μιλώντας γι'αυτήν.

Κατά τους ειδικούς του ΟΗΕ, ο συντριπτικός όγκος της ηρωίνης παράγεται στο Αφγανιστάν και καταναλώνεται στη Ρωσία και τη βορειοδυτική Ευρώπη. Με μια πρόχειρη ματιά στο χάρτη, ο δρόμος από το Αφγανιστάν για τη βορειοδυτική Ευρώπη περνά από αυτή τη μαγευτική περιοχή της υφηλίου που λέγεται Βαλκάνια. Συγκεκριμένα, αυτό το κομμάτι του εμπορίου ηρωίνης ονομάζεται «Βαλκανικός Δρόμος».

Ο δρόμος της πρέζας: οι διαδρομές που ακολουθεί η ηρωίνη για να φτάσει από την παραγώγη στην κατανάλωση. Ας έχουμε στο νου μας ότι αυτά είναι στοιχεία που έχουν δώσει οικειοθελώς οι μπάτσοι στον ΟΗΕ, οπότε προφανώς δεν έχουμε ακριβή εικόνα.

Σύμφωνα με τις αναφορές του ΟΗΕ για το διεθνές οργανωμένο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών παγκοσμίως αλλά και πιο συγκεκριμένα στην νοτιοανατολική Ευρώπη, ο Βαλκανικός Δρόμος είναι ένα πολύ ζωντανό κομμάτι του εμπορίου ηρωίνης[2]. Στο πρώτο κομμάτι της διαδρομής, από το Αφγανιστάν ως την Τουρκία, γίνονται κατασχέσεις που ανέρχονται σε επίπεδα μερικών τόνων. Πριν την είσοδο στα Βαλκάνια, στα σύνορα της Τουρκίας δηλαδή, φτάνουν κάθε χρόνο γύρω στους 90 τόνους ηρωίνη. Ναι, ενενήντα. Ναι, τόνοι. Γιατί λέμε για τόνους και κατασχέσεις; Γιατί αυτός είναι ένας από τους τρόπους που έχουν διάφοροι, όπως ο ΟΗΕ, για να μετρούν τι γίνεται με το εμπόριο ηρωίνης. Και μετά τα Βαλκάνια, κάπως έτσι πάει το πράγμα. Στα διάφορα σύνορα που περνιούνται, κατάσχονται κάποιοι τόνοι μέχρι να φτάσουν συνολικά στη βορειοδυτική Ευρώπη περίπου 80 από τους 90 που ξεκίνησαν από το Αφγανιστάν. Το ενδιαφέρον της υπόθεσης είναι ότι στα Βαλκάνια δεν κατάσχεται σχεδόν τίποτα.

Η μαύρη τρύπα της άσπρης: διάφορες νοτιοανατολικές ευρωπαϊκές χώρες με πρώτη και καλύτερη την Ελλάδα μοιάζουν να μην κατάσχουν σχεδόν καθόλου ηρωίνη. Τι να συμβαίνει εκεί άραγες;

Τόνοι ηρωίνης δεξιά της ελλαδίτσας, τόνοι και αριστερά αλλά αυτή δεν χαμπαριάζει. Είναι καλό παιδί, δεν ξέρει από τέτοια. Ή μήπως...

> Στα Βαλκάνια, πολύ λίγη ηρωίνη κατάσχεται, υποδηλώνοντας ότι η δίοδος είναι καλά οργανωμένη και στρωμένη με διαφθορά. [...] Το λαθρεμπόριο ναρκωτικών κατά μήκος του Βαλκανικού

Δρόμου είναι συστηματικό και δείχνει να το στελεχώνουν καλά εξοπλισμένες ομάδες με πολύ μεγαλύτερα φορτία από αυτά της Κεντρικής Ασίας.

Ρε κοίτα να δεις που μας κατάλαβαν και τα χάπατα με διδακτορικά. Και προφανώς, η ηρωίνη είναι μόνο ενδεικτική:

> Το οργανωμένο έγκλημα στα Βαλκάνια εμπεριέχει μια πληθώρα εγκληματικών δραστηριοτήτων, γι' αυτό και η ηρωίνη δεν είναι παρά μόνο ένα από τα εμπορεύματα που διακινούνται μέσω αυτής της περιοχής, αν και παραμένει το πιο επικερδές. [...] Οι διαδρομές σε αυτή την περιοχή λειτουργούν και αντίστροφα για την κοκαΐνη, τις αμφεταμίνες και όλες τις πρόδρομες ουσίες τους, ταξιδεύοντας ανατολικά προς την Τουρκία και πέρα. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που ελέγχουν αυτές τις διόδους (των Βαλκανίων) έχουν συγκριτικά καλύτερη πρόσβαση σε πολλές και διάφορες εγκληματικές αγορές από ότι οι βόρειοι ομόλογοί τους. Έτσι, πολλοί από αυτούς τείνουν να διακινούν διάφορα ναρκωτικά και να εμπλέκονται σε διάφορες μορφές εγκλήματος, όπως π.χ. διακίνηση ανθρώπων, όπλων και κλεμμένων οχημάτων.[1]

Το ενδιαφέρον της υπόθεσης είναι ότι στα Βαλκάνια δεν κατάσχεται σχεδόν τίποτα

Και αυτό που καταλαβαίνουμε περισσότερο απ' όλα είναι ότι, εδώ-που-είναι-Βαλκάνια-και-όχι-παίξε-γέλασε, υπάρχει τεχνογνωσία. Και μετά σου λέει η *Καθημερινή* ότι τα λαμπρά μυαλά μας φεύγουν στο εξωτερικό. Αχάριστη. Ας μας πούνε όμως καλύτερα οι επιστήμονες που ξέρουν απ' αυτά:

> Οι μεγάλες κατασχέσεις πριν και μετά τη νοτιοανατολική Ευρώπη δείχνουν ότι ο Βαλκανικός Δρόμος παραμένει μεγάλη δίοδος ηρωίνης και ότι η τεχνογνωσία διακίνησης μεγάλων φορτίων είναι υπερβολικά καλά οργανωμένη.

θα αναρωτηθεί κάποιος αφελής, «οι μπάτσοι σ' αυτές τις κατσικοχώρες τι διάλο κάνουν»;

> Υπάρχουν δύο πιθανές εξηγήσεις για το γιατί δεν γίνονται μεγάλες κατασχέσεις στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Λόγω των πολλών, μικρών κατασχέσεων τα μεγαλύτερα φορτία περνάνε απαρατήρητα μέσα από την περιοχή. Εναλλακτικά, οι διακινητές ίσως σπάνε τα μεγαλύτερα φορτία σε μικρότερα τα οποία μετά επανενώνονται έξω από τα σύνορα της περιοχής, πιο κοντά στις κύριες αγορές της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης.[2]

Δηλαδή οι επιλογές μας είναι ή οι μπάτσοι είναι θεόστοκοι και δεν βλέπουν να περνάει ένας τόνος ηρωίνης δίπλα τους ή οι μαφιόζοι είναι πιο έξυπνοι από τους μπάτσους. Ευχαριστούμε, δεν θα πάρουμε.

Όπως και να έχει πάντως, μπορούμε να αντλήσουμε κάποια συμπεράσματα από τα παραπάνω. Το μόνο σίγουρο είναι πως υπάρχει συσσωρευμένη γνώση στο λαθρεμπόριο πάσης φύσεως. Αν δεχτούμε και πως οι μπάτσοι δεν είναι μπετόβλακες (νταξ, δεν μιλάμε για τους Δελτάδες προφανώς) τότε τα πράγματα είναι λίγο πιο περίπλοκα απ' ό,τι θέλουν να μας πουν οι επιστήμονες. Ίσως να αρχίσει να υποψιάζεται κανείς ότι μια χαρά ξέρει το ελληνικό κράτος και οι εκπρόσωποί του από πού και πόση ζουζού περνάει. Ίσως να αρχίσει κανείς να πιστεύει ότι το ελληνικό κράτος είναι με κάποιο τρόπο διαχειριστής του παράνομου κεφαλαίου.

Η μυστηριώδης περίπτωση του *Noor 1*

Εντάξει δεν αντέξαμε να μη δώσουμε λίγο νουάρ. Αλλά δώστε λίγο βάση. Υπάρχει μια χώρα όπου κανένα κατασχεμένο φορτίο ηρωίνης δεν έχει ξεπεράσει τα 100 κιλά. Σ' αυτή τη χώρα, έχει έναν παλιό αρχιμπάτσο με το ψευδώνυμο «ο Βλάχος» (γιατί φέρει μύστακον τσιγκελωτόν και έχει γκλίτσες πάνω από το γραφείο του) που δεν συνεργάζεται με την αστυνομία, αλλά μόνο με το λιμενικό και την DEA (δίωξη ναρκωτικών των ΗΠΑ). Ο Βλάχος έχει και γραφείο στην αμερικανική πρεσβεία (το οποίο δημιουργεί το εύλογο ερώτημα: δηλαδή τώρα που μιλάμε μέσα στην αμερικανική πρεσβεία έχει κάτι γκλίτσες;).[3] Αυτός λοιπόν ο σούπερ ντούπερ τύπος, «ξαφνικά» κατάσχει το μεγαλύτερο φορτίο ηρωίνης στην Ευρώπη έβερ. Όλα αυτά σε μια περίοδο πολιτικής αστάθειας που περιμέναμε την «πρώτη φορά αριστερά» και η κυρία Δούρου συναντούσε τυχαία τον κύριο Μαρινάκη σε μια ταβέρνα. Κι ενώ εκκρεμούσε η δίκη και φυτρώνανε από παντού εμπλεκόμενοι, από εφοπλιστές μέχρι χρυσαυγίτες, κάποιοι από αυτούς που μάλλον είχαν πολλά να πουν και πολλούς να δώσουν, άρχισαν να πεθαίνουν υπό μυστηριώδεις συνθήκες. Τελικά μπορεί και να «τον έχουμε» τον Έλροϋ.

Τώρα κλαιν' όλα τ' αλάνια: δύο τόνοι ηρωίνης κατασχέθηκαν και μετά καταστράφηκαν στις υψικαμίνους της Χαλυβουργικής. Είμαστε σίγουροι.

ΕΦΟΠΛΙΣΤΕΣ, ΜΑΦΙΟΖΟΙ, ΦΑΣΙΣΤΕΣ

Αναγνωρίζουμε ότι ο παραπάνω τίτλος είναι υπερβολή. θα μπορούσαμε να γράψουμε απλά «αφεντικά» και να τελειώνουμε, αλλά έχουμε συντρόφους που τη βρίσκουν με την ποίηση. Υπάρχει όμως και ένας σοβαρότερος λόγος κι αυτός είναι ο χαρακτήρας της ελληνικής αστικής τάξης.

Σε αντίθεση με την μπαρούφα που μας πιπιλάνε το μυαλό τόσα χρόνια οι αριστεροί, ότι δηλαδή η Ελλάδα δεν έχει σοβαρή αστική τάξη ή βαριά βιομηχανία, η Ελλάδα έχει βαριά βιομηχανία και το κύριο κομμάτι της το λένε ναυτιλία και έχει και μια χαρά αστική τάξη, το κυρίαρχο κομμάτι της οποίας είναι οι εφοπλιστές. Αυτοί τώρα, είναι φιγούρες που ξεφύτρωσαν έχοντας κάνει κατά κύριο λόγο διάφορες βρώμικες μπίζνες, πολλές από αυτές κατά τη διάρκεια πολέμων και λοιπών «κρίσεων» με τα πλωτά κάτεργα που ονόμαζαν καράβια. Αυτοί οι τύποι καθώς περνούσαν τα χρόνια αποκτούσαν όλο και περισσότερες σχέσεις με τον πολιτικό εκφραστή τους, το ελληνικό κράτος. Έτσι ξεκίνησε να συσσωρεύεται μια συλλογική εμπειρία και γνώση όσον αφορά τη διακίνηση εμπορευμάτων που δουλεύεται σταθερά εδώ και πολλές δεκαετίες. Οι εφοπλιστές λοιπόν, με τα μέσα και τη γνώση να διακινούν εμπορεύματα, έχουν στήσει ένα κομμάτι της δουλειάς τους γύρω από το παράνομο κεφάλαιο. Φροντίζοντας ταυτόχρονα να έχουν και όσο περισσότερες άκρες σε άλλους τομείς του ελληνικού κεφαλαίου γιατί ως γνωστόν δεν βάζουμε όλα τα αυγά μας σε ένα καλάθι.

Έτσι σήμερα, κανείς δεν είναι απλά εφοπλιστής. Έχουν κανάλια και εφημερίδες, τράπεζες και ομάδες ποδοσφαίρου, φαρμακευτικές και ξενοδοχεία. Εν ολίγοις είναι μια κανονική, βαρβάτη αστική τάξη που αντιλαμβάνεται τον εαυτό της ως τέτοια και φροντίζει να δουλεύει για τα συλλογικά της συμφέροντα. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια πως είναι και ένα συμπαγές πράγμα. Μόνο απέναντί μας είναι ενωμένοι. Μεταξύ τους τρώγονται κανονικότατα, όπως αποδεικνύει και η περίπτωση του *Noor 1* με τους δύο τόνους ηρωίνη.[4] Ή τα δύο καράβια γεμάτα όπλα και σφαίρες που έχουν κατασχεθεί τα τελευταία χρόνια και σχετίζονται με τις ιμπεριαλιστικές βλέψεις του ελληνικού κράτους.[5] Κάθε φράξια του ελληνικού κεφαλαίου μαζί με τις απολήξεις και τους πολιτικούς της εκφραστές δουλεύει για να βγάλει τα μάτια των αντιπάλων της.[6] Κι αυτό βγαίνει στην επιφάνεια με διάφορους τρόπους όπως π.χ. η κόντρα Μαρινάκη-Μελισσανίδη που υποτίθεται ότι γίνεται εξαιτίας της μπάλας.

Η ελληνική αστική τάξη είναι μια αστική τάξη που μαζί με τον πολιτικό εκφραστή της, το ελληνικό κράτος, έχει φροντίσει να κατασκευάσει αφηγήσεις περί μνημονίων, εθνικής ενότητας και αδούλωτου ελληνικού λαού. Αφηγήσεις που πείθουν μερικά εκατομμύρια μαλάκες ότι το να ψηφίσουν για τη μη φορολόγηση του εφοπλιστικού κεφαλαίου ή του τουρισμού, δεν είναι συμμετοχή σε μια συζήτηση για το πώς θα σωθούν τα αφεντικά μας, αλλά ένα γενναίο μεσαίο δάχτυλο στα μούτρα του επίδοξου κατακτητή.[7]

> Οι εφοπλιστές λοιπόν έχουν στήσει ένα κομμάτι της δουλειάς τους γύρω από το παράνομο κεφάλαιο

Τέλος, είναι μια αστική τάξη που σε μεγάλο βαθμό δεν την νοιάζει με τι μπίζνες ακριβώς θα ασχοληθεί, αρκεί να είναι καλές μπίζνες. Και νομίζουμε ότι είναι ασφαλές να πούμε ότι το παράνομο κεφάλαιο που δεκαετίες τώρα είναι μεγάλο κομμάτι του ελληνικού κεφαλαίου, είναι καλές μπίζνες.

Μαρινάκη έμπορα: οπαδοί του Παναθηναϊκού σηκώνουν πανό, υποθέτουμε για να επισημάνουν τη γιγάντωση του ελληνικού παράνομου κεφαλαίου και τη μαφιοζοποίηση του ελληνικού κράτους.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΜΑΦΙΑΣ

Κι έτσι, ελληνική αστική τάξη και ελληνικό κράτος, φροντίζουν να συνεχίζει αυτός ο κύκλος εργασιών μιας και εδώ και πολύ καιρό έχει αποδειχθεί ζωτικής σημασίας. Αλλά όπως κάθε εταιρική δραστηριότητα, πρέπει κι αυτή να στελεχωθεί με το κατάλληλο προσωπικό. Πράκτορες, μπάτσους και φασίστες. Πολλούς φασίστες.

Δεν είναι τυχαίο ότι κάθε φορά που δημοσιεύεται εξάρθρωση κυκλώματος διακίνησης μεταναστών εμπλέκεται κάποιος από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών. Ή αν είναι κύκλωμα διακίνησης ναρκωτικών, κάποιος λιμενικός. Και πάντα κάπου εκεί βρίσκεται και κάποιος πράκτορας.[8] Όπως είπαμε και πριν, το ελληνικό κράτος ως πολιτικός εκφραστής της ελληνικής αστικής τάξης, έχει αναλάβει και το ρόλο του διαχειριστή του παράνομου κεφαλαίου, όπως είπε και ένας διοικητής της ΕΥΠ με στόχο «να ελεγχθεί ο τζίρος εκατομμυρίων ευρώ που διοχετεύονται στην αγορά από το εμπόριο που έχει στηθεί γύρω από το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης».[9] Πατάσσεις τις μισές σου μπίζνες; Δεν τις πατάσσεις.

Επίσης, διόλου τυχαίο είναι το γεγονός ότι τον τελευταίο καιρό έχουν πυκνώσει τα δημοσιεύματα για εξαρθρώσεις κυκλωμάτων. Διακινητές μεταναστών, λαθρέμποροι όπλων και τσιγάρων, έμποροι ναρκωτικών και μαστροποί καταλήγουν στης φυλακής τα σίδερα με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. θα έλεγε κάποιος κακεντρεχής ότι μαζί με τη ρευστότητα και την αστάθεια στο πολιτικό σύστημα της χώρας, επηρεάζεται και η κατάσταση της μαφίας και του παράνομου κεφαλαίου.

Το πολιτικό σκηνικό λοιπόν θυμίζει ρωμαϊκό όργιο· με κόμματα να φτιάχνονται και να διαλύονται πιο γρήγορα απ' ό,τι μπορεί να αντιληφθεί το ανθρώπινο μάτι· με ζόμπι να ξεθάβονται από τους τάφους τους· με γραφικότητες απείρου κάλλους (ρε φίλε,

Συνεχίζουμε περήφανα την εξτρεμιστική παράδοση πολιτικής σύνδεσης κράτους και μαφίας.

Τύφλα να'χει ο Kingpin: η αυτόνομη πολιτική ομάδα Class War Dogz σκέφτεται σοβαρά να αρχίσει να χρησιμοποιεί τους γραφίστες της για την παραχάραξη ταξιδιωτικών εγγράφων για τη μαύρη μέρα που θα πρέπει να ξενιτευτούμε.

μπήκε ο Λεβέντης στη Βουλή, το διανοείσαι;)· με ανίερες συμμαχίες και επικές διασπάσεις· και με κάποιους να φαντασιώνονται Dream Team με τους πιο ικανούς μαφιόζους από κάθε κόμμα. Και όσο συμβαίνουν όλα αυτά, αντίστοιχα πράγματα συμβαίνουν και στην αστική τάξη όσον αφορά τις παράνομες μπίζνες της.

Όπως στη νόμιμη πλευρά της ελληνικής οικονομίας υπάρχει συσσώρευση και αναδιανομή κεφαλαίου, με τις τράπεζες πλέον να είναι τέσσερεις και να διαχειρίζονται σχεδόν το σύνολο του ελληνικού κεφαλαίου, ή τα σουπερμάρκετ που αλληλοεξαγοράζονται ή ακόμα και με τον υπόγειο πόλεμο που παίζουν οι εφοπλιστές μεταξύ τους, έτσι και ο κόσμος της μαφίας περνά μια περίοδο όπου η πίτα πρέπει να ξαναμοιραστεί. Δουλειές πρέπει να κανονιστούν, συμμαχίες να φτιαχτούν, εχθροί να θαφτούν βαθιά.[10]

Το πιθανότερο είναι πως, αν δεν πληθύνουν, τα φαινόμενα «εξάρθρωσης κυκλωμάτων» θα συνεχίσουν αμείωτα για όσο το πολιτικό σκηνικό παραμένει ρευστό και ασταθές. Παράλληλα, η μαφιόζικη οικονομία θα συγκεντρώνεται και θα αναδιανέμεται. Και το ελληνικό κράτος και η ελληνική κοινωνία θα έρχονται όλο και πιο κοντά με το θαυμαστό κόσμο της μαφίας. Μέχρι που μια μέρα θα έχουμε πρωθυπουργό τον Μαρινάκη και θα ησυχάσουμε όλοι μαζί, μια και καλή.

> Το ελληνικό κράτος και η ελληνική κοινωνία θα έρχονται όλο και πιο κοντά με το θαυμαστό κόσμο της μαφίας

Η ΜΑΦΙΟΖΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Το παράνομο κεφάλαιο λοιπόν είναι ένας σημαντικός κύκλος εργασιών για το ελληνικό κράτος και την αστική του τάξη. Είναι ένας τομέας της εργασίας που μερικές φορές δυσκολευόμαστε όλοι να αντιληφθούμε το μέγεθός του και το βαθμό στον οποίο ταυτίζεται με την ελληνική κοινωνία.

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα που μας δίνει μια καλή εικόνα, είναι το παράδειγμα της Μυκόνου. Εκεί ο υπόγειος πόλεμος μαφίας, πρακτόρων και φασιστών, εκδηλώθηκε με την εξάρθρωση ακόμα ενός κυκλώματος διακίνησης ναρκωτικών και γυναικών. Βγήκαν ηχογραφημένες συνομιλίες, σίγουρο πάντα σημάδι ότι κάποιοι στην ΕΥΠ πλακώνονται. Φωτογραφήθηκαν πολιτικά πρόσωπα για τις σεξουαλικές και ναρκωτικές τους προτιμήσεις. Επιτεύχθηκε εν ολίγοις αυτό το ζηλευτό μείγμα πρακτόρικης, μαφιόζικης και μπατσικής πληροφορίας, ενώ ο κόσμος της μαφίας έκανε τις δουλειές του.

Αυτό που δεν μαθεύτηκε τόσο, γιατί ποιος ασχολείται μ'αυτά, είναι το μέγεθος αυτού του κόσμου της παράνομης εργασίας. Ευτυχώς όμως που υπάρχουν πράκτορες σαν τον Λαμπρόπουλο και μαθαίνουμε και τίποτα χρήσιμο:

> Ένας «στρατός» 500 μπράβων και security -πολλοί από τους οποίους είναι αδήλωτοι- δρουν ανεξέλεγκτοι στη Μύκονο με στόχο εισπράξεις εκατομμυρίων ευρώ. Όπως και «αόρατες» εταιρείες συνοδείας, προστασίας και παντός είδους... εξυπηρέτησης κοσμικών με δεκάδες μπράβους «έτοιμους για όλα».[11]

Δεν ξέρουμε αν με το «αδήλωτοι» ο πράκτορας καταγγέλλει την ανασφάλιστη εργασία, σίγουρα όμως δίνει μια εικόνα για την κλίμακα αυτού του κομματιού της εργασίας. Ούτε το «ανεξέλεγκτοι», πιστεύουμε, παραπέμπει σε μια εικόνα ανοργανωσιάς. Το «μπράβοι έτοιμοι για όλα» παραείναι αστείο και τρομακτικό μαζί για να το σχολιάσουμε.

Όπως δεν είναι εικόνα χάους οι 500 τουλάχιστον μαφιόζοι στη Μύκονο, έτσι δεν είναι εικόνα χάους και οι Μυτιληνιοί που πλακώνονται για τις βάρκες με τις οποίες φτάνουν στο νησί οι μετανάστες. Όταν κάποιοι τύποι έχουν κανονισμένα πώς θα μοιραστούν τη βάρκα, την εξωλέμβιο και τις βενζίνες της, αυτό λέγεται οργάνωση και είναι κάτι που έχει δουλευτεί τα τελευταία 25 χρόνια στην Ελλάδα. Η ελληνική κοινωνία έχει μετατραπεί σε μια διαδικασία που, μεταξύ άλλων, παράγει μικρούς και μεγάλους μαφιόζους. Είτε αυτοί μεταφέρουν τόνους ναρκωτικών και χιλιάδες όπλα είτε μαχαιρώνουν μετανάστες και πλακώνονται για το ποιος θα πάρει την εξωλέμβιο. Η ελληνική

κοινωνία οργανώνεται μέρα με τη μέρα όλο και καλύτερα γύρω από την εκμετάλλευση του πάτου της εργατικής τάξης. Εκπαιδεύεται όλο και περισσότερο να πατάει επί πτωμάτων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

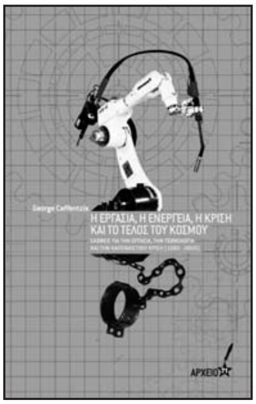
Ὀπως είδαμε, για το μαφιόζικο κομμάτι της ελληνικής αστικής τάξης, τα εμπορεύματα δεν έχουν διαφορά. Είτε είναι όπλα και ναρκωτικά είτε πετρέλαια είτε άνθρωποι, οι δουλειές είναι δουλειές. Και οι δουλειές πάνε καλά. Ταυτόχρονα, όλο και μεγαλύτερο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας που εκπαιδεύτηκε τόσα χρόνια στον μικροαστικό κανιβαλισμό, μπλέκεται με τον κόσμο της μαφίας. Και αυτή η φάση μεγαλώνει. Ὀλο και πιο πολλοί θα προστίθενται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο σ' αυτόν το θαυμαστό βούρκο. Οι δουλειές θα πληθαίνουν και οι μαφιόζοι θα πλακώνονται μεταξύ τους, ψάχνοντας ταυτόχρονα και για πολιτικούς εκφραστές.

Αυτό είναι το μέλλον που μας επιφυλάσσεται. Διευρυνόμενοι κύκλοι παράνομου κεφαλαίου, στους οποίους θα απασχολούνται όλο και περισσότεροι. Και αλίμονό μας όταν οι ανυπέρβλητες ατομικότητες που γέννησε η μεταπολίτευση συνειδητοποιήσουν ότι ο μόνος τρόπος για να διατηρήσουν τον τρόπο ζωής τους είναι να πάρουν σοβαρά την καριέρα τους στο παράνομο κεφάλαιο.

---

1. «Η παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος: μια εκτίμηση για την απειλή του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος», *Γραφείο Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα,* (The globalization of crime: A transnational organized crime threat assessment, *United Nations Office on Drugs and Crime*), 2010.
2. «Το παράνομο εμπόριων ναρκωτικών μέσω της νοτιοανατολικής Ευρώπης», *Γραφείο Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα*, (The illicit drug trade through South-Eastern Europe, *United Nations Office on Drugs and Crime*), 2014.
3. «Το σύμπαν του Γιάννη Ραχωβίτσα», *Το Βήμα,* 07/05/12.
4. Εμπλέκουν και βουλευτή της Χ.Α. με την υπόθεση «Noor 1», *Εφημερίδα Συντακτών*, 09/06/15. Δείτε επίσης και «Το βαπόρι από την Υπερδνειστερία», *antifa: πόλεμος ενάντια στο φόβο* #39, 12/2013.
5. «Ελληνική εταιρεία πίσω από το πλοίο που μετέφερε όπλα», *Καθημερινή*, 02/09/15.
6. Η ώρα της ζυγαριάς που γέρνει, *antifa: πόλεμος ενάντια στο φόβο* #46, 5/2015.
7. 40 χρόνια φούρναρης: Οι αταλάντευτοι στόχοι του ελληνικού κράτους σε «ευημερία» και «κρίση» και η νέα εθνική εποποιία του δημοψηφίσματος, *Class War Dogz*, μπροσούρα που θα βρείτε μαζί με αυτό το τεύχος.
8. «Σε κύκλωμα στέλεχος ΕΥΠ, αξιωματικός ΕΛ.ΑΣ.», *Καθημερινή*, 30/07/15. Επίσης δες και «Η πολυσχιδής δράση του "Νικήτα" της ΕΥΠ», *Καθημερινή*, 11/06/15.
9. Σχεδόν αόρατοι: η παρανομοποίηση της εργασίας ως κρατική στρατηγική για τη μετανάστευση, *antifa scripta, 2013.*
10. «Στο φως οι συνομιλίες του κυκλώματος της Μυκόνου», *Καθημερινή,* 26/08/15.
11. Ο «άγνωστος πόλεμος» της Μυκόνου - Γνωριμίες και ακριβές «υπηρεσίες», *Το Βήμα,* 13/09/15.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

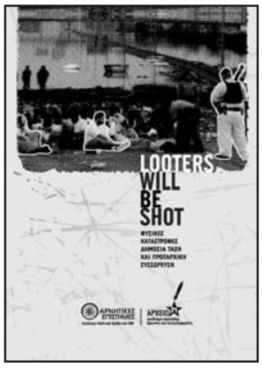
George Caffentzis
«Η ΕΡΓΑΣΙΑ, Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ, Η ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αρχείο 71.

Angela Davis
«Γυναίκες Φυλή και Τάξη»

Ἐκδοση της αυτόνομης ομάδας γυναικών **miγαδα** *με την υποστήριξη του Αρχείου 71.*

Αρνητικές επιστήμες
«LOOTERS WILL BE SHOT»

Ἐκδοση της αυτόνομης πολιτικής ομάδας στη ΣΘΕ **Αρνητικές επιστήμες** *με την υποστήριξη του Αρχείου 71.*

ΟΙ CLASSWARDOGZ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ 71

classwardogz@gmail.com - autonomia71.wordpress.com

27/7/2015

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

40 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΥΡΝΑΡΗΣ

ΟΙ ΑΤΑΛΑΝΤΕΥΤΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΕ «ΕΥΗΜΕΡΙΑ» ΚΑΙ «ΚΡΙΣΗ» ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΟΠΟΙΪΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

Όπως θα διαβάσατε και στο editorial, τον Ιούλιο που μας πέρασε οι *ClassWarDogz* πραγματοποίησαν και την πρώτη τους ανοιχτή πολιτική εκδήλωση στην αυλή του κατειλημμένου χώρου «Αρχείο 71». Σε αυτήν προσπαθήσαμε να υποστηρίξουμε ότι όλα-αυτά που μας παρουσιάζονται συνεχώς ως «κακόβουλα μνημόνια σε καιρό κρίσης» είναι στόχοι του ελληνικού κράτους και των αφεντικών μας από τα βάθη της μεταπολίτευσης.

Παρά τους φόβους μας ότι τέτοια εποχή οι άνθρωποι που ενδιαφέρονται για αυτά που λέμε, θα πλατσουρίζουν κάπου μακριά από τη μητρόπολη, ο χώρος ήταν γεμάτος. Από μεριάς μας ευχαριστούμε πολύ όσους και όσες στήριξαν αυτή την εκδήλωση με την παρουσία τους, τις απορίες, τις παρατηρήσεις και τις ενστάσεις τους. Ελπίζουμε να τα λέμε όλο και πιο συχνά.

Νέο τεύχος(#6) του περιοδικού που εκδίδει η αυτόνομη συνέλευση **Jurassic Research Collective.**

Νέο (και ανανεωμένο) τεύχος(#13) του περιοδικού **miγαδα** *που εκδίδει η ομώνυμη αυτόνομη ομάδα γυναικών.*

Με 'γεια!

ΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΑΚΙΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΑΝ!

Πολλές απ'όσες γεννήθηκαν στην επαρχία έχουν το πλεονέκτημα να βρίσκονται σε μια απόσταση ασφαλείας αρκετών ωρών με το τρένο από γονείς και σόγια. Η αξία της συνθήκης αυτής δεν θα πρέπει να υποτιμάται.

Τα μικροαστικά σαλόνια, από τα οποία επιτυχώς δραπετεύσαμε, δεν έπαψαν να υφίστανται μόνο και μόνο επειδή πάψαμε να τα βλέπουμε. Δεν μας σπούδασαν για να γίνουμε σερβιτόροι, ντελιβεράδες, υπάλληλοι, τηλεφωνητές. Οριακά μας συγχωρούν που δεν θελήσαμε να κάνουμε καριέρα. Όσοι πέρασαν από την αριστερά, ελπίζουν υπομονετικά ότι η «παιδική ασθένεια», που σε μας κράτησε λίγο παραπάνω, θα μας περάσει κάποια στιγμή.

Εντάξει όλα αυτά, αλλά είναι ανάγκη αυτό το σαλόνι να με υποδέχεται κάθε φορά με το ίδιο τακτικό χτύπημα; Ακόμα με τη ζαλάδα του τρένου και πριν αφήσω το σακίδιο καλά-καλά, υποχρεούμαι σε καταναγκαστική πληροφόρηση σχετικά με το ποια γειτόνισσα, κόρη άγνωστης παραθειάς, συμμαθήτρια από το δημοτικό παντρεύτηκε.

«Έμαθες; Η Ελένη του Παπαδόπουλου αραβωνιάστηκε» (-Όχι, ζούσα χωρίς αυτή τη γνώση), «θα αρραβωνιαστεί και η αδερφή της, η Γιωργία»... «Έμαθες; Τα κορίτσια του Παπαδόπουλου παντρεύονται, θα κάνουν μαζί γάμο», «Σου είπα; Τα Παπαδοπουλάκια παντρεύτηκαν!» (-Μόνο 18 φορές). Και καθώς η σαφής έκφραση παντελούς αδιαφορίας δεν έχει κανένα αμυντικό αποτέλεσμα, ακολουθεί και η συμπληρωματική πληροφορία: «Η Ελένη πήρε στρατιωτικό και η Γιωργία αστυνόμο».

Τώρα μάλιστα, έδεσε η συνταγή! Σίγουρες δουλειές.

Εξασφαλισμένος ο μισθός και χωρίς τα «έξτρα». Χτυπήσαν διάνα τα Παπαδοπουλάκια. Περήφανος και ο Παπαδόπουλος. Και τρέχα εσύ από σύμβαση σε μπλοκάκι και από τον ΟΑΕΔ στη Χρυσή Ευκαιρία...

